NORMUNDS GROSTIŅŠ

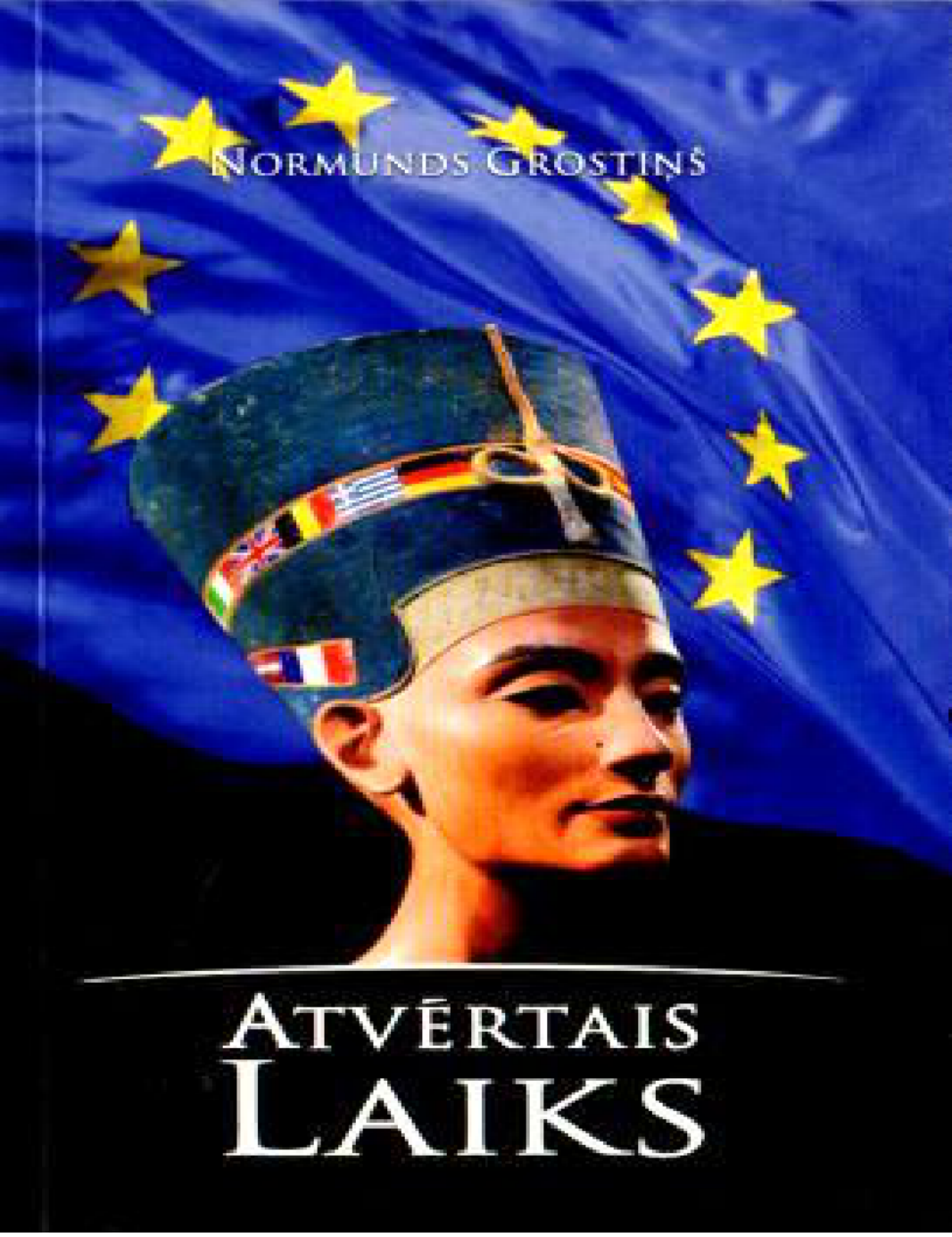

ATVĒRTAIS LAIKS

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Normunds Grostiņš
Atvērtais Laiks
Šī zinātniskās fantastikas grāmata ar simtiem patiesu vēstures faktu soli pa solim atsedz skatienam slepeno mozaīku, kuras fragmenti izkaisīti Eiropas vēstures tūkstošgadēs..
izdevējs Nākotnes institūts 2012
Noskanējis grāmatu un failu izveidojis Imants Ločmelis imantslochmelis@inbox.lv
EU Democrats daļēji finansē Eiropas Parlaments, kas nav atbildīgs par grāmatas saturu www. eudemoerats. org

•

Normunds Grostiņš
Atvērtais Laiks
Nākotnes institūts

Namdaris, kurš taisa durvis, vēl nezina, kas ir durvis. Lai to uzzinātu, durvis jāaizver.
Lao Czi
Tumšzilais Eiropas Savienības Laika Komisāra helikopters ar Savienības zelta zvaigžņu apļiem uz bortiem stāvēja ar policijas lentu norobežotajā Blancsas pludmalē. Tur nesen bija beidzies svinīgais jubilejas pasākums.
Huans Manuels, ES Laika Komisārs un Spānijas pārstāvis Komisijā, šajā vietā pirms pieciem gadiem bija startējis laikā līdzīgi kā savulaik pirmais cilvēks kosmosā.
Huans Manuels pastiepa roku un paņēma kafijas krūzīti. Izdzēris

malku, viņš draudzīgi paskatījās uz Aleksandru, kurš pēc komisāra personīga uzaicinājuma vakar bija atlidojis no Stokholmas. Viņi pazina viens otru jau gandrīz desmit gadus un tagad, sēžot zem Blanesas Svētā Abanela pludmales kafejnīcas nojumes, runāja bez liekām formalitātēm.

- Apsveicu ar operāciju „Aristotelis", teica Aleksandrs.

- Paldies, pasmaidīja Huans Manuels, mēs Komisijā rūpējamies par Eiropas kultūru, viņš pajokoja.

Nolicis kafijas krūzīti uz galda, eirokomisārs paskatījās uz saulē mirdzošo Vidusjūru.

- Nopeldēsimies un lidosim, viņš sacīja, būs nopietna saruna.

***

Tagad orbitālie lidojumi ir ikdienišķa parādība, bet Jurija Gagarina pirmais lidojums kosmosā 1961. gada divpadsmitajā aprīlī savulaik izraisīja globālu sensāciju.

Pirmā Eiropas Laika ekspedīcija, ko tehniski nodrošināja ap simts tonnas aparatūras, būtībā patiešām bija līdzīga pirmajiem kosmiskajiem lidojumiem. Viss notika pirmoreiz cilvēces vēsturē un simtprocentīgas pārliecības par rezultātu nevienam nebija.

Patiesībā pilnīgi simtprocentīgas pārliecības laika operācijās, protams, nebija arī tagad. Vajadzēja precīzi trāpīt ne tikai paredzētajā laikā, bet arī pareizā vietā un turklāt pareizā augstumā. Ir taču atšķirība, vai nokāpt no divdesmit centimetru augstuma vai nolidot lejā, piemēram, divdesmit metrus. Arī Aleksandrs bija piedalījies vairākās laika ekspedīcijās. Gan zinātniskās, gan komerciālās.

Lai noteiktu laika loga pareizo vietu un augstumu, koordinatori parasti izmantoja „enkurus" vēsturiskas celtnes vai senus dabas objektus. Atkārtotu operāciju gadījumā varēja izmantot arī speciāli atstātas bākas. Tomēr, atšķirībā no pirmās laika ekspedīcijas, tagad rezultātu jau varēja prognozēt ar vismaz deviņdesmit deviņu procentu ticamību. Tas radīja stabilitāti.

***

Toreiz, pirms pieciem gadiem, aprēķini bija izdevušies samērā precīzi. Huans Manuels parādījās naksnīgajā piecpadsmitā gadsimta Katalonijā gaisā, pusmetra augstumā un elastīgi nolēca Blanesas krasta smiltīs. Sīki akmentiņi čirkstēja zem kājām.

Vairāk nekā kilometra apkārtnē krastā neviena nebija. Tas, protams, bija labi. Ja kāds vietējais redzētu viņa parādīšanos, tas labākajā gadījumā radītu spoku stāstu par vīru melnā apmetnī, kas naktī gaisā lidojis gar zvejnieku laivām. Klausītāji pārmestu krustu, un laivas tiktu aplaistītas ar svētītu ūdeni. Savukārt sliktāks scenārijs veidotos, ja pēc neparedzētas sastapšanās ar vietējiem Huanam Manuelam nāktos lāpu gaismā pagrabā atbildēt uz nākamo Inkvizīcijas darbinieku jautājumiem.

Krastā laivu nebija daudz. Jūrā mirdzošās lampas parādīja, kur notiek nakts zveja. Debesis bija skaidras, un vējš pūta no Vidusjūras. Huans Manuels bija plecīgs un ne pārāk garš. Agrāk cilvēki bija īsāki, un uz 1469. gada Kataloniju nevarēja nosūtīt divmetrīgu divdesmit pirmā gadsimta skandināvu. Pārāk garš cilvēks piesaistītu lieku uzmanību.

Huanam Manuelam bija jāatgriežas šajā vietā pēc piecdesmit dienām. Vai jāpaliek Aragonas karaļa pārvaldītajā Katalonijas grāfistē vēl sešus gadus, līdz laika logu šajā apkārtnē varētu atvērt trešo reizi. Protams, arī ātrāk bija iespējami rezerves logi Portugālē, Basku zemē un Francijā. Bet nokļūt tur nebūtu ne viegli, ne droši.

***

1468. gadā Portugāles karalis Alfonsu Piektais piedāvāja Kastīlijas princesei Izabellai laulību. No viņas piekrišanas vai atteikuma bija atkarīga Pirencju pussalas politekonomiskā attīstība un tās valstu robežas nākamajos gadsimtos.

Izabellu un Kastīliju vēlējās precēt gan Portugāles karalis, gan Aragonas princis. Un gribētāju uzskaitījumu varētu turpināt. Izabellas pusbrālis, Kastīlijas karalis Enriko Ceturtais enerģiski atbalstīja Portugāles karaļa piedāvājumu.

Tomēr 1469. gada deviņpadsmitajā oktobrī nākamā Kastīlijas karaliene Izabella Pirmā konfidenciāli apprecējās ar nākamo Aragonas karali Ferdinandu Otro. Izabella izbrauca no Enriko Ceturtā galma, it kā lai apmeklētu sava brāļa kapu Avilā. Ferdinands ieradās uz kāzām Valladolidā, pārģērbies par tirgoni. Ari Huans Manuels, ģērbies kā tirgotājs, devās uz Valladolidu.

Kad piecus gadus vēlāk, 1474. gadā, Izabella uzkāpa Kastīlijas karalistes tronī un vēl pēc pieciem gadiem Ferdinands 1479. gadā mantoja Aragonas karalisti, Valladolidas laulība bija likusi Spānijas Karalistes pamatus. Vēl trīspadsmit gadus vēlāk, 1492. gada trešajā augustā, Ferdinands un Izabella nosūtīja jūrasbraucienā Kristoforu Kolumbu.

Taču 1469. gada rudenī līdz Amerikas atklāšanai vēl bija divdesmit trīs gadi. Huans Manuels pasmaidīja. Teorētiski viņš varētu aizkavēties līdz 1492. gadam un atklāt Ameriku pašrocīgi. Tomēr, lai paspētu atgriezties krastā pie Blanesas jau pēc piecdesmit dienām, bija jāsāk rīkoties bez kavēšanās.

***

Huans Manuels pilnībā izdarīja plānoto, atgriezās, un viņa uzņemtā vēsturiskā dokumentālā filma „Ceļš uz Valladolidu", kaut arī bija nofilmēta ar slēptajām kamerām, ātri padarīja nākamo eirokomisāru par miljonāru. Pat neskatoties uz to, ka lauvas tiesa filmas ienākumu saskaņā ar līgumu pienācās Eiropas Savienībai.

Sazvērestību teoriju piekritēji kopš tā laika rakstīja internetā, ka

tieši Huana Manuela ietekme un finansējums nodrošināja Romas pāvesta piekrišanu Izabellas un Ferdinanda laulībām. Tomēr, tā kā viņi nespēja loģiski pamatot, kāpēc tas Huanam Manuelam vispār pat teorētiski varētu būt bijis vajadzīgs, šīs Valladolidas sazvērestības teorijas ne ar ko neizcēlās uz pārējo laikmetīgo internetā pasaku fona.

***

Tumšzilais eirokomisāra helikopters pacēlās no Blanesas pludmales un, turēdamies pieklājīgā attālumā no Marimurtras botāniskā dārza klintīm, virs jūras gar krastu devās Francijas virzienā. Apmēram pēc četrdesmit minūtēm viņi ieraudzīja galamērķi, kas izskatījās pēc ovālas peldošas salas. Milzīgā jahta „Belorus" piederēja vienam no planētas bagātākajiem cilvēkiem, Krievijas oligarham Avenovam.

Viņi nolaidās uz augšējā helikopteru nosēšanās laukuma. Zemāk jahtas aizmugurē bija vēl divi laukumi. Uz tiem stāvēja Avenova personiskie helikopteri.

Viņus sagaidīja divas iedegušas krievu meitenes baltās formas blūzītēs.

- Welcome aboard, ar nelielu akcentu un apburošu smaidu angliski teica tumšmate, uz kuras blūzītes bija uzšuve ar vārdu Eva.
- Dobro požalovatj! viņa krieviski turpināja. Please follow me!

Otra, gaišmataina zilace, ieraudzījusi Aleksandru, nenovērsa no viņa skatienu. Palaidusi garām Evu un Huanu Manuelu, gaišmate spēra soli un spēcīgi apkampa Aleksandru.

- Aļona, priecīgi pasmaidīja Aleksandrs, apkampdams meiteni. Simts gadus neesmu tevi redzējis, viņš teica krieviski.
- Eva, Huans Manuels jautri vērsās pie tumšmates, nekautrējieties! Arī jūs varat mani sagaidīt atbilstoši labākajām krievu viesmīlības tradīcijām.
- Komisāra kungs, ja jūs man izglābsiet dzīvību, kā Aleksandrs reiz izglāba Aļonai, es jūs katru reizi tā sagaidīšu. Es jums apsolu.
- Labi, atbildēja Huans Manuels, sarunāts. Es jūs glābšu pie pirmās iespējas. Bet kāpēc liekas, ka es jūs kaut kur esmu redzējis?

Eva pasmaidīja.

- Man reizēm to saka, viņa atbildēja.
- Vēlāk vēl parunāsim, Aleksandrs teica Aļonai. Viņa pamāja.
- Sorry! Aļona pateica Huanam Manuelam un nozuda vienā no jahtas sānu koridoriem.

***

„Belorus" iekštelpās gaiss bija kondicionēts. Aleksandram bija labi, bet Huans Manuels uzvilka žaketi, ko bija nesis pār plecu.

- Krievu ziema, viņš pajokoja.
- Tipiska vasaras temperatūra Zviedrijā, atbildēja Aleksandrs.
- Aļona ir no Kijevas, viņš turpināja, 1240. gadā hans Batijs

nopostīja pilsētu. Es tur biju komerciālā misijā. īsi pirms tam. Tā bija Senā Krievzeme…

-Tāpēcjau es tevi uzaicināju, sacīja Huans Manuels, soļodams pa sarkano paklāju, kas klāja jahtas centrālo koridoru, tu saproti krievus.

- Lūdzu! atvērusi Avenova sekretariāta durvis, teica Eva, ar žestu uzaicinot viņus doties iekšā un pati paliekot ārpusē.

- Paldies, Huans Manuels pamāja.

Tālāk viņus pavadīja Avenova sekretāre.

Kaut arī uz jahtas ticamāk būtu ieraudzīt cilvēku šortos un T-kreklā, arī Avenovs bija uzvalkā.

- Nice to see You, Huan Manuel, Avenovs izstaroja optimismu.

- Aleksandr, esmu ļoti daudz pārjums dzirdējis! ar žestu viņš uzaicināja viesus apsēsties klubkrēslos.

- Teju, kafiju? laipni pajautāja sekretāre un, saņēmusi atbildes, nozuda.

- Jūs esat laimīgs, Huan Manuel, teica

Avenovs. Piedzimt pie šādas jūras… apskaužu…

Huans Manuels pasmaidīja.

- Patiesībā mums visiem ir paveicies… ar mūsu laiku, viņš sacīja.

Sekretāre atgriezās un novietoja uz galda tēju un viesu kafijas.

- Džentelmeņi, Avenovs vērsās pie Huana un Aleksandra, mana privātā laika programma cieši sadarbojas ar Krievijas valsts programmu. Tagad mēs uzsākam jauna līmeņa sadarbību ar Eiropas Savieņību. Man jums ir priekšlikums, par ko mēs ar jums, Huan Manuel, jau sākām apspriesties, Avenovs ieturēja nelielu pauzi.

- Man te ir mozaīkas fragmenti, Avenovs pamāja uz mapi galda labajā pusē, un šī mozaīka ir izkaisīta pa visu Einjziju. Arī pa Rietumeiropu un Ķīnu. Dažus fragmentus mēs redzam, bet citus atrast jums būs vieglāk nekā mums. Un ātrāk, nopietni teica Antonovs.

- Jā, atbildēja Huans Manuels, es piekritu. Aleksandrs manā personiskajā uzdevumā ir nopietni strādājis apmēram tajā pat virzienā. Neslēpšu, ka ir parādījušās arī problēmas. Pirms trīs dienām pret Aleksandru tika rīkots atentāts. Autokatastrofas imitācija.

- Tas nozīmē, sacīja Antonovs, ka viņa darbs ir pamanīts un novērtēts.

Huans Manuels pamāja.

- Es Aleksandram uzticos pilnībā. Viņš izpētīs mūsu darbības tālākas koordinācijas iespējas un sagatavos priekšlikumus.

Avenovs pagriezās pret Aleksandru.

- Tad es piedāvāju jums, Aleksandr, uzkavēties šeit dienas desmit un pie viena nolasīt dažas lekcijas mūsu jauno darbinieku kursos. Esmu savācis te jauniešus, labākos no labākajiem. Un, Antonovs pasmaidīja, pa manu jahtu svešas automašīnas nebraukā.

- Labprāt, Aleksandrs arī sirsnīgi pasmaidīja, nodošu savas zināšanas jaunajai paaudzei.

- Ļoti labi, nopriecājās Avenovs, tad mēs varam pāriet pie formālās daļas.

Formālā daļa bija Eiropas Laika Komisāra atklāšanas uzruna Avenova organizēto kursu dalībniekiem. Šī pasākuma atklāšana bija Huana Manuela vizītes formālais iemesls. Uz to bija uzaicināta prese.

Tomēr Aleksandrs lieliski saprata, ka patiesais lidojuma iemesls bija mozaīka, kuras fragmentus Huans Manuels un Avenovs vēlējās atrast Eirāzijas vēstures tūkstošgadēs. Aleksandrs paskatījās uz jūru. Saules gaismā tā bija gaiši zila.

Aleksandrs atcerējās, ka pirms pieciem gadiem panākt vienošanos par Pirmās laika ekspedīcijas vietu nebūt nebija vienkārši. Katra Eiropas Savienības dalībvalsts vēlējās piedāvāt kaut ko savu, turklāt iezīmējās arī nopietna konkurence starp Eiropas ziemeļiem un dienvidiem.

Spānijas piedāvājums uzvarēja aizkulisēs, izmantojot ASV atbalstu. Kristofora Kolumba ekspedīcijas nosūtīšana 1492. gadā bija spēcīgs arguments par labu Izabellai un Ferdinandam Valladolidā.

Eiropas ziemeļi turklāt toreiz pretī saņēma laika operāciju „Rietumkrasta mākoņi". Otrā Pasaules kara beigās, 1945. gada aprīlī, angļu un amerikāņu aviācija plānoja loti nopietnu uzlidojumu Dānijas galvaspilsētas un apkārtnes aerodromiem. Līdz kara beigām bija atlicis nepilns I mēnesis. Aerodromu tiešā tuvumā atradās dzīvojamie kvartāli. Lai saprastu iespējamās sekas, pietiek atcerēties Drēzdenes bombardēšanu 1945. gada februārī, ko veica ap seši simti bumbvedēju. Otrajā uzlidojuma vilnī degošās Drēzdenes karstums bija jūtams lidmašīnās sešu kilometru augstumā. Uz zemes temperatūra sasniedza tūkstoš divsimts grādu, izkusa asfalts, bojāgājušo skaits pārsniedza simt trīsdesmit piecus tūkstošus cilvēku.

Bombardēt Dāniju tajā aprīļa rītā devās septiņi simti amerikāņu bumbvedēju, ko pavadīja seši simti iznīcinātāji. Līdz Kopenhāgenai bija palicis pusstundas lidojums, kad Dānijas rietumu piekrasti pēkšņi nosedza biezi mākoņi. Lidmašīnas saņēma pavēli atgriezties bāzēs, plānoto Kopenhāgenas un tās apkārtnes objektu bombardēšanu nācās atcelt. Civilizācijas spējas īslaicīgi ietekmēt lokālo klimatu pēdējās desmitgadēs bija ievērojami pieaugušas.

Savukārt bombardēšanas mērķu izvēle atbilstoši laika apstākļiem Otrā pasaules kara gados bija parasta prakse. Pat atombumbas tika nomestas tieši uz Hirosimas un Nagasaki, jo starp definētajiem mērķu parametriem pēc izmēra atbilstošām pilsētām tieši Hirosimā un Nagasaki bombardēšanas dienās bija sagadījušies vislabākie laika apstākļi. 'lapēc ASV Laika programmas speciālisti bez īpašām pūlēm panāca, ka Kopenhāgena tika izņemta no uzlidojumu mērķu saraksta.

Darījums bija noticis.

***

Avenova jahtas zālē žurnālistu un TV operatoru bija vismaz divreiz vairāk nekā baltajās formās tērpto kursantu.

Žurnālistu interese par Avenova jahtu automātiski garantēja preses konferences rīkotājiem labu apmeklētību.

- Man ir tas gods atklāt Eiropas Savienības un Krievijas Federācijas kopējo apmācības un izpētcs projektu, paziņoja Huans Manuels, projektu, kurš, esmu pārliecināts, mums pavērs jaunu, dziļāku skatījumu uz visa mūsu kontinenta, uz Eiropas kopējo vēsturi. Eiropas Komisijas vārdā es pateicos „Avenov Holding" par lielo ieguldījumu kursu organizācijā.

- Vēsturi veido cilvēki, eirokomisārs turpināja, robeža starp pagātni un nākotni ir loti, ļoti šaura. Pagātne ir mūsu šodienas un mūsu nākotnes pamatā. Šodien, kad mēs varam mainīt pagātni, pret to ir jāizturas ar ļoti lielu atbildību. Jo tā mēs veidojam gan savu šodienu, gan nākamo paaudžu nākotni…

Aleksandrs savaldīja žāvas un atkal paskatījās uz Vidusjūru, ko varēja labi redzēt caur zāles sānu logiem. Jūra bija tikpat zila kā pirms stundas. Vai tikpat zila kā Trojas kara un dziesmi, nieka Homēra laikos.

***

Vakarā kursu dalībnieki, organizatori un pasniedzēji bija uzaicināti uz neformālu iepazīšanās vakaru jahtas salonā. īsi pirms vakara sākuma Avenovs vēlreiz ieaicināja pie sevis Aleksandru. Divatā viņi runāja krieviski.

- Novērtējot jūsu kompetenci… Avenovs ieturēja sev raksturīgo nelielo pauzi … un jūsu laiku, … kā arī ņemot vērā izvirzīto uzdevumu svarīgumu, es piedāvāju jums par lekciju kursu simt piecdesmit tūkstošus Šveices franku.

- Paldies, Aeksandrs pasmaidīja, pacentīšos attaisnot parādīto uzticību.

- Visas cerības uz jums! Avenovs pārņēma Aleksandra toni. Tad lietišķi piebilda, visi galvenie spēlētāji tagad darbojas uz savu spēku, resursu un kompetences galējās robežas. Man vajadzīgi spēcīgi kadri. Kadri izšķir visu… Rīt ienāciet sekretariātā parakstīt līgumu. Ņemiet vērā, ka „Belorus" ir aprīkota ar laika logu… Avenovs turpināja. Atkal sekoja pauze.

- Ta ir konfidenciāla informācija, viņš sacīja, nepieciešamības gadījumā šis logs ir jūsu rīcībā.

- Paldies, Aleksandrs pamāja ar galvu, tas patiešām var noderēt.

- Labi, sacīja Avenovs, ejam pie jaunatnes. Varbūt arī mēs reiz būsim jauni.

Aleksandrs pasmaidīja un paskatījās uz oligarhu. Avenovs jautri

piemiedza viņam ar aci.

Kad viņi iegāja jahtas salonā, kursanti pēc kārtas nosauca savus vārdus, izglītību un hobiju. Iepazīšanās vakara noteikumi paredzēja, ka saistībā ar izglītību vai hobiju katram kursantam bija jāsniedz ari neliels priekšnesums. Aleksandrs ieraudzīja, ka Avenova darbiniece Eva, kura bija viņus sagaidījusi, pašlaik iepazīstina ar sevi.

- Mani sauc Eva, esmu studējusi aktiermākslu, žurnālistiku, un man patīk dziedāt. Es mācos spāņu un franču valodas. Izgājusi salona priekšā viņa paņēma mikrofonu.

- Šovakar speciāli jums, Eva paskatījās tieši uz Avenovu un Aleksandru, es nodziedāšu savu mīļāko dziesmu „Dont cry for me Argentina".

Drīz visi kursanti bija stādījušies priekšā, muzikanti sāka spēlēt deju mūziku, un ap galdiem ar vīnu un uzkodām izveidojās neliela drūzma.

Izveidojis uz sava šķīvja kvalitatīvu jūras produktu izlasi, Aleksandrs apstājās pie salona atvērtā loga un atkal paskatījās uz jūru. Ta bija mierīga, debesis bija skaidras un pilnmēness disks izskatījās interesants.

- Sveiks, Enkī, Aleksandrs pamāja citam ekspertam.

- Jauks pasākums, pie viņa pienāca Eva ar vīna glāzi. Jums sarkano vai balto? viņa painteresējās.

- Šovakar sarkano, Aleksandrs pabeidza iztukšot savu šķīvi. Pēc mirkļa Eva bija klāt ar divām glāzēm.

- Uz jūsu veselību! Eva piedāvāja tostu. Viņi saskandināja.

- Aļona man teica, ka pret jums rīkoja atentātu?

- Jā. Pēc tam tu pa īstam jūti dzīves skaistumu. Kādu laiku.

- Es gribētu, un Eva pietuvojās Aleksandram par pussoli, lai šis vakars jums paliktu atmiņā un jūs aizmirstu problēmas. Un lai jūs sajustu dzīves skaistumu.

Viņi saskandināja, iedzēra vīnu, nolika tukšās glāzes un devās dejot.

Tālumā aiz Evas muguras bija redzamas Francijas krasta ugunis. Pēc brīža, atkal paskatījies uz krastu, Aleksandrs pamanīja, ka dažas ugunis strauji tuvojas tie bija vairāki Francijas jūras žandarmērijas Gendartnerie Maritime patruļdienesta kuteri. Caur mūziku kļuva dzirdamas spalgās kuteru sirēnas.

Eva pagriezās. Aleksandrs pamanīja, kā viņa cieši saknieba lūpas.

***

Pie viņiem pienāca Avenovs.

- Atvainojiet, viņš teica, man tikko kā piezvanīja Huans Manuels. Pa šifrēto kanālu, viņš izteiksmīgi paskatījās uz Evu un Aleksandru. Eva piesarka un viegli iekoda apakšlūpā.

- Jūs uzminējāt, Avenovs vērsās pie Evas.

- Tie, viņš ar galvu pamāja uz krasta pusi, ir pēc jums. Varbūt šodien te bija par daudz cilvēku un TV kameru. Bet tagad es jums varu ātri piedāvāt laika logus uz Turciju 1940. gadā vai Argentīnu 1935. Domāju, ne jums, ne man negribas bojāt savu reputāciju… un zaudēt laiku…, vizi-

noties ar šiem kuterišiem, Avenovs pamāja uz tuvāko patruļkuteri.

- Laipni aicināti priekšvēlēšanu Eiropā, sacīja Aleksandrs, palūkojies uz diviem helikopteriem, kas arī tuvojās no krasta puses.

- Argentīnu, klusi sacīja Eva, dodiet man Argentīnu.

- Vēlu veiksmi, Avenovs pamāja, Jurijs tūlīt jums izsniegs apģērbu, instrukcijas un naudu pirmajam laikam. Logs pēc piecām minūtēm. Neuztraucieties, tur, Argentīnā, viss ir tiešām labi sagatavots.

Aleksandrs loti uzmanīgi paskatījās uz meiteni. Eva, viņš nopietni sacīja, 1946. gadā Argentīnā pie varas nāks pulkvedis Huans Perons.

*** ,

Jahtas apskati Gendarmerie Maritime darbinieki veica ātri, formāli un bez sevišķa entuziasma. Viņiem manāmi nebija intereses iesaistīties politiskās intrigās. Pēc apskates viņi pat pieklājīgi atvainojās Avenovam. Drīz pēc tam Aleksandram piezvanīja Huans Manuels. Viņš enerģiski lamāja intrigantus un politiskos konkurentus:

- Viņi man mēģināja piezagties ar nazi no muguras! Nesanāca! Spānijas teritoriālajos ūdeņos nekas tāds vispār nebūtu iespējams! Viņi ir

zaudējuši mēra izjūtu! Es viņiem parādīšu…

Huans Manuels bija reāls Eiropas Savienības prezidenta kandidāts. Viņam, protams, bija nopietni un ietekmīgi konkurenti.

- Vara ir zelta krātiņš, reiz sarunā ar Huanu Manuelu bija sacījis Aleksandrs, kāpēc cilvēki par to tā cīnās?

- Man patīk kalpot tautai, toreiz atbildēja Huans Manuels, un es nebaidos grūtību.

***

Kursi nākamajā rītā sākās paredzētajā laikā.

- Labrīt, Aleksandrs iegāja auditorijā. Kursanti piecēlās. Krievija…-Aleksandrs pie sevis pasmaidīja. Disciplīna viņam patiesībā patika. Jaunieši bija enerģiski un manāmi labā noskaņojumā.

- Sēdieties. Sākam darbu! Pirmais tests. Vai kāds no jums vakar pamanīja kaut ko neparastu?lekciju uzsāka Aleksandrs.

Klasē noskanēja smiekli.

- Cik no jums ir studējuši vēsturi? pajautāja Aleksandrs.

Pacēlās dažas rokas.

- Labi… Andrej, viņš vērsās pie tuvākā no roku pacēlušajiem kursantiem, ko jūs zināt par Argentīnas prezidentu Huanu Peronu?

Kursants mirkli padomāja, Argentīnas prezidents divdesmitajā gadsimtā, pēc otrā pasaules kara, ieviesa valstī bezmaksas izglītību. Sievietēm piešķīra vēlēšanu tiesības. Viņa sieva nodarbojās ar grandioza mēroga labdarību.

- Ļoti labi, Andrej. Argentīnas nākamā Pirmā lēdija, pilnā vārdā Marija Eva Ibargurena, trīsdesmito gadu vidū ieradās Buenosairesā, kur sākumā bija aktrise un pamazām kļuva populāra modele. Laikabiedri atceras, ka sākumā viņas spāņu valodai bija pamatīgs, iespējams, Argentīnas lauku iedzīvotājas akcents.

Aleksandrs ielūkojās lekcijas konspektā.

- No 1938. gada viņa strādā radio, nodarbojas ar radiolugām un reklāmu. 1944. gada janvārī viņa vāc ziedojumus zemestrīcē cietušajiem un šajā pasākumā iepazīstas ar pulkvedi Peronu. 1945. gada oktobrī Huans Perons un Marija Eva Ibargurena apprecas. 1946. gadā Huans Perons kļūst par Argentīnas prezidentu.

- Evas Peronas labdarības fonds uzcēla valstī trīsdesmit slimnīcas, viņš turpināja, pusmiljons bērnu darbojās sporta pulciņos, Ziemassvētkos fonds izdalīja bērniem četrus miljonus dāvanu. Marijas Evas Peronas fotogrāfijas tā laika Argentīnā bieži tika novietotas blakus Jaunavas Marijas attēliem.

Evita Perona nodzīvoja skaistu un interesantu dzīvi. Viņa bija slavena ar savu ekstravaganci, kaislību pret Christian Dior un Cartie rotaslietām. Viņa mira 1952. gada jūlijā, nesasniedzot pat trīsdesmit piecu gadu vecumu. Pēc nāves Evas Peronas kaps kļuva par svētceļojumu vietu. Viņas ķermeni iebalzamēja un, mainoties politiskajai varai Argentīnā, 1955. gadā apglabāja, starp citu, tepat relatīvi netālu Milānā.

Kopumā Eva Perona tiek vērtēta kā viena no pašām spilgtākajām un neviennozīmīgām figūrām Latīņamerikas vēsturē. 1978. gadā uz Londonas Prince Edward Theatre skatuves notika Endrjū Loida Vēbera mūzikla „Evita" pirmizrāde, bet 1996. gadā uz kinoekrāniem parādījās Evas Peronas biogrāfijas Holivudas variants, kurā galveno lomu tēloja viena no tā laika slavenībām Madonna.

Un tagad es jums vēlreiz pajautāšu: Vai jūs vakar kaut ko pamanījāt?

Bez pauzes Aleksandrs viegli pasmaidīja un sacīja:

- Ar laiku jūs tādas lietas pamanīsiet. Bet šoreiz nāksies jums palīdzēt.

Aleksandrs ieslēdza sienas ekrānu.

- Dāmas un kungi, viņš pagriezās pret auditoriju, Argentīnas pirmā lēdija Eva Perona.

Pedagoģiskais efekts bija sasniegts. Kursanti ieplestām acīm noraudzījās skaistajā un elegantajā sievietē, kura vēl vakar viņiem bija izjusti nodziedājusi „Dont cry for me Argentina."

Fotogrāfijā viņa bija gadus desmit vecaka nekā vakar vakarā.

***

- Kursanti! Aleksandrs enerģiski vērsās pie auditorijas, Šis piemērs ir ideāla ilustrācija tā saucamajam Ardžunas paradoksam. Indiešu eposa „Mahabharatas" dajā „Bhagavadgita" Krišna pirms Kurukšetras kaujas saka Ardžunam: „Nekad nebija tā, ka neeksistēju es vai tu, vai visi šie valdnieki, un nekad nebūs tā, ka kāds no mums pārtrauks pastāvēt

- Vēršu jūsu uzmanību. Eva Perona ir mirusi 1952. gada jūlijā, tomēr katrs no mums principā vēl var satikt viņu personiski pat vairākas reizes, ja vien sanāks atbilstošā periodā būt laika ekspedīcijā Argentīnā.

„Mahabharatā" ir vēl daudz kā interesanta. Piemēram, „dievu ieroču" apraksti. Ne velti pēc pirmā atombumbas izmēģinājuma aculiecinieki tūlīt atcerējās rindas no „Mahabharatas" par gaismu, stiprāku par desmittūkstoš saulēm. Eposā ir aprakstīti arī ieroči, kuri šajā laikā vēl nav zināmi. Iedarbinot vienu no tiem, uguns sāk degt blāvi un „sāk drebēt varenie kalni". Runa, ņemiet vērā, ir par Himalajiem.

Liekas, ka starp „Mahabharatas" līdzautoriem nav trūcis Indijas laika programmu speciālistu. Atzīsim autori ir sasnieguši izcilu rezultātu. Eposs, starp citu, ir vairākkārt garaks par Homēra „Iliādu" un „Odiseju" kopā.

- Bet tagad vēlreiz citēšu klasiku: „Jūs drīz varēsiet personīgi lasīt savu dzeju Homēram, bet es apspriedīšu savus atklājumus ar pašu Arhimēdu".

To rakstīja Nikola Tesla. Skaisti uzrakstīts. Tomēr praksē privātie braucieni pie Arhimēda ir aizliegti. Laika tūrisms ir atļauts pie dinozauriem

- lūdzu. Fotografējiet, medījiet, dinozauri vienalga izmira. Bet cilvēces pastāvēšanas laikā atļautas tikai zinātniskās misijas. Vai arī gaidiet ciemos Gendarmerie Maritime, lnterpolu vai Aleksandrs viegli pasmaidīja, Džeimsu Bondu un Co. Aizlieguma pamatojums: lai novērstu neprognozējamus riskus, privātpersonām mainot vēsturi. Nikolas Teslas laikā šādu formālu ierobežojumu nebija. Viņam par godu nosaukta magnētiskā lauka mērvienība Tesla.

- Ko tā mēra? Aleksandrs jautāja kursantiem, jūs ziniet?

Meitene pirmajā solā izrādīja iniciatīvu: Nikola Tesla ir magnētiskā lauka indukcijas atklājējs. Teslās mēra magnētiskās plūsmas blīvumu. Viņš ir izgudrojis asinhrono elektrodzinēju, augstfrekvences transformatorus, un, vismaz saskaņā ar ASV Augstākās Tiesas spriedumu, arī radio ilgi pirms Popova un Markoni. Visu to mēs te uz jahtas lietojam ikdienā.

- Jā, Viktorija, tieši tā, -Aleksandrs viņai sacīja, žurnālisti

savulaik rakstīja, ka Tesla izgudrojis divdesmito gadsimtu. Tomēr izrādījās, ka viņš izgudroja arī pamatīgu daļu no divdesmit pirmā.

- Starp citu, pastāstīšu jums par vēl vienu vēsturisku epizodi, kas saistīta ar pirmo atombumbas izmēģinājumu, turpināja Aleksandrs, toreiz atombumbu radījušie zinātnieki vērsās pie ASV militārās vadības ar vēstuli. Tajā viņi brīdināja, ka nav pārliecības, vai pēc sprādziena kodolreakcija apstāsies. Principā tika pieļauta iespēja, ka iestartētā kodolreakcija var neapstāties un pārvērst planētu par zvaigzni. Tā laika zinātnes rīcībā esošais informācijas apjoms neļāva ne noliegt, ne apstiprināt šāda scenārija iespējamību.

- Un, Aleksandrs uzsvēra, es to jums pastāstīju tāpēc, lai uzskatāmi parādītu, kas ir militārais domāšanas veids. Pastāvot riskam piecdesmit pret piecdesmit, ka viņi uzspridzinās visu planētu, šie puiši deva zaļo gaismu atomieroču izmēģinājumiem. Pirmais no tiem notika 1945. gada 16. jūlijā ASV militārajā bāzē Ņūmeksikas tuksnesī pussešos no rīta pēc vietējā laika.

Viktorija vēlreiz pacēla roku.

- Vakar eirokomisārs savā runā pieminēja operāciju „Aristotelis". Vai jūs pastāstīsiet mums par to vairāk? Publiskas informācijas par to nav daudz, vismaz pagaidām.

- Protams, Viktorija, atbildēja Aleksandrs.

- Šī vēsture top mūsu acu priekšā. Operācija „Aristotelis" tika veiksmīgi pabeigta šonedēļ. Domāju, ka Eiropas Komisija un Huans Manuels personiski par to vēl runās daudz. Pagaidām šī informācija ir it kā politiskajā rezervē. Prezidenta vēlēšanas Eiropas Savienībā ir nopietns pasākums…

- Kā mēs zinām, viņš turpināja, privātpersonām mainīt vēsturi ir aizliegts. Tai pat laikā nelieli uzlabojumi vēsturē, ja tos izdara Eiropas Savienības institūcijas, tiek uzskatīti par sasniegumu.

Kursanti redzēja vieglo, pieklājīgo ironiju, ar kādu viņš runāja par Savienību. Aleksandrs ieslēdza ekrānu.

- Grieķijas vēsturi operācija „Aristotelis" būtiski nemainīja, toties Eiropas divdesmit pirmā gadsimta civilizācija tagad ir ieguvusi Aristoteļa darbu oriģinālus. Te ir laika tabula. Ap 366. gadu pirms mūsu ēras Aristotelis devās uz Atēnām un sāka mācīties Platona Akadēmijā. Tā bija dibināta 395. gadā pirms mūsu ēras un atradās olīvkoku birzē, kas bija nosaukta varoņa Akadēma vārdā. Šo birzi, aplencot Atēnas, starp citu, izcirta Romas diktators Sulla. Aristotelis mācījās Atēnās līdz Platona nāvei 355. gadā pirms mūsu ēras. Platons vadīja Akadēmiju ap četrdesmit gadu.

343. gadā pirms mūsu ēras Aristotelis pēc Maķedonijas valdnieka Filipa uzaicinājuma sāka audzināt un izglītoja viņa dēlu Aleksandru, kuram tolaik bija trīspadsmit gadu. Gadu iepriekš, kad Aleksandrs bija divpadsmit gadus' vecs, pie viņa tēva Filipa Otrā ieradās zirgu

pārdevējs un piedāvāja tam īpaši vērtīgu ērzeli. Bet zirgs izrādījās tik mežonīgs, ka neviens tam nespēja uzkāpt mugurā. Aleksandrs ievēroja, ka zirgs baidās no savas ēnas uz zemes. Viņš pierunāju savu tēvu atdot to viņam, ja zēns spēs savaldīt ērzeli. Maķedonijas Aleksandrs pagrieza zirgu pret sauli, lai tas neredzētu savu ēnu, un pavisam mierīgi uzkāpa tam mugurā. Notikums visus ļoti pārsteidza. Filips noskūpstīja savu dēlu un teica: "Manu zēn, tev vajag atrast pietiekami lielu valsti, kurai tu varētu kļūt par valdnieku, jo Maķedonija tev ir par mazu." Aleksandram atļāva paturēt zirgu, ko viņš nosauca par Bucefalu. Tas sengrieķu valodā nozīmē "vērša galva", jo zirgam bija liela galva.

338. gadā pēc Haironejas kaujas Maķedonija pakļāva Grieķiju. Divus gadus vēlāk, 336. gadā pirms mūsu ēras, valdnieku Filipu nogalināja sazvērnieki un Aleksandrs pārņēma varu. Pēc tam Aristotelis trīspadsmit gadus pavadīja Atēnās, šajā laikā sarakstot lielāko daļu savu nozīmīgo darbu. Man personiski jau no vēstures studiju gadiem atmiņā ir viens Aristoteļa citāts:

„Draudzība, rakstīja Aristotelis, ir visnepieciešamakais dzīvē, jo neviens sev nenovēlēs dzīvi bez draugiem, kaut viņam būtu visi citi labumi.”

323. gadā pēc Maķedonijas Aleksandra nāves Grieķija atbrīvojas no Maķedonijas varas. Ar Maķedonijas valdošo ģimeni saistīto Aristoteli Atēnās apsūdzēja necieņā pret dieviem. Ar Eiropas Savienības Laika Komisariāta darbinieku konfidenciālu palīdzību Aristotelim izdevās aizbēgt no Atēnām uz mātes mājām Eubojas salā. Operāciju nodrošināja trīs darbinieki. Domāju, ka filozofs ekstrēmajā situācijā pat nepamanīja, kas viņam palīdz. Aristotelis nomira 322. gadā pirms mūsu ēras.

Iejaukšanās notikumos tika veikta, nepārkāpjot Aristoteļa paša gribu. Precīzāk, pat palīdzot viņa gribu īstenot. Aristotelis pameta Atēnas lielā steigā. Viņš savu pārvākšanos asprātīgi publiski pamatoja ar vēlmi „pasargāt atēniešus no vēl viena nozieguma pret filozofiju”. Tas bija mājiens uz filozofa Sokrāta sodīšanu ar nāvi Atēnās 399. gadā pirms mūsu ēras.

- Starp citu, Aleksandrs paskatījās uz ekrānā redzamo karti, šaurākajā vietā attālums starp Eubojas salu un kontinentālo Grieķiju ir trīsdesmit astoņi metri. Tagad tur ir uzcelts tilts.
- Uz rītdienu, turpināja Aleksandrs, ja jau mēs kuģojam gar Franciju, ir pienācis laiks atcerēties par sievietes lomu vēsturē. Uz manu lekciju jums būs tematisks mājasdarbs. Izlasiet par Simtgadu karu Francijas teritorijā un pievērsiet uzmanību Orleānai ap 1428. gadu. Cherchez la femme…

Nākamajā rītā kursi turpinājās. Aleksandra lekcija bija pirmā. Viņš uz piecpadsmitā gadsimta Francijas kartes rādīja situāciju:

- Līdz 1428. gadam Anglijas karalis ar Burgundijas hercoga atbalstu Francijā bija ieņēmis lielas teritorijas. 1428. gada divpadsmitajā oktobrī angļi uzsāka Orleānas pilsētas aplenkumu. Ta bija nozīmīga pilsēta centrālajā Francijā pie Luāras upes. Pēc divsimt dienas ilguša aplenkuma Francijas armija pirmoreiz daudzu kara gadu laikā pārgāja sekmīgā pretuzbrukumā, un Orleānas blokāde tika likvidēta. Turklāt tas notika tikai četru dienu laikā. Kara gaita strauji mainījās.

Mums atliek tikai atbildēt uz mazu jautājumu: kāpēc mainījās? Mēs varam iesākumam šo jautājumu sadalīt, piemēram, trijos loģiskos apakšjautājumos. No kurienes Francijai uzradās kaujasspējīga armija? Kas izstrādāja šīs armijas taktiku un stratēģiju? Un galu galā kas par to visu samaksāja?

Tas, ko jūs izlasījāt vēstures mācību grāmatās, palīdzēs jums vieglāk uztvert notikumu secību. Iegaumēt gadskaitļus. Bet, ticiet man, tur ir ļoti maz vai nekas nav atrodams, lai skaidri atbildētu uz nosauktajiem trīs jautājumiem. Un daudziem citiem.

Tai pat laikā mēs ar jums šajos notikumos varam pamanīt laika operācijas pazīmes. Andrej, vai jūs kaut ko tādu pamanījāt? Aleksandrs pajautāja krievu kursantam.

- Es pievērsu uzmanību, ka pirms 1429. gada populārs kļuva pareģojums, ka Franciju glābs Lotringas jaunava. Pareģojums piepildījās 1429. gadā Žanna d'Arka no Domremī ciema devās pie kroņprinča, kā viņu tolaik sauca dofina, kurš vēlāk kļuva par Francijas karali Šarlu Septīto. Žanna patiešām panāca lūzumu Simtgadu kara gaitā.

- Jā, pareģojums piepildījās, piekrita Aleksandrs. Hipotētiski vērtējot šos notikumus kā laika operāciju, pareģojums varēja būt labi un savlaicīgi sagatavots fons. Kura izplatīšana visā Francijas teritorijā, visticamāk, tika atbilstoši plānota, kontrolēta un finansēta. Vai pamanījāt vēl kādas laika operācijas pazīmes? Viktorija?

- Trīspadsmit gadu vecumā Žanna izdzird balsis, redz gaismu un arī ercenģeli Mihailu, svēto Katrīnu un svēto Margaritu. Pēc parādīšanās ārpus ciemata svētie iesaka Žannai bieži doties uz baznīcu, kur sazinās ar meiteni. Baznīcā, iespējams, bija uzstādītas stacionāras iekārtas, Viktorija turpināja.

- Un šo mūra celtni droši vien izmantoja ari kā enkuru. Pēc tam Žanna gadiem ilgi dzird šo svēto balsis, kas māca, kā rīkoties. Sākumā balsis saka: „Tev ir paredzēts dzīvot citādu dzīvi un paveikt brīnumus, jo Dievs tevi ir izredzējis, lai tu glābtu Franciju, padzītu ienaidniekus un padarītu dofinu Šarlu par karali".

***

- Svēto parādīšanās, sacīja Aleksandrs, visticamāk, bija datorgrafikas attēla Trīs D projekcija plus skaņa. Protams, kādam

vajadzēja pavērot ciematu, paliekot nepamanītam. Lai atrastu laiku un vietu, kur sastapt Žannu un šo tehnoloģiju iedarbināt. Ar biolokatoru apgādātam darbiniekam tas ir bērnudārza uzdevums. Varēja savlaicīgi mierīgi uzstādīt slēptās videoka< meras, projektorus un pat atrasties labu gabalu nostāk. Pie viena tika ievākta arī etnogrāfiskā informācija. Ciema baznīciņā varēja iegriezties uz lūgšanu garāmbraucošs dievbijīgs tirgotājs. Vai

pat vairāki. Kā redzam, līdz šai vietai stāstā nekā pārcilvēcīga, kur nu vēl pārdabiska. Jurijs ar saviem datoriem mums tepat uz jahtas klāja varētu pāris stundu laikā nodemonstrēt piecus eņģeļus, Hariju Poteru un lidojošu ugunspuķi piedevām.

Visus runājošus.

- Poteru īsti nevaru, iebilda Jurijs, autortiesību problēmas.
- Atgriežoties pie Žannas, Aleksandrs turpināja, no hronikām tātad redzam, ka balss operatoru, svēto balsu bija trīs. Strādāja uz maiņām, turklāt vismaz viena no operatorēm, visticamāk, bija rezerviste. Nopietna attieksme, kas tāda mēroga pasākumā arī ir pilnībā saprotama.

Sešpadsmit gadu vecumā balsis liek Žannai doties pie tuvējās Vokulēras pilsētas kapteiņa Robēra de Bodrikūra un paziņot, ka viņa padzīs angļus un nodrošinās karaļa kronēšanu. Rezultātā Žannu izsmēja un aizsūtīja mājās.

Pēc gada viņa vēlreiz devās pie Robēra de Bodrikūra un šoreiz turklāt vēl precīzi pareģoja franču spēku neveiksmi „siļķu kaujā" pie Orleānas 1429. gada divpadsmitajā februārī. Kauja bija neizdevies mēģinājums uzbrukt angļu pārtikas konvojam.

Šoreiz Bodrikūrs nolemj sūtīt meiteni pie dofina Šarla uz Šinonu. Pēc sagatavošanās meitene, pārģērbusies vīriešu drēbēs, ar pavadoņiem vienpadsmit dienu laikā nojāj piecsimt kilometrus, sekmīgi šķērsojot pretinieka, burgundiešu teritoriju un 1429. gada martā ierodas Šinonas pilī.

Pirms tam viņa nosūta dofinam vēstuli, kurā cita starpā raksta, ka noteikti viņu pazīs. Nākamo epizodi jūs noteikti visi zināt, pasmaidīja Aleksandrs, tā ir redzama visās filmās par Žannu D'Arku.

Dofins Saris un galminieki nolēma sarīkot lauku meitenei jautru pārbaudi kroņprinča tronī tika nosēdināts kāds galminieks, bet dofins nostājās dižciltīgo bariņā. Tomēr Zanna nekļūdīgi pazina karali. Tatad secinām, Domrcmī piecu gadu laikā viņai tika parādīti ne tikai attēli ar ercenģeli un svētajām.

Vēlāk Žanna pārsteidza karali un galminiekus ar jāšanas prasmi un lielisku tā laika galminieku spēļu pārzināšanu. Runājot ar dofinu divatā, Zanna detalizēti citēja viņam kādu lūgšanu, ko viņš vienatnē bija čukstējis savos apartamentos.

- Noklausīšanās, teica Aleksandrs, parasta zinātniska un

politiska prakse. Tātad sarunas dofina apartamentos tika ierakstītas ar stacionārajām ierīcēm vai FCM. Flying carbon microphones lidojošie oglekļa.mikrofoni, viņš atšifrēja saīsinājumu. Visticamāk, tomēr ar stacionārajām ierīcēm kādas ES vai Francijas zinātniskās programmas ietvaros.

Dofins Šarls tomēr šaubījās. Viņš lika Zannu pārbaudīt un nosūtīja pētniekus arī uz viņas dzimtajām vietām. Kad Zannai piedāvāja veikt kādu brīnumu, lai apliecinātu debesu gribu, viņa atbildēja: „sūtiet mani uz Orleānu un es jums darbos parādīšu, kāpēc esmu nākusi."

Tikai pēc tam, kad Žannas reputācija izrādījās nevainojama, Saris iecēla viņu par armijas virspavēlnieci. Viņam tas bija izdevīgi arī tāpēc, ka Zanna Dieva vārdā apstiprināja un leģitimizēja Šarla tiesības uz Francijas troni.

Teologi no Puatjē deva Zannai īpašu atļauju nēsāt vīriešu apģērbu. Zobenu viņa paņēma no Svētas Katrīnas baznīcas. Leģenda vēstīja, ka tas reiz piederējis karalim Kārlim Lielajam, Charlemagne. Atbildot uz Puatjē teologu jautājumiem, Zanna apliecināja, ka debesu balsis ar viņu runājušas labā franču valodā. Vēsts par to, ka armiju vada Dieva sūtīta jaunava, izraisīja karaspēkā milzīgu morālu pacēlumu.

Topošais karalis un Orleānas pilsēta kopā spēja mobilizēt vismaz divreiz, iespējams, arī trīsreiz lielāku armiju, nekā angļu spēki, kas aplenca Orleānu. Vajadzēja etnopsiholoģisku impulsu. Un šis impulss tika radīts. Kā redzam, šī operācija tika rūpīgi un profesionāli gatavota gadiem ilgi. ***

- Vēl interesanti, uzsvēra Aleksandrs, ka līdz ar Žannu vai pat jau vairākus mēnešus pirms viņas iecelšanas par virspavēlnieci, jau sākot ar Orleānas aplenkšanu, pēkšņi mainījās franču armijas taktika, daudz lielākā mērā un efektīvāk pielietojot artilēriju. Es vēršu jūsu uzmanību arī uz faktu, ka Orleānas artilērijas komandieris Žans Monteklērs bija savam laikam neparasti gara auguma cilvēks. Jau pilsētas aplenkuma sākumā notika interesanta … hmm… teiksim, nejaušība, Aleksandra tonis kļuva drusku ironisks. Viņš turpināja:
- 1428. gada divdesmit ceturtajā oktobrī, svētdienā, lielgabali klusēja. Zvanīja baznīcu zvani. Iepriekšējā dienā angļi bija ieņēmuši Turelas fortu, svarīgu nocietinājumu pie Orlcānas tilta pār Luāru. Viss notika pēc angļu plāna.

Angļu armijas virspavēlnieks Solsberijas grāfs Sers Tomass Montegjū pēcpusdienā devās aplūkot ieņemto fortu. Uzkāpis Turelas forta tornī, grāfs, lai labāk redzētu, noņēma bruņu ķiveri un pa šaujamlūku aplūkoja Orleānu.

Šajā brīdī no Orleānas nocietinājumu Svētās Jaunavas torņa pēkšņi izšāva lielkalibra lielgabals. Lādiņš trāpīja pa forta šaujamlūku, lidojošās akmens šķembas un krītošie akmeņi caursita angļu

virspavēlnieka galvaskausu, noraujot pusi sejas.

Visā svētdienā tas bija vienīgais lielgabala šāviens. Pat orleāniešiem neizdevās noskaidrot, kurš izšāva no Svētās Jaunavas torņa lielgabala. Sargs taisnojās, ka esot uz mirkli atgājis nost un, kad pēc šāviena atgriezies, ieraudzījis aizskrienošu puiku.

Šāviena un trāpījuma fakts nav apšaubāms. Bet noticēt nejaušībai ir, maigi izsakoties, pagrūti. Domāju, ka tas, kurš notēmēja un izšāva, patiesībā absolūti nevēlējās publicitāti. Interesanti, kāpēc?

Es turklāt apšaubu, turpināja Aleksandrs,

- ka tā laika tehnoloģijas vispār ļāva lielo lielgabalu tik ātri un precīzi notēmēt. Turklāt ambrazūras angļu ieņemtajam fortam bija vairākas un angļu virspavēlnieks arī nestāvēja tur visu dienu. Turklāt ņemsim vērā, ka virspavēlnieks pats bija labs sava laika karamākslas speciālists un, kā redzam, viņš uzskatīja pilsētas apskati par pilnīgi drošu. Tāpēc notikušais drīzāk izskatās pēc vadāmās raķetes šāviena.

Gara auguma algotnis, kuru mēs jau pieminējām, Žans Monteklērs, kurš komandēja Orleānas artilēriju, vai, piemēram, kāds viņa kolēģis itin viegli varēja ielikt lielkalibra lielgabala stobrā visu, ko vien vēlējās.

Savukārt vadāmo raķešu ievešana piecpadsmitajā gadsimtā juridiski ir ieroču kontrabanda un to lietošana ir noziegums. Monteklēra militārā algotņa darbība Orleānā bija nelegāla, ja vērtējam no viņa iespējamā pamatlaika divdesmit pirmā gadsimta Eiropas Savienības likumdošanas viedokļa.

Savukārt nepilngadīgais un nejaušība bez iepriekšēja nolūka juridiski jau izskatās stipri labāk. Pat karadarbības zonā. Tas nepiesaista lieku uzmanību un nerada nopietnas izmeklēšanas riskus.

Savukārt Svētās Jaunavas torņa izvēle, iespējams, netieši liecina par gatavošanās Orleānas jaunavas atnākšanai. Kā redzat, tas notika vairākus mēnešus pirms dofins vispār uzzināja par Žannu no Domreml.

***

1429. gada divdesmit devītajā aprīlī Žanna ierodas Orleānā. Ceturtajā maijā notiek pirmā kauja par Sen Lū nocietinājumu.

Franču militārie komandieri, apzinādamies savu spēku skaitlisko pārsvaru, mēģināja paši ieņemt angļu nocietinājumu. Žanna par šo uzbrukumu vispār netika informēta. Kad viņa par to uzzināja, divi franču uzbrukumi divu stundu laikā jau bija atsisti, franču karavīri atkāpās. Šī atkāpšanās strauji sāka pārvērsties par bēgšanu.

Tomēr Žanna kopā ar grupu tuvāko sekotāju dodas uzbrukumā angļu pozīcijām. Turklāt viņa pati to dara bez ieročiem, tikai ar savu karogu rokās. Bēgšana tiek apturēta un franču karavīri viņai pievienojas. Uzbrukums atjaunojas.

Pēc trīs stundu kaujas Sen Lū nocietinājums tika ieņemts. Daļa

angļu garnizona aizbēga pa kalna austrumu pusi. Simtsešdesmit angļu karavīru tika nogalināti, četrdesmit sagūstīti. Uzbrucēji zaudēja tikai dažus cilvēkus. Līdz vakaram no Orleānas atsūtītie strādnieki nolīdzināja bijušo angļu nocietinājumu līdz ar zemi. Orleānas aplenkums bija pārrauts.

Sestā maija rītā franču armija sāka uzbrukumu Sen Ogustēna nocietinājumam, kas piesedza Turelas bastionu. Šis angļu nocietinājums bija ierīkots agrākā augustīniešu klostera vietā. Tas pašas dienas vakarā angļu nocietinājums tika ieņemts. Uzbrukumā nozīmīga loma bija Žana Monteklēra komandētajai artilērijai.

Nākamajā dienā, septītajā maijā, Žanna vada uzbrukumu Turelas fortam. Pirms kaujas viņa pareģoja, ka tiks ievainota. Uzbrukuma laikā angļu strēlnieks patiešām iešauj bultu viņas labajā plecā, krūšu un pleca bruņu savienojuma vietā.

Pēc Žannas ievainošanas franču uzbrukums apstājas. Plecu pārsien, viņa atkal uzvelk bruņas un iziet pie pārsteigtajiem karavīriem. Un uzreiz dod pavēli uzbrukt.

Uzbrukums bastionam vienlaicīgi notika arī no pilsētas puses. Līdz sešiem vakarā Turelas bastions tika ieņemts. Tas viņas laikabiedriem gan franču, gan angļu karavīriem pārsteidzošais ātrums, ar kādu Žanna atguvās pēc ievainojuma, atkal liek domāt par divdesmit pirmā gadsimta farmakaloģisko sasniegumu izmantošanu.

Ir vēl viena, mazāk zināma Žannas dzīves epizode, kas ari liek domāt par spēcīgu, militārām vajadzībām pielietojamu farmakoloģisko preparātu pieejamību. Laikā, kad 1430. gada pavasarī Žanna uzturējās Laņjī pilsētā, tur nomira

kāds zīdainis. Žanna lūdza Dievu, lai zīdainis atdzīvotos un viņu varētu nokristīt. Notika it kā brīnums, mazulis atdzīvojās un nodzīvoja pietiekami ilgi, lai viņu varētu nokristīt… Žannas autoritāte un popularitāte pieauga.

Bet 1429. gada astotajā maijā angli bija spiesti pārtraukt Orleānas aplenkumu, pamest atlikušos nocietinājumus un aiziet. Žanna deva viņiem iespēju atkāpties, paziņojot, ka Dievs nevēlas kauju svētdienā.

***

Uz maija beigām zem Žannas karoga sapulcējas ap divpadsmit tūkstoši karavīru. Topošais karalis atsakās finansēt tālāko karadarbību, lauvas tiesu turpmāko izdevumu uzņemas Orleānas pilsēta. Nominālī armiju vada Alansonas hercogs.

Devītajā jūnijā uzsākot karagājienu, divpadsmitajā jūnijā Žanna sāk uzbrukumu galvenajam angļu nocietinājumam pie Luāras upes Žaržo un to ieņem. Piecpadsmitajā un sešpadsmitajā jūnijā tiek ieņemtas pa vienai pilsētai dienā un astoņpadsmitajā jūnijā notiek kauja pie Patē. Tur franču armija sastapās ar Falstofa un Talbota komandēto vairāk nekā piectūkstoš vīru angļu armiju.

Franči pirmie uzbruka Talbota komandētajam avangardam pirms tas paspēja nocietināt savas pozīcijas. Džons Falstofs, kurš komandēja galvenos spēkus, ieraudzījis nikno kauju, kopā ar savu svītu nekavējoties metās bēgt. Tas izraisīja vispārēju paniku. Ap 2500 angļu tika nogalināti, apmēram tūkstotim izdevās aizbēgt, ap 1500 sagūstīja. Gūstā piecpadsmitajā gadsimtā ņēma tos, par ko varēja vēlāk saņemt izpirkuma maksu. Franču armijas galvenie spēki kaujā pat netika iesaistīti. Jūnija beigās Žannas rīcībā jau bija ap trīsdesmit tūkstoši karavīru.

***

Dodoties uz Reimsu, kur 1429. gada septiņpadsmitajā jūlijā notika jaunā Francijas karaļa Sarla Septītā kronēšana, ceļš aizņēma divdesmit dienas. No tām sešas viņi pavadīja pie Truā pilsētas, kuras audēji izmantoja angļu izejvielas un veda gatavo produkciju uz Burgundijas gadatirgiem. Labi nocietinātā pilsēta nevēlējās padoties un dofina armiju sagaidīja ar šāvieniem. Kad Zanna sāka demonstratīvi un enerģiski gatavoties pilsētas nocietinājumu šturmēšanai, desmitajā jūlijā tā padevās. Nosacījumi paredzēja iespēju pilsētas garnizonam brīvi aiziet. Pēc tam pārējās pilsētas ceļā uz Reimsu padevās bez kavēšanās.

Pēc kronēšanas karalis Saris Septītais apbalvoja galminiekus. Viņš vēlējās apbalvot arī Zannu un jautāja, ko viņa vēlas saņemt par saviem varoņdarbiem. Žanna palūdza atbrīvot nonodevām savas dzimtās vietas, kas vairākkārtīgi bija izpostītās Simtgadu kara laikā. Pēc viņas lūguma atbrīvojums no nodokļiem tika piešķirts.

***

Pēc tam Žanna patstāvīgi, bez karaļa atbalsta mēģina ieņemt Parīzi. Tas neizdodas, un karalis pavēl 1429. gada divdesmit pirmajā septembrī atlaist armiju. 1430. gada divdesmit trešajā maijā burgundieši sagūsta Žannu pie Kompjeņas. Viņas vienības priekšā tika nodevīgi pacelts pilsētas vārtu tilts, nogriežot atkāpšanās ceļu. Karalis nedarīja neko, lai glābtu Zannu D'Arku. Tad, nesaņemot izpirkuma naudu no karaļa, burgundieši par desmit tūkstoš zelta livriem pārdeva viņu angļiem.

Žannu D'Arku apvaino buršanā un ķecerībā un 1431. gada trīsdesmitajā maijā kā raganu un < ķeceri sadedzina Ruānā. 1436. gadā franči ieņem Parīzi. 1453. gadā ar Bordo ieņemšanu beidzas Simtgadu karš.

1456. gadā, divdesmit piecus gadus pēc Žannas nāves viņas spriedumu pārskatīja. Tiesa jaunā procesā konstatēja, ka meiteni notiesājuši korumpēti tiesneši. 1920. gadā Romas pāvests Benedikts Piecpadsmitais Zannu D'Arku pasludināja par svēto. Oficiāli tas arī viss. Tomēr jau 1436. gadā Francijā parādās atbilstoša vecuma sieviete, kura sauc sevi par Žannu. Viņa pastāsta, ka brīnumainā kārtā

izglābta no Ruānas cietuma.

Vēsturē ir daudz viltvāržu. Viltus karali un imperatori ir skaitāmi simtos. Tomēr vienkāršas zemnieku meitenes identitātes zādzība būtu tam laikmetam unikāls notikums. Kaut arī, protams, pilnīgi iespējams notikums.

- Interesantākais seko tālāk, turpināja Aleksandrs, abi Žannas brāļi, kuri bija pieņēmuši viņu dzimtai karaļa piešķirto jauno uzvārdu Dju Lis, Lilija, dodas satikt Žannu. Un … abi brāli atpazīst māsu! Divdesmit pirmajā maijā viņa ierodas Vokulērā, kur daudzi Žannu pazīst, un uzturas tur nedēļu.

Ar saviem brāļiem Žanna nosūta vēstules karalim Šarlam Septītajam un Orleānas pilsētai. Karalis un pilsēta devīgi apbalvo brāļus. Arī Žanna 1439. gadā dodas uz Orleānu, kur tiek sirsnīgi uzņemta un apdāvināta. Orleānā viņa pavada divas nedēļas. Žanna mēģina tikties arī ar karali, kurš no tikšanās izvairās.

Tad viņa dodas pie Francijas armijas maršala Žila de Re, kurš savulaik lieliski pazina Žannu D'Arku. Maršals viņai uztic militāro vienību komandēšanu ziemeļos no Fuatjē.

Strauji pieaugot Žannas popularitātei tautas vidū, karaļa galms atkal sāk baidīties no politiskajām sekām. Ruānas procesa tiesneši, kuru vidū bija vairāki vadošie Parīzes teologi, turklāt sāk baidīties no atbildības. Kad Žanna četrus gadus pēc atgriešanās, 1440. gadā, nolemj doties uz Parīzi, viņa tur tiek arestēta un atzīta par viltvārdi. Pēc tam viņa tiek ātri atbrīvota. Cilas būtiskas informācijas par 1436.1440. gadu Žannu mums nav, vismaz pašlaik ne. Visus nākamos mēģinājumus pieteikties par Žannu D'Arku Francija varas iestādes likvidēja nekavējoties.

Bet, jūs piekritīsiet, ļoti interesanti ir tas, ka pat brāļi viņu pazina. Franču vēsturnieks Mišels Lamī uzskata, ka Žanna d'Arka mira 1446. gadā un ir apglabāta Pouline surMadon pilsētiņas baznīcā.

- Atgriežoties pie mūsu pamattēmas, turpināja Aleksandrs, redzam, ka laika operācijas tāpat kā visas Žannas d'Arkas Orleānas militārās kampaņas apmaksātājs visdrīzāk ir atrodams turpat piecpadsmitajā gadsimtā. Ta daļēji ir Orleānas pilsēta, bet galvenokārt finansējumu nodrošināja topošā karaļa sievasmāte Aragonas Jolanda.

Šinonā dofins Šarls dzīvoja Aragonas Jolandas aizsardzībā un apprecējās ar viņas meitu Mariju. Anžū hercogiene un Provansas grāfiene Aragonas Jolanda ne tikai finansēja, bet, ļoti iespējams, arī lielā mērā plānoja notikumus Simtgadu kara noslēguma fāzē.

Kamēr Žanna d'Arka darbojās Aragonas Jolandas un viņas komandas izstrādātā plāna ietvaros, Žanna guva žilbinošas uzvaras. Kad Žanna nolēma sākt patstāvīgu politisko spēli, viņa zaudēja. Ja Aragonas Jolanda arī neorganizēja Žannas sagūstīšanu, kaut arī ir vēsturnieki, kuri uzskata, ka viņa to organizēja, tad karaļa lēmums

neizpirkt Orleānas jaunavu no burgundiešu gūsta gan pilnīgi noteikti bija saskaņots ar Jolandu. Un šis lēmums taisnā ceļā nosūtīja Žannu D'Arku uz sārtu. Kā redzam, politikā sievietes mēdz būt ļoti nežēlīgas. Es personīgi uzskatu, ka sievietes visai bieži ir pat nežēlīgākas par vīriešiem.

Aragonas Jolandas un Žannas d'Arkas, šo divu izcilo Francijas sieviešu paveiktais, domāju, lieliski ilustrē mūsu lekcijas sākumā pieteikto tēmu par sievietes lomu vēsturē. Cherchez la femme Francijā ir spēkā vienmēr, Aleksandrs pabeidza lekciju.

- Vai jūs mums pastāstīsiet arī par vīrieša lomu vēsturē? jautāja Viktorija.

- Varbūt tad jau par kādu žēlsirdīgu vadoni, piemēram, par Čingishanu? viņa ironiski piedāvāja. Aleksandra izteiktā replika par sieviešu nežēlību Viktorijai, šķiet, nebija sevišķi patikusi.

- Labi. Par Čingishanu… sacīja Aleksandrs. Viņš nopietni paskatījās uz studentiem.

- Par mongoļu etnoģenēzi jums rīt pastāstīs profesors Dmitrijs Kvitko, kurš, variet man ticēt, Čingishanu pazina personiski. Profesors Kvitko ir ari hronolingvistikas eksperts un tie no jums, kuri vēlēsies, varēs pie viņa apgūt divpadsmitā gadsimtu mongoļu valodas pamatus. Bet, ja atgriežamies pie Cingishana laikmeta… Mēs tagad esam civilizēti, datorizēti un modernizēti… Tomēr vai jums nekad nav gribējies pavasarī uz strauja zirga vienkārši traukties pa stepi? Pilnu krūti brīvi ieelpot svaigu un tīru gaisu? Ieņemt pilsētas un uzvarēt kaujas? Radīt impēriju? Vai vismaz, viņš jautri pasmaidīja, konfiscēt harēmu uzvarētam ienaidniekam?

Kursanti kļuva manāmi domīgi. Viktorija izskatījās nikna.

***

1179. gada pavasaris stepē bija saulains un silts. Svaigais gaiss, stepes vējš, zaļums un saules siltums radīja pilnīgu komfor.ta sajūtu. Likās, ka laiks ir apstājies. Un, ja tas nebūtu apstājies, tad laiku vajadzētu apturēt.

Divi jātnieki pa stepi lēni virzījās uz dienvidiem. Viņi atradās apmēram vienas dienas pārgājiena attālumā no vietas, kur rīt pēcpusdienā viņiem bija paredzēts laika logs. Varēja nesteigties un izbaudīt pavasari. Zinātniskā ekspedīcija tuvojās noslēgumam.

Mongoļu etnoģenēze divpadsmitajā gadsimtā saprotamu iemeslu dēļ izraisīja nopietnu zinātnisko interesi. Etnoģenēzes process, kam sekoja Čingishana iekarojumi, neapšaubāmi bija uzmanības vērts. Divdesmit piecu gadu laikā Čingishans iekaroja lielākas teritorijas, nekā Romas impērija četrsimts gados. Karos gāja bojā ap četrdesmit miljoni cilvēku un ģenētiskie testi parādīja, ka desmiti tūkstoši Āzijas iedzīvotāju, visticamāk, ir Čingishana pēcnācēji.

***

Kvitko zinātnisko ekspedīciju sponsorēja Krievijas Zinātņu Akadēmija un vairāki nopietni privātie sponsori, ieskaitot planētas lielākos televīzijas kanālus. Dmitrijs brīvi sēdēja seglos un ar baudu elpoja svaigo gaisu. Stepe likās enerģijas pārpilna. Pēc pārdesmit gadiem šo stepi šķērsos milzīgas armijas, mongoļu kavalērija dosies uz Ķīnu, pēc tam uz Vidusāziju, pēc tam uz Eiropu. Bet pagaidām viss bija klusu, un nekas neliecināja, ka šis pavasaris varētu atnest kaut ko būtiski jaunu.

Jau trīs nedēļas viņi klejoja pa stepi. Dmitrijs par mongoļu etnoģenēzi bija interesējies jau universitātē, studējot vēsturi. Viņš bija aizrāvies un pat iemācījies mongoļu valodu. Turklāt vēl ilgi pirms tam, kad varēja savas valodas zināšanas pilnveidot ar autentisku divpadsmitā gadsimta hronolingvistikas ierakstu palīdzību.

Ekspedīcijā Dmitrijs ar kolēģi izlikās par kalējiem. Viņi pārdeva sastaptajām mongoļu dzimtām dzelzs izstrādājumus, šo to izkala vai salaboja. Un sistemātiski, plānveidīgi vāca zinātnisko informāciju. Kalēja darbarīku vidū bija viegli paslēpt visdažādāko zinātnisko aparatūru.

Otrs misijas dalībnieks bija Igors, kura drusku mongoloīdos gēnus Dmitrijs pamanīja no pirmā acu uzmetiena. Igors bija hronolingvists, kurš pie viena pildīja gan profesora miesassarga, gan ekspedīcijas ārsta, gan zinātniskā asistenta un laboranta pienākumus. Zinātniskajā ekspedīcijā Igors piedalījās kalēja dēla lomā viņš bija pārdesmit gadus jaunāks.

Profesors Kvitko sasveicinājās ar kursantiem.

- Aleksandrs man stāstīja, ka jūs interesējaties par Cingishanu, Dmitrijs uzsāka lekciju.
- Tas ir slavējami viņš turpināja, tēma ir loti interesanta…
- Čingishans piedzima divpadsmitajā gadsimtā, 1162. gadā Bordžiginu dzimtā. Bija laiks, kad mēs par viņa dzīvi varējām uzzināt tikai no hronikām. Tomēr hronikas bija saturīgas un brīžiem pat pārsteidzoši detalizētas. Ievadā es piedāvāšu jums pāris piemērus. Rašīdadīns savā hronikā rakstīja: “Bordžigins nozīmē zilacainais, un, lai cik tas dīvaini nebūtu, visi Jesugei-bahadura un tā dēlu pēcteči ir lielāko tiesu ar zilām acīm un rudmataini vai blondi. Kā mongoļ stāsta, tā ir valdnieka varas pazīme.”

Čingishans bija savam laikam liela auguma vīrs, rudiem matiem, biezu bārdu, zilām acīm. Abul-Gazi savā hronikā rakstīja, ka visiem Bordžiginiem “acis ir zili zaļas vai tumši zilas, kur acs zīlītei apkārt ir brūna josliņa.”

Kā tas bieži gadās, hronikas caur gadsimtiem atnes līdz mums patiešām unikālas vēstures liecības. Hronikas, starp citu, savu vērtību nav zaudējušas. Jo līdz ar faktiem tās dod mums iespēju novērtēt autoru pozīciju un izmantot seno autoru savākto faktu apjomu. Lai

savāktu faktus, kā mēs zinām, ir vajadzīgs laiks. Un laiks arī tagad ir deficīts. Jums jaunajiem varbūt tā neliekas, bet ticiet man laiks ir deficīts.

Mongoļi divpadsmitajā gadsimtā dzīvoja ātri. Viņi skaitīja savu izcelsmi no leģendārās ciltsmātes Alan Goa. Astoņas mongoļu paaudzes nomainījās tikai 130 gadu laikā. Tas nozīmē, ka bērni dzima ap septiņpadsmit gadus jauniem vecākiem. Protams, trīsdesmitgadīgie karavīri turpināja cīnīties, bet, cik var spriest, reti kurš nodzīvoja līdz šādam vecumam. Vīrieši ātri gāja bojā daudzajos karos un pastāvīgajos klanu konfliktos.

Deviņu gadu vecumā Temudžins, vēlākais Čingishans, tika saderināts ar desmitgadīgo meiteni, vārdā Borte no citas mongoļu cilts, no honkiratiem. Hronikas raksta, ka līgavas tēvs DaiScčens paskatījies uz zēnu un teicis: „Viņa skatienā ir uguns, bet seja kā rītausma."

Čingishana tēvs uz laiku atstāja dēlu pie honkiratiem un, kā raksta hronikas, palūdzis Dai Sečenam: „Pasargā manu puiku no suņiem. Viņš no licm ļoti baidās."

Jau drīz Temudžins, profesors Kvitko palūkojās uz auditoriju, vairs ne no kā nebaidījās. Citi baidījās no viņa paša. Savus izcilākos karavadoņus Čingishans reizēm uzslavējot dēvēja par suņiem. Viņš bija iemācījies pavēlēt. Visiem.

***

- Es vēlos pievērst jūsu uzmanību, turpināja profesors, tieši leģendas par Bordžiginu ciltsmāti AJan Goa daļai, kas izskaidro Bordžiginu zilās acis un stepei neraksturīgo blondo vai rudo matu krāsu. Saskaņā ar leģendu, Alan Goa dzemdēja divus dēlus no vīra un trīs dēlus no gaišmataina jaunekļa, kurš pusnaktī nācis pie viņas caur jurtas jumta dūmvadu un pazudis līdz ar rītausmu. Turklāt šis gaišmatainais jauneklis izstarojis gaismu.

Domāju, ka paši mongoļi izturējās pret Alan Goa stāstu skeptiski. Tomēr, kad viņas pēcnācēji ieguva sākumā ietekmi un vēlāk ieguva arī varu, iebilst šai leģendai vai to izsmiet kļuva bīstami. Turklāt acis Bordžiginiem patiešām bija zilas un matu krāsa atšķīrās.

Ja vērtējam Čingishana senču izcelsmes aprakstu no mūsdienu tehnikas iespēju viedokļa, redzam, ka laika logs, iespējams, vairākas reizes tiek atvērts tieši jurtā. Tādai tēmēšanai, visticamāk, ir vajadzīgs vietējais rezidents. Tas tomēr nav nekas īpaši sarežģīts. Ja gaisma bija tikai psiholoģiskās iedarbības līdzeklis, to mēs mākam jau tagad. Ja gaisma bija tehnoloģisks noteikta tipa laika loga blakuscfekts, tad Bordžiginu ciltstēvs jāmeklē gadus desmit nākotnē pēc mūsu šodienas lekcijas.

Līdz ar to jūs varat izdarīt secinājumus. Jautājumi būtībā ir tikai divi: kurš un kāpēc? Uz tiem zinātne pagaidām nav atbildējusi.

- Paldies, profesor, teica Aleksandrs. Domāju, ka šīs atbildes jau meklē ne tikai zinātnieki, bet arī tādas slepenās biedrības kā „Laika sargi". Pēc pārtraukuma turpināsim. Profesors man apsolīja jums sīkāk pastāstīt par 1179. gada pavasari.

***

Ap pusdienlaiku, virzoties gar Ononas upi, stepē tālumā Dmitrijs un Igors pamanīja trīs jurtas.

- Pastrādāsim? sacīja Dmitrijs, un tad rīt mājās…
- Pastrādāsim! enerģiski atsaucās Igors.
- Seši, viņš sacīja, uzmetis skatienu biolokatoram un noteicis cilvēku skaitu jurtās, te viss mierīgi.

Stepē bieži notika lopu zādzības, arī uzbrukumi. Tomēr, ievērojot saprātīgu piesardzību, labi bruņotiem un trenētiem ceļiniekiem pārmērīgas briesmas nedraudēja. Piejājuši pie jurtām, viņi sasveicinājās. Viņus itin laipni sagaidīja pavecāka sieviete, kura bija redzami norūpējusies. Apjautājušies, kā klājas, un uzņēmušies pāris nelielus darbus, kalēji nesteidzīgi ķērās pie saviem darbarīkiem.

Pāris stundu laikā viņi uzzināja, ka dēls stepē jau vairākas dienas vajā ģimenei piederošā zirgu ganāmpulka zagļus, bet vedekla ir stipri saslimusi un no rīta pat zaudējusi samaņu.

- Mans dēls labi pieprot ārstēšanu, laipni sacīja Dmitrijs, parādiet viņam slimnieci.

Igors kopā ar vecāko sievieti iegāja jurtā. Pēc brīža viņš iznāca un ātri devās pie somas.

- Kas tur? pajautāja Dmitrijs.
- Infekcija. Slikti, atbildēja Igors, principā var nomirt. Cerība uz to, ka antibiotikas šeit darbojas kā mācību grāmatā, rezistento mikroorganismu nav. Es veikšu injekciju un pie viena paņemšu asins analīzes. Laba iespēja.

Igors bija optimists. Pētījumi rādīja, ka mikroorganismu spēja pārciest antibiotiku iedarbību bija daudz senāka nekā pašas antibiotikas. Rezistences spējas mikrobiem bijušas jau vismaz trīsdesmit tūkstošus gadu pirms divdesmit pirmā gadsimta. Tāpēc patiesībā varēja gadīties visvisādi.

Savulaik pētnieki analizēja Kanādas Jukonas apgabalā arktiskajā sasalumā iegūtus DNS paraugus. Tie pēc izpētes laboratorijā tika datēti ar laika posmu aptuveni pirms trīsdesmit tūkstošiem gadu. Paraugos tika identificēti mamutu, bizonu, zirgu, irbju un senu grauzēju DNS. Tur nebija atklātas mūsdienu arktiskās tundras dzīvnieku paliekas, kas ļāva secināt, ka paraugi ir tīri no mūsdienu piejaukumiem.

Pētnieki bija īpaši pievērsušies dažādu mikrobu, galvenokārt Aeromicrobium, Arthrobacter un Frankia, DNS izpētei. „Mēs esam identificējuši daudz dažādu gēnu, kas nodrošina spēju pretoties beta

laktāmu, tetraciklīna un glikopeptīdu grupas antibiotikām," bija rakstīts ziņojumā, ko Dmitrijs bija lasījis pagājušā gadā.

Tas bija loģiski laika ekspedīcijās antibiotiku lietošana netika kontrolēta. Turklāt kontrole faktiski vienalga nebija reāli iespējama. Līdz ar to plašā antibiotiku lietošana divdesmitajā gadsimtā tikai veica selekciju par labu jau rezistentajiem mikroorganismiem.

Igors vēlāk izdarīja vēl vienu injekciju, un uz vakarpusi jaunā sieviete atguva samaņu. Tad viņš izgatavoja ārstniecisku dzērienu, ko lika viņai dzert vēl vairākas dienas.

- Domāju, būs labi, viņš priecīgi teica I)mitrijam. Jauna, spēcīga meitene. Izķepurosies. Viņai jau tagad ir krietni labāk.

***

Viesi palūdza atļauju pārnakšņot, un saimnieki viņiem ierādīja vienu no jurtām. Vakarā viņi abi apsēdās pie sava ugunskura.

- Es viņus apskaužu, sacīja Igors, skatīdamies liesmās. Viņiem viss ir priekšā. Drīz viņi iekaros puspasauli. Bet Eiropas civilizācijai viss ir jau aiz muguras. Mēs tagad esam kā … kā Romas impērija savā norietā. Mums it kā viss ir, pat pa īstam viss ir… ir māksla, ir zinātne, ir filozofija, tehnika, gladiatoru spēles vai vismaz to mūsdienu analogi… kā hokejs un futbols. Un tomēr sajūta ir tāda, ka tu dzīvo Romas impērijas sabrukuma laikā. Arī tad viņiem viss bija. Bet priekšā bija sabrukums… finišs. Agrīno viduslaiku krēsla.

- Nu vēl jau pie mums tik ļoti nebrūk, pasmaidīja Dmitrijs.

- Nemāni sevi! Igors iztaisnojās, mēs ar tevi labi zinām, kas ir etnoģenēze. Tagadējā Eiropa labākajā gadījumā ir Romas impērija Vespasiāna laikā. Labs administrators var pagarināt impērijas agoniju apmēram par gadsimtu.

Dmitrijs diezgan rezignēti skatījās liesmās.

- Impērijas nāk un aiziet, viņš teica, vai par to ir vērts uztraukties, Igor? Turklāt mūsu etnoss vēstures arēnā nopietni iznāca Kuļikovas kaujas laukā. Un tas, starp citu, nemaz nebija tik sen. Rietumeiropai, jā, piekrītu, viņiem kopumā ir problēmas.

- Labi, patiešām, Igors mainīja toni, par impērijām uztraucoties, nekādu nervu nepietiks. Šašliks ir gatavs, saimniek! Zini, par ko vēl es viņus apskaužu? Viņiem taču ne tā kā pie mums, kur viena sieva. Viņiem te daudzsievība. Man te varētu būt kaut desmit vai divdesmit sievu, kaut divsimt bērnu… Un tas būtu normāli, cienījami. Saproti?

- Paldies, Dmitrijs paņēma iesmu, senie ķīnieši jau tagad zina, ka liela domāšana bojā garastāvokli. Bet arī es viņus apskaužu, Igor. Par šo klusumu naktīs. Mēs, pilsētnieki, pat nezinām, ka ir TĀDS klusums…pēc Maskavas te ir kā … vasarnīcā.

***

No rīta viņus uzmodināja biolokatora pīkstiens. Dmitrijs ātri paņēma lokatoru un paskatījās uz ekrānu. No dienvidu puses jurtām

strauji tuvojās trīs zaļi punkti. Dmitrijs pasmaidīja. Ja tuvotos simts vai divsimts punktu, tas varētu nozīmēt problēmas. Nāktos pielietot panikas ģeneratoru vai sliktākajā gadījumā ieročus. Bet trīs jātnieki noteikti nebija problēma.

Dmitrijs drusku pavēra jurtas ieeju. Jātnieki bija labi redzami rīta saules staros. Aizdzītos zirgus viņi bija atguvuši.

Jātnieki rīta gaismā izskatījās tik scēniski labi, ka Dmitrijs ātri paņēma kameru un sāka filmēt. Kalēja cepurē labi paslēptā kamera ļāva iegūt patiešām augstas kvalitātes video, turklāt ar kvalitatīvu skaņu. Pašlaik Dmitrijs izmantoja iespēju filmēt no nekustīgas pamatnes. Papildus etnoģenēzes izpētei viņam galu galā bija arī līgums ar VIASAT History kanālu. Un ne tikai.

- Ču! Ču! jātnieki skubināja zirgus.

Jaunā sieviete, kas vēl vakar pusdienlaikā

bija gulējusi jurtā bez samaņas, pēkšņi burtiski izskrēja pretī jātniekiem.

- Jaunība, pie sevis pasmaidīja Dmitrijs, pavasaris… ehhh…

Viņš bija labā garastāvoklī.

Jauniete iekliedzās: -Temudžin!!!

Šajā mirklī Dmitrijs saprata, ka filmē ļoti, ļoti veiksmīgus dokumentālos kadrus.

***

- Nu ko, Dmitrijs pagriezās pret Igoru. Sešas stundas līdz logam, pakojamies un braucam!

- Nē, teica Igors. Es palieku. Nedusmojies tikai.

Dmitrijs ātri pagriezās un paskatījās uz Igoru. Viņš uzreiz saprata, ka puisis nejoko.

- Paņem šo, Igors pasniedza viņam savu somu ar savākto informāciju. Es aizeju no darba.

- Tu … labi padomāji? ar nelielu pauzi pajautāja Dmitrijs.

- Man būs daudz dēlu un meitu, Igors izstaipījās un plati pasmaidīja. Es labi padomāju. Atdod mani, tēvs, Temudžina dienestā. Lūdzu. Parādā nepalikšu.

***

- Tengri jūs vakar atsūtīja, Temudžins priecīgi sacīja Dmitrijam. Tengri zilās debesis bija mongoļu cilšu augstākā dievība.

- Kā tevi sauc? viņš vērsās pie Igora.

- Mans vārds ir Dželme, Igors atbildēja. Dmitrijs neuzkrītoši un ātri uz viņu paskatījās. Igors izlikās, ka nav pamanījis šo skatienu. Dmitrijs dziļi ieelpoja.

- Viņš būs tev labs nukers, Temudžin, Dmitrijs sacīja un pasmaidīja.

Debesis pār viņiem bija zilas, cik vien tālu sniedzās skatiens. Spēcīga vēja brāzma pāršalca jurtas. Debesīs noplaiksnīja gaisma.

- Man laiks doties ceļā, sacīja Dmitrijs.

- Šī informācija, kā jūs saprotat, ir konfidenciāla, turpināja Dmitrijs, Dželme kļuva par vienu no vistuvākajiem Čingishana palīgiem un armijas komandieriem. Igoram, starp citu, tika nekavējoties, jau ar 1179. gadu atņemta Krievijas Federācijas pilsonība. Juridisks kāzuss, ziniet…

- sacīja profesors. Savukārt Mongoļu impērijā Dželme tika vērtēts augstu. Čingishans, piemēram, publiski paziņoja, ka viņam tiek garantēta imunitāte pret tiesāšanu pat gadījumā, ja Dželme izdarītu deviņus noziegumus. Pieļauju, Igors saprata, ka pret viņu noteiktos apstākļos var rasties juridiskas pretenzijas. Un atbilstoši nodrošinājās. Domāju arī, ka viņa bērnu skaits patiešām sniedzas vairākos simtos…

***

- 1201. gadā kaujā ar citu mongoļu cilti, taidžiutiem, kas notika pie Koitenas, pēc pārtraukuma lekciju turpināja Dmitrijs, Temudžins ar bultu tika ievainots kaklā. Vakarā kaujā iestājies pārtraukums. Hronikas apraksta, ka Dželme visu nakti ārstējis ievainoto karavadoni, tai skaitā sūcis asinis no viņa kakla. Viņš turklāt pa tumsu pat devies uz pretinieka nometni, kur mēģinājis atrast pienu. Beigu beigās viņš tur sadabūjis kumisu un atnesis Temudžinam.

Interesanta lieta, ko atrodam hronikās, ir tas, ka līdz nākamjam ritam pretinieki nezināmu iemeslu dēļ paniski atkāpjas bez kaujas. Daļa no viņiem turklāt padodas.

Liekas, ka Dželme pretinieka nometnē pa nakti bija atstājis panikas ģeneratoru. Šīs ierīces ir paredzētas vienreizējai lietošanai, darbojas vairākas stundas. Mūsu 1179. gada ekspedīcijai tādi ģeneratori bija divi. Tie bija paredzēti evakuacijai, saskaroties ar lielu jātnieku vienību.

Ja kauja ar taidžiutiem 1201. gadā būtu turpinājusies, Temudžins, ļoti iespējams, nekad nekļūtu par Čingishanu. Tomēr ļoti interesanti, arī no etnoģenēzes viedokļa, ir tas, ko karavadonis jau 1201. gadā izdarīja ar uzveikto pretinieku. Temudžina rokās tajā rītā kā gūsteknis nonāca arī loka strēlnieks, kurš iepriekšējā dienā bija gandrīz nāvējoši sašāvis viņu kaklā.

Es domāju, ka neviens, ieskaitot pašu šāvēju, ne tolaik, ne tagad nebrīnītos, ja gūsteknis tiktu, piemēram, izvārīts katlā uz lēnas uguns. Tas bija parasts un izplatīts mongoļu soda veids divpadsmitajā un trīspadsmitajā gadsimtā. Tomēr notika citādi.

- Turpmāk tavs vārds būs Džebe, Čingishans sacīja gūsteknim un ieskaitīja viņu savā armijā. Džebe, kura jaunais vārds tulkojumā nozīmēja “Bulta”, dažu gadu laikā kļuva par vienu no izcilākajiem Čingishana karavadoņiem. Sākumā viņš komandēja desmit karavīrus, bet pēc pieciem gadiem jau tūkstoti. Vēlāk arī tumenu, desmit tūkstošus jātnieku.

Džebe vadībā mongoļi ieņēma vairākus svarīgus cietokšņus Ķīnā. 1223. gada trīsdesmit pirmajā maijā mongoļu karavadoņi Džebe un Subedejs pie Kalkas upes sakauj krievu karaspēku, ko kņazi, ieskaitot Kijevas lielkņazu, bija savākuši pēc polovciešu aicinājuma palīdzēt cīņā pret mongoļiem. Tā ka pirms Kalkas kaujas kņazi bija pavēlējuši nogalināt mongoļu sūtņus, ari viņi paši pēc sagūstīšanas tiek sodīti ar nāvi. Interesants fakts, ka Subedejs hronikās minēts kā Dzelme brālis.

***

- Kalkas notikumu kontekstā, turpināja Kvitko, vēršu jūsu uzmanību, ka mūsdienās tik pierasto diplomātisko imunitāti ieviesa tieši Čingishans. Pirms tam sūtņu nogalināšana bija parasta starptautisko attiecību prakse. Sūtņu nogalināšanas dēļ tika izpostītas daudzas pilsētas, ieskaitot Kijevu 1240. gadā. Šā iemesla dēļ sākās arī mongoļu karš ar Sun impēriju Ķīnā. Mongoļu sūtņu nogalināšana bija arī viens no Kuļikovas kaujas iemesliem. Dmitrijs Donskojs toreiz bija < ļoti nikns uz provokatoriem, kuri nolika viņu zem mongoļu tatāru sitiena. Kaut arī beidzās viss relatīvi labi. Bet tas ir atsevišķs un arī ļoti interesants stāsts.

Katrā ziņā mongoļi un Čingishans konsekventi realizēja kolektīvās atbildības principu. Ja tavā pilsētā vai valstī ir tāds … nediplomātisks … valdnieks, kurš slepkavo sūtņus, tātad tu viņu atbalsti un tad nu, esi tik laipns, mirsti kopā ar viņu.

- Čingishans izveidoja armiju un valsti, izveidoja likumu sistēmu un iekaroja divdesmit divus procentus no visas planētas sauszemes, tādejādi izveidojot milzīgu impēriju, rezumēja profesors Kvitko.

- Ja jau jūs toreiz satikāt Čingishanu, jūs taču varējāt viņu nogalināt! iesaucās Aļona.

- Jūs būtu izglābuši ap četrdesmit miljonu cilvēku dzīvības! Izglābuši no izpostīšanas simtiem pilsētu!

- Aļona…pagriezies pret jaunieti, profesors ieturēja nelielu pauzi un uzmanīgi uz viņu paskatījās. Augšupejošās mongoļu etnoģenēzes stadijā, pat teorētiski pieņemsim… nogalinot Čingishanu… mēs tikai mainītu valdnieka vārdu. Jūs domājat, ka viņš bija vienīgais mongoļu valdnieka kandidāts? Nē, Aļona…

Etnoģenēze… tas ir kā … kā no loka slīpi izšauta bulta, kas sākumā lido augšup, tad lejup. Rašīdadīns savā hronikā raksta: „tolaik bija kāds gudrs, vecs vīrs no bajautu cilts. Viņš teica: SečeBiki tiecas pēc varas, bet tas nav viņa daļa. Džamuha Sečenam, kurš pastāvīgi sanaido cilvēkus un pielieto visādas viltības, lai izvirzītos, tas arī neizdosies. Džuči, Čingishana brālis arī tiecas pēc varas. Viņš cer uz savu spēku un loka strēlnieka prasmi, bet arī viņam tas neizdosies. Alak Uduram no merkītu cilts, kurš ir parādījis zināmu diženumu un spēku, tas arī neizdosies. Temudžinam ir āriene, izturēšanās un

prasme, lai vadītu un valdītu, un viņš, bez šaubām, sasniegs valdnieka stāvokli."

- Papildus hronikā nosauktajiem, turpināja profesors, divpadsmitā gadsimta beigu Mongolijā valdnieka kandidāti bija gan keraltu princis llha Senguns, gan priesteris Kokoču, kurš sevi titulēja par Teb Tengri, Debesu *r* Ielu. Viņš 1206. gadā gandrīz veica valsts apvērsumu. Vēl bija naimanu princis Kučluks, merkītu virsaitis Tohta liegi, bija Subedejs lielisks stratēģis un noteikti vēl vairāki kandidāti, kuru vārdus vēsture nav saglabājusi.

Tas parāda, ka ne jau Temudžina personība un viņa individuālās īpašības bija to grandiozo notikumu cēlonis, ko mēs saistām ar viņa vārdu. Laikā, kad Temudžins desmit gadus bija gūstā Ķīnā, mongoļu etnoģenēzes process, starp citu, neapstājās. Nē, tas turpinājās.

- lāpēc, dārgā Aļona, turpinot lekciju sacīja profesors Kvitko, nogalinot Temudžinu, jūs ne tikai neizmainītu vēsturi, neizglābtu četrdesmit miljonu dzīvību un piedevām despotisko Horezmšahu un Ķīnas Sun impērijas valdošo dinastiju. Jūs drīzāk iedzīvotos pamatīgās nepatikšanās, piesaistot sev Interpola, „Juliānu" un droši vien arī „Laika Sargu" uzmanību. Visām šīm organizācijām savukārt ir milzīgi finanšu un organizatoriskie resursi. *r* Iāpēc, Aļona, kā saka, septiņas reizes nomēri un tad … šoreiz bija labāk negriezt. Ticiet man, Čingishans nebūt nebija sliktākais mongoļu etnoģenēzes līdera variants.

- Atjaujiet jums šodien stādīt priekšā senu manu kolēģi Niku, kurš ir patiešām leģendāra, es atļaušos teikt, pat mitoloģiska personība, nākamā rīta lekcijas sākumā Aleksandrs iepazīstināja ar vieslektoru.

Niks bija dzīvespriecīgs vidēja auguma resnītis, ap piecdesmit gadu vecs, kurš acīmredzami bija liels alus cienītājs.

- Nikam kā progresoram ir izcili nopelni Divupes civilizācijas attīstībā,turpināja Aleksandrs. Viņš ir ieguldījis milzīgu darbu šumeru civilizācijas attīstībā. Faktiski visu reģiona civilizāciju attīstībā līdz pat Maķedonijas Aleksandra laikam.

- Padomājiet, Aleksandrs turpināja, dzīvoja cilvēki, dzīvoja desmitiem tūkstošiem gadu. Un pēkšņi neolīta revolūcija, kvalitatīvs lēciens cilvēki apgūst zemkopību, iemācās lietot riteni, pieradina mājdzīvniekus, rada pilsētvalstis. Visus šos notikumus pavada līdz mūsdienām saglabājušies mīti par progresoriem. Par dievišķām būtnēm, bieži ar gaišu ādas krāsu, kas iemācījušas primitīvajām ciltīm civilizācijas pamatus.

- Sakiet, kā jūs kopumā vērtējai mītu, leģendu un eposu informācijas ticamību?Aleksandram pajautāja viens no studentiem.

- Protams, uzskatīt to visu par patiesību mēs nevaram, tomēr brīžiem mītos, sāgās, leģendās un eposos atrodama pārsteidzoši

precīza informācija, atbildēja Aleksandrs.

- Minēšu dažus piemērus, viņš turpināja. Pirmais, labi zināmais piemērs ir Homēra „Iliādā" aprakstītās Trojas pilsētas atklāšana, ko veica vācu arheologs Hcinriks Šlīmans.

Vēsturnieks Arturs Evanss Krētā atklāja Knosās pili, kuras telpas bija leģendārā labirinta prototips mitā par Tezeju un Mīnotauru. 1960. gadā norvēģis Helge Instads Kanādā atrada ap tūkstoš gadu vecas vikingu apmetnes atliekas. Tas apliecināja vikingu sāgās minētās informācijas patiesumu. 1967. gadā izrakumi Jaunheribdu salās apliecināja leģendas par „dižo virsaiti" Roi Mate patiesumu.

Kijevā, starp citu, izrakumi kņaza Jaroslava Gudrā kapenēs apliecināja viņa sievas raksturojuma, kas bija atrodams skandināvu sāgās, patiesumu. Varjagu izcelsmes Kijevas kņazieni Ingegerdu sāgas raksturoja kā „ļaunu" un „traku". Izmeklējot viņas galvaskausu ar rentgenu, noskaidrojās, ka fizioloģisku īpatnību rezultātā stresa brīžos Ingegerdai bija jājūt spēcīgas sāpes, kas lika viņai zaudēt savaldīšanos.

Starp citu, kā jūs vērtētu vairāku tautu mītus par vēl vienu sauli, kas parādījusies debesīs un radījusi cilvēkiem daudzas problēmas? Liekas pilnīga fantāzija, vai ne? Bet 1912. gadā Divupē tika atrastas māla plāksnītes ar šumeru zvaigžņu katalogiem. Tajā minēta tagad nezināma „gigantiskā zvaigzne" pie dienvidu puslodes Buras zvaigznāja robežas. Jau 1968. gadā austrāliešu astronomi ar radioteleskopu šajā vietā atrada pulsaru PP 0833-45, kas bija palicis pēc spēcīga supernovas sprādziena. Atrodoties samērā tuvu zemei, šis gaismas avots, supernova, vairākus mēnešus sava izmēra un spilgtuma ziņā varēja sacensties ar sauli. Kā redzam, mīti bija saglabājuši atmiņas par apmēram septiņus tūkstošus gadu seniem notikumiem.

Deviņpadsmitajā gadsimtā I lavaju salās tika pierakstīta dziesma par dīvainām dievībām, kas parādījušās no jūras: „rītausmā manas acis ieraudzīja divas peldošas salas, kas tuvumā likās kā divas lielas mājas, uzceltas uz ūdens. No viņām auga taisni koki bez lapām. Uz salām dzīvoja dievi, ļoti atšķirīgi no mums, viņi ēda un dzēra asinis, meta jūrā biezas zaļas ādas gabalus, ko bija atbrīvojuši no gaļas. Citi pūta dūmus no nāsīm. Viņiem bija žilbinoši baltas sejas un daudzkrāsaina āda. Sānos viņiem bija caurumi, kuros viņi varēja ielikt roku, viņi tur lika milzīgu daudzumu lietu… „

Šī dziesma, kā jūs varbūt jau nojautāt, apraksta havajiešu iespaidus par kapteiņa Kuka ekspedīcijas ierašanos. 1778. gada astotajā janvārī Kuks atklāja Havaju salas. Havajieši iesākumā uzskatīja viņu par dievu Lono. Koki bez lapām ir burukuģu masti. Vīnu havajieši noturēja par asinīm, arbūzu par galu, bet arbūza mizu par biezu zaļu ādu. Savukārt eiropiešu kabatas havajiešiem likās caurumi sānos. Šī havajiešu folkloras dala lieliski ilustrē, kā mīti un leģendas uztver un apraksta realitāti. Ceru, pasmaidīja Aleksandrs, -ka

man izdevās atbildēt uz jūsu jautājumu. Turklāt tagad jums ir unikāla iespēja klātienē uzzināt, kas un kā organizēja neolīta revolūciju senajā Divupē. Divupes mitoloģijā, manuprāt, Niks atspoguļots kā dievs Enki.

Niks smaidīja un manāmi pievērsa savu dievišķo uzmanību slaidajām kursantēm baltajās formas blūzītēs.

***

Niks vadīja pirmo starptautisko laika ekspedīciju Divupē. Tajā bija piecdesmit ekspertu un speciālistu. Ekspedīcija bija pilnībā nodrošināta ar tehniku, ieskaitot militāros helikopterus. Tos, starp citu, mēs šumeru mīlos vēl šodien atrodam kā lidojošus dēmonus.

- Pēc Dilmunas ūdensapgādes programmas realizācijas, stāstīja Niks, šumeru mitoloģijā es kļuvu par ūdeņu dievību. Bet ne tikai. Arī par Eridu pilsētas patronu, amatniecības dievu, sēklu un zemes auglības dievu…

Tomēr Divupes mīti un leģendas ir daļēji neprecīzi un diemžēl nevar tikt izmantoti kā patiesas informācijas avots, turpināja Niks. Piemēram, Enki senajos attēlos reizēm attēlots ar zivs asti. Kur jūs man redzat zivs asti? Niks paliecās atpakaļ, pagrieza galvu un mēģināja pār plecu saskatīt savu astes kaulu. Pēc tam viņš pagriezās pret auditoriju.

- Es kategoriski noraidu baumas, ka Divupes civilizāciju radīja vīriešu dzimuma staigājošas nāras. Nē! Tā tika radīta speciālas, starptautiskas ANO programmas ietvaros, tā tika radīta ar starptautiskās zinātniskās sabiedrības spēkiem un deva milzīgu impulsu gan sava reģiona, gan globālajā attīstībā. Mēs, piemēram, ieviesām reģionā vara kausēšanu un, starp citu, arī riteni.
- Divupes teritorija, viņš turpināja, ietilpst "auglīgā pusmēness" lokā, no kurienes tālāk izplatījās pirmās labības kultūras. Labības graudzāļu šķirnes šeit auga savvaļā, un Divupē cilvēki pirmoreiz mācījās graudus ne tikai novākt un apēst, bet arī audzēt, uzglabāt un selekcionēt. Tigras un Eifratas upes ar savām sanesām pamazām aizpildīja daļu Persijas līča, kas tajā laikā bija plašāks un sniedzās vairāk nekā simts kilometrus tālāk sauszemē nekā mūsdienās.

***

Attiecībā uz Divupes mītu precizitāti Aleksandra un Nika viedokļi atšķīrās. Divupes mītus Aleksandrs uzskatīja par ļoti nesliktu tādas informācijas avotu, kas nenonāca ANO zinātnisko atskaišu sausi formālajās lappusēs.

Pirmkārt, Enki šumeru mītos bieži tika attēlots pamatīgi piedzēries. Šāds Enki tēla atspoguļojums Aleksandrā kaut kā neradīja ne mazākās šaubas par savu patiesumu. Mīti arī vēstīja, ka Enki rīcībā bija civilizācijas programmu pakete, ko sauca ,,Me". *r* lā ietvēra irigāciju, celtniecību, amatniecību, sociālo sistēmu, pilsētbūvniecību, transportu. Aleksandrs secināja, ka arī tā, protams, bija taisnība.

Turklāt mistiskais ,,Me", visticamāk, atšifrējas pavisam vienkārši viņš pie sevis pasmaidīja kā „Microsoft Explorer".

***

Mīti stāstīja, ka pirmā Enki draudzene bija Ninhursaga, kura dzemdēja meitu Ninsaru. Pie tam šumeru mīti vēsta, ka viņas deviņi mēneši pagājuši deviņās dienās. Tas Aleksandra un jebkura cita eksperta izpratnē kopš laika operāciju uzsākšanas nozīmēja vienīgi to, ka Ninhursaga deviņus mēnešus atradusies citā laikā, savukārt laika logi viņas pamatlaikā Eridu pilsētā atvērti ar deviņu dienu intervālu.

Tā bija parasta prakse. Ja, piemēram, ekspertu grupai, piemēram, hronolingvistiem, kāda projekta īstenošanai vajadzēja pusgadu laika, viņi varēja piekrist darbam ārpus sava pamatlaika. la varēja sanākt, ka eksperti atgriezās pēc trim sava pamatlaika dienām ar gatavu projektu vai atšifrētu sarunu ierakstu kalniem. Bet, pusgadu strādājot citā laikā, viņi bija kļuvuši fiziski par

67 pusgadu vecāki. Un trīs dienu laika nopelnījuši pusgada algu plus bonusus un dažādus benefitus. ***

Šumeru mīti stāstīja, ka Enki Ninhursagas prombūtnē ieradies Eridu. Un sastapis Ninsaru, kuru nav pazinis.

- Tātad vietējā pamatlaikā starp Nika apmeklējumiem jau bija pagājuši gadi sešpadsmit,
- nodomāja Aleksandrs.

Tā kā Ninsara atgādināja Ninhursagu jaunībā, Enki, kā liecina šumeru mīti, pavedināja jauno sievieti. Viņiem piedzimst meita Ninkurra. Pēc kādiem sešpadsmit gadiem scenārijs atkārtojas un Ninkurrai piedzimst meita vārdā Uttu.

Tā kā Enki šumeru sabiedrībā jau bija ieguvis noteiktu reputāciju, mīti liecina, ka Uttu mēģina no Enki izvairīties. Tai skaitā izvairoties apmeklēt vietas, kur parasti tika atvērti laika logi.

Divupē laika logus bieži atvēra jūras piekrastē. Pāreja no krasta uz ūdeni ļāva labāk notēmēt logu. Klinšu vai citu stabilu enkuru, kas pastāvētu tūkstošiem gadu kā Ēģiptes piramīdas, Divupē nebija.

Šumeru mīti vēsta arī par to, ka Enki glābis cilvēkus no plūdiem un slimībām, ko uzsūtījuši citi dievi. Daži no dieviem bijuši neapmierināti ar notiekošos attīstību, cilvēku un pilsētu skaita pieaugumu. Mīti stāsta arī, ka sākumā Enki ar piecdesmit līdzgaitniekiem no neliela augstuma nolaidies jūrā, seklumā pie krasta, un iznācis malā. Šī pilnīgi precīzā informācija liecināja, ka šumeru mīti patiešām bija daudz uzticamāks informācijas avots, nekā Nikam to publiski labpatiktos atzīt. Aleksandrs ar smaidu iedomājās, kādus daudzstāvīgus epitetus, brienot pa ūdeni uz krastu, ANO ekspedīcijas dalībnieki neformāli adresēja laika loga tēmētājiem.

***

Divupes mītos interesanti aprakstītas Enki attiecības ar dievieti

Inannu, vēlāko mīlas dievieti Ištaru, kura sākumā bija Urukas pilsētas aizbildne. Kad jaunā dieviete Enki apciemo Eridu pilsētā, viņš uzaicina Inannu iedzert. Enki pamatīgi piedzeras, un jaunā dieviete, kas nepiedzeras un neļaujas pavedināties, iegūst no apreibušā Enki viņa ,,Me" ar civilizācijas programmu savas pilsētas vajadzībām.

No rīta atmodies, Enki dusmās sūta viņai pakaļ lidojošos dēmonus atgūt ,,Me". Tomēr Inannai izdodas veiksmīgi atgriezties Urukā.

***

Apmēram pirms četriem tūkstošiem gadu, savu prezentāciju turpināja Niks, Divupes civilizācija radīja pirmo, vissenāko eposu cilvēces vēsturē. Deviņpadsmitā un divdesmitā gadsimtu mijā Ninīves pilsētas drupās, pakalnā pie Kujundžikas tika atrastas pirmās divpadsmit māla plāksnītes ar šo eposu. Atradumu izdarīja Leijarda arheoloģiskās ekspedīcijas darbinieks Ormuzds Rasams. Viņš bija kristīts haldietis, dzimis 1826. gadā Mosulā. Divdesmit viena gada vecumā viņš uzsāka studijas Oksfordas universitātē, 1854. gadā bija angļu valdības pārstāvja tulks Adenā, Jemenā.

Uz divpadsmit māla plāksnītēm akādiešu valodā bija rakstīts varoņeposs, kas savulaik bija piederējis Asīrijas ķēniņam Ašurbanipālam. Pēc tam tika atrasts vēl otrs eksemplārs, kas bija piederējis Hamurapi.

1872. gadā britu filologs amatieris un banknošu zīmējumu gravieris Džordžs Smits veselām dienām sēdēja pie plāksnēm, kuras uz Britu muzeju bija nosūtījis Rasams. Smits iztulkoja un sakārtoja eposu „Viņš, kurš redzēja visu". Tas vēlāk ieguva nosaukumu „Poēma par Gilgamešu."

Londonas «Daily Telegraph» paziņoja, ka piešķirs tūkstoti gineju katram, kas būtu gatavs doties uz Kujundžiku un uzmeklēt iztrūkstošās eposa daļas. Britu muzeja asistents Džordžs Smits pieņēma izaicinājumu. Notika patiesi neticamais viņš tiešām šīs daļas arī atrada! Smits pārveda mājās trīssimt astoņdesmit četru plākšņu fragmentus, tai skaitā arī trūkstošo daļu no Utnapištima vēstījuma.

Par eposa autoru uzskata pašu Gilgamešu -Urukas pilsētvalsts pirmās dinastijas piekto valdnieku, kurš dzīvojis, visticamāk, apmēram 2700 gadus pirms mūsu ēras. Par viņa tēvu uzskata Urukas valdnieku Lugalbandu, bet par māti dievieti Ninsunu.

***

- Tas parāda, pēc kafijas pauzes savu lekciju turpināja Niks, ka blakus mītiem un likumu krājumiem, tirdzniecības uzskaitei un grāmatvedībai, ko lielā mērā ietekmēja laika programmu ietvaros nodrošinātais zināšanu kopums, Divupē jau agri parādās dažāda veida sacerējumi, ko droši var uzskatīt par daiļliteratūras pirmsākumiem. Divupē, es uzsveru, pilnīgi patstāvīgi radies arī pirmais cilvēces vēsturē zināmais eposs. Tas ir jau minētais slavenais stāsts par varoni

Gilgamešu, “kurš redzēja visu”.

Pazīstami vairāki eposa varianti. Lai gan eposā darbojas dievi un tajā ir pārdomas par dievu un cilvēku attiecībām, likteņa nenovēršamību, tomēr galveno vietu ieņem cilvēks. Gilgamešs nav dievs, bet gan valdnieks. Viņš eposā ir ar neparastām spējām apveltīts varonis.

Iepazīstināšu jūs ar dažām no interesantākajām eposa vietām.

Pirmā plāksnīte. Tajā stāstīts, kā Gilgamešs cēlis mūri ap Uruku. Tur rakstīts, ka Gilgamešs dzīvojis pārticīgi, tam piederējuši labības spīķeri, uz pilsētas mūriem stāvējuši sargi. Teikts, ka Gilgamešs bija par divām trešdaļām dievs, bet par vienu cilvēks. Svētceļnieki, kas ieradās Urukā, pārsteigti un ar godbijību uzlūkoja viņu, jo līdz tam nebija redzējuši līdzīgu nedz skaistumā, nedz spēkā.

Skaties uz Urukas valņiem, kas spīd kā bronza, aplūko šīs sienas, kurām nav līdzīgu!

Uzkāp uz valņiem un apej Urukai apkārt, apbrīno tās pamatus,

sajūsminies par katru rūpīgi iemūrēto ķieģeli!

Vai paši Septiņi gudrie nav cēluši šīs sienas?

Otrā plāksnīte. Stāsta par Enkidu, kuru dzemdējusi debesu dieviete Arura. Enkidu tēls aprakstīts tā: viss viņa ķermenis klāts ar apmatojumu, viņu neinteresējusi ne zeme, ne cilvēki. Tērpies ādās, ēdis savvaļas zālītes, dzēris kopā ar lopiem pie dzirdinātavas, paisuma laikā plosījies pa trakojošiem viļņiem. Gilgamešs padzirdējis par viņu un iedomājies to atsvešināt no lopiem ar skaistas sievietes palīdzību. Vēlāk Enkidu cīnījās ar Gilgamešu un kļuva pārvaldnieka labāko draugu un aizstāvi.

Trešā plāksnīte. Vēstī par putekļu mākoni, kas nācis no tālienes. Debesis dārdēja un zeme drebēja, un beidzot ieradās Saules dievs. Tas satvēris Enkidu ar varenajiem spārniem un nagiem. Enkidu ķermeni pārņēmis svina smagums. To var pielīdzināt sajūtām, ko izjūt, startējot kosmosa kuģim. Vēlāk eposā aprakstīts, kā Enkidu vēro zemi no milzīga augstuma.

Ceturtā plāksnīte. Sākas ar Gilgameša ceļojuma aprakstu uz Ciedru kalniem. Viņi gāja septiņpadsmit dienas, kamēr nokļuva Libānā. Draugi mēģināja nokļūt tālāk. Enkidu zināja, kur ir vārti, bet, tiklīdz tos mēģināja atvērt, nepazīstams spēks viņu pameta atpakaļ un divpadsmit dienas viņš gulēja paralizēts. Kamēr Enkidu gulēja, Gilgamešs uzgāja nomaskētu tuneli. Abi viņi to attīrīja un iekļuva slēgtajā mežā. Mežā tomēr viņus atrada milzu sargs Humbaba un draudēja nogalināt. Visbriesmīgākie bija nāvējošie stari, kas nāca no briesmoņa galvas. Taču kritiskajā brīdī draugus glāba dievs Samašs.

Pēc cīņas Gilgamešs nomazgājās un saposās. To redzēja dieve Ištara, kurai viņš iepatikās, un tā piedāvāja ķēniņam kļūt par viņas mīļāko. Ištara piedāvāja viņam bagātību un varu, bet Gilgamešs

atteicās. Tad dieve viņam piedāvāja nemirstību. Bet ķēniņš uzskaitīja visus viņas pamestos mīļākos un atkal atteicās. Tad Ištara sadusmojās, pacēlās debesīs un sūdzējās dievam Anu.

- ANO nosaukums mītā ir labi saglabājies caur vairākām tūkstošgadēm, pie sevis drusku uzjautrinādamies, atzīmēja Aleksandrs.

Ar Anu atļauju dieve uzrīdīja draugiem Debesu Vērsi. Draugi bēga, glābjot savas dzīvības, un Šamašs tiem līdzēja trīs dienās veikt attālumu, ko parasti veica pusotrā mēnesī. Ķēniņš patvērās savas pilsētas mūros, bet Enkidu pie tiem sagaidīja Vērsi. Niknā cīņā vērsis tika nogalināts. Urukā svinēja uzvaru, bet Dievi tikmēr savācās uz sapulci un nosprieda, ka vismaz Enkidu ir jāmirst.

Devītā plāksnīte. Gilgamešs sešas dienas un septiņas naktis apraudāja drauga Enkidu nāvi un nolēma doties tālā ceļā pie dieviem. Viņam nedeva mieru doma, ka varētu mirt no tās pašas slimības kā Enkidu. Gilgamešs devās meklēt Utnapišti vienīgo cilvēku, kam dievi bija dāvājuši nemirstību.

Gilgamešs ļoti ilgi gāja pa tuksnesi, līdz nonāca Sina valdījumos. Tur viņš izcīnīja arī slaveno cīņu ar lauvām, no kurām divas pēdējās nožņaudza kailām rokām. Ietinies vienā no lauvas ādām, viņš nonāca pie pilsētas, kurā dzīvoja dieve Siduri. Tā viņam pastāstīja, ka pie Utnapišti var nokļūt ar laivinieka Uršanabi palīdzību.

Divreiz dievi brīdināja: „Gilgameš, uz kurieni tu dodies? Nemirstību, ko tu meklē, neatradīsi. Kad dievi radīja cilvēku, viņi cilvēkam nāvi noteica, nemirstību atstāja sev pašiem." Tomēr Gilgamešs neļāvās ietekmēties un par katru cenu gribēja uzmeklēt Utnapišti.

Desmitā plāksnīte. Utnapišti dzīvoja viņpus plašās jūras, tur nebrauca neviens kuģis. Devās tur tikai Saules dievs. Neraugoties uz grūtībām, Gilgamešs tomēr šķērsoja jūru ar laivinieka Uršanabi palīdzību.

Vienpadsmitā plāksnīte. Stāsta par viņa tikšanos ar Utnapišti. Redzēja, ka ciltstēvs pēc auguma nebija lielāks un plecīgāks par viņu pašu. Likās esam līdzīgi kā tēvs un dēls. Utnapišti stāsta par savu pagātni pirmajā personā. Tas ir precīzs Lielo vai grēku plūdu tēlojums, ko vēlāk nokopē Noasa piedzīvojumu apraksta vajadzībām. Utnapišti tika brīdināts par draudošajiem plūdiem:

"Uzbūvē laivu!

Atstāj mantu savu, dzīvību glāb.

Pamet uzkrāto, dvēseli glāb!

Un paņem laivā savā visu dzīvo būtņu sēklas.*r* „Iekrāvu visu mantību savu visu, kas dzīvē bijgūts, Ievedu šķirstā es dzimtu un radiniekus savus, Pievācu radību dzīvo un amatu ļaudis.

Kolīdz gaismiņa svīda.

No debesīm tālām peld mākoņu tūces,

Tumsa dzēš gaismu, vis izgaist un pazūd.
Acs krēslībā drūmā vairs nesaredz brāli,
Nedienā gaužā pat dievs nepazīst dievu,
Augšup tie lido pie debesu Anu,
Līdzīgi smilkstoša sunim pie palodas glaužas… Sešas dienas un tikpat daudz nakšu Plosījās vēji un trakoja bangas,
Negaisos zemi ar ūdeni jaucot.
Tikai septītā dienā vētra ar paliem beidz karot. Aprima jūra, pieklusa negaiss, noplaka pali. Paveros jūrā klusums visapkārt,
Cilvēki grimuši zampā un dubļos,
Jumtu augstumā cēlušās staignāja dūņas.
Paveros pamalē tālā, kur jūra un debess: Divpadsmit mēros no šķirsta nirst sala.
Nisira kalnā apstājas šķirsts,
Virsotne satver to, nelaiž vairs tālāk…
Sākoties septltai dienai, plaižu balodi gaisā.
Izzūd tas tālē, bet drīz vien pārrodas šķirstā.
Iznesu čurksti un palaižu gaisā.
Pazūd tā acīm, bet pārrodas drīzi,
Atgriežas šķirstā, jo vieta sausa nav rasta.
Iznesu kraukli un palaižu gaisā,
Sausumu atradis, mitekli radis, šķirstā tas nenāk, Tīkamāk meklēt tam ēsmu, ķērcot un peroties peļķē. ”
Divpadsmitā plāksnīte. Uitnapišti atklāj, ka nemirstību var piešķirt tikai dievu sapulce. Pirms pašas promiešanas ciltstēvs tomēr atklāj Gilgamešam noslēpumu, kā iegūt mūžīgās jaunības ziediņu jūras dibenā. Gilgamešs to dabūja. Taču atpakaļceļā ziediņu aiznesa čūska. Eposs saka:
“Gilgameš, to, ko tu meklē,
Tu nekad neatradīsi.
Jo dievs, radījis cilvēku, lēma viņam nāvi Nevis mūžīgo dzīvi.
Tāpēc piepildi ikvienu savas dzīves dienu ar prieku, Mīli bērnus, kas turas tev pie rokas,
Ļauj sievai gūt baudu tavās skavās,
Jo tas ir cilvēka uzdevums. ”
Gilgamešs eposā ir dziļi satriekts par drauga nāvi, un tā izraisa pārdomas arī par viņa paša likteni: “Vai pats es nemiršu kā Enkidu? Skumjās slīgstu, no nāves baidos.” Bailes no nāves un vēlme atbrīvoties no tās žņaugiem vai vismaz mazināt tās ietekmi ir viena no centrālajām tēmām Divupes varoņeposā.
***
Eposa vadmotīvs ir cilvēka nespēja līdzināties dieviem, jo nāve ir cilvēka liktenis un nāvē visi cilvēki kļūst vienlīdzīgi.
Tomēr Gilgameša klejojumi nav bijuši veltīgi. Mājās atgriežas

nevis egoistiskais valdnieks, bet cilvēks, kurš sācis domāt par citiem, kurš spējīgs upurēties citu labā, vīrs, kas gudrību apguvis, visu redzējis un visu sapratis. Eposs beidzas ar to, ka Gilgamešs apbrīno savas pilsētas mūrus. Tas ' it kā vedina lasītāju uz domām, ka cilvēkam nav jātiecas pēc dievišķā. Vienīgā iespēja iegūt nemirstību ir ar saviem darbiem cilvēku labā šeit pat, uz zemes, palikt nākamo paaudžu atmiņā. Svarīgs eposa motīvs ir draudzības kā cildenākā cilvēka savstarpējo attiecību veida slavinājums.

Aleksandrs atcerējās Aristoteļa rakstīto: „Draudzība ir visnepieciešamākais dzīvē, jo neviens sev nenovēlēs dzīvi bez draugiem, kaut viņam būtu visi citi labumi."

- Stāstos par Gilgamešu redzam, ka varonis nevis pakļaujas, bet nostājas pret dievu gribu, Niks turpināja lekciju. Eposā varoņi uzvar ne tik daudz tāpēc, ka viņiem ir brīnišķīgi dievišķie palīgi, bet savu attīstīto personīgo fizisko un garīgo spēju dēļ.

Eposs par Gilgamešu bija populārs ne vien Divupē, bet arī tālu aiz tās robežām. Gilgameša piedzīvojumus pārrakstīja un pārstāstīja Tuvajos Austrumos līdz pat hcllēnisma laikmetam. Daži tā motīvi tika iekļauti Homēra darbos astotajā gadsimtā pirms mūsu ēras. Utnapištima stāsts par grēku plūdiem izmatots Noasa piedzīvojumu sižeta izstrādei. Eposs par Gilgamešu atstājis pēdas arī islāma folklorā tas parādās "Tūkstoš un vienas nakts pasakās" par Aladinu un Sinbadu, kuros Paradīzes koka un nemirstības meklējumi aizgūti no "Poēmas par Gilgamešu."

***

Kafijas pauzē pēc lekcijas Aleksandrs izgāja uz klāja. Smēķētāju kursantu vidū nebija. Kaut arī oficiāli tas nebija atlases kritērijs, tomēr privāto laika programmu dalībniekiem izvirzītās augstās fiziskās sagatavotības prasības un intensīvie treniņi smēķētājus atsijāja automātiski.

Atspiedies pret reliņiem, Aleksandrs vēroja Francijas krastus. Jahta gar piekrasti virzījās Nicas virzienā. Jūras vējš, zaļās kalnu nogāzes un spožā saules gaisma uzmundrināja un noskaņoja priecīgi.

Viktorija ar savu draudzeni Taņu pastaigājās pa klāju. Viņas apstājās pie jahtas borta blakus Aleksandram.

- Nu, kā jums Nika lekcija? viņš pajautāja jaunietēm.
- Bēdīgs tas šumeru eposs. Nebija īsti happy enda, atbildēja Viktorija. Sāc domāt par mūžīgiem un neatrisināmiem jautājumiem … Lūk, viņi tur Divupē par to jau tad domāja.
- Beidz, draudzeni pārtrauca Taņa. Dzīve ir skaista!
- Tikai īsa, domīgi noteica Viktorija.

Jahta samazināja ātrumu.

- Jums, meitenes, vēl par agru pārdzīvot, draudzīgi pasmaidīja Aleksandrs. Vai jūs brauksiet uz krastu? Labprāt uzaicinātu jūs uz

nelielu pastaigu.

***

Drīz viņi apstājās pie Sentropēzas. Sava izmēra dēļ jahta nevarēja iebraukt ostā un apstājās jūrā pretī pilsētiņai. Sentropēzas ostā tradicionāli noenkurojās bagātnieku jahtas. Starp ostu un "Belorus" katru pusstundu sāka kursēt kuteris.

- Ei, varjag! Aleksandram, kurš devās trapa virzienā, uzsauca viens no jahtas apsardzes, kurš dežūrēja blakus kuterim. Taisies uz krastu? viņš jautāja.

Aleksandrs jau sen bija pamanījis, ka plecīgie nelielā auguma apsargi uz Avenova jahtas savā starpā runā senslāvu valodā. Senajā Krievzemē par varjagiem sauca skandināvu vikingus.

- Tad Saņas troika ar tevi, mums pavēle, saņēmis Aleksandra apstiprinājumu, apsargs turpināja.

- Davai, iepriecināts teica Aleksandrs, kopā jautrāk. Ejam, puiši. Dāmas palaidīsim pirmās.

Viņš ar viesmīlīgu žestu parādīja Viktorijai un Taņai uz trapu. Apsargi, neskatoties uz karsto laiku, bija žaketēs.

Izkāpis ostā, Aleksandrs sajuta, ka ik pa brīdim viņam liekas zeme drusku nošūpojas kā kuģa klājs. Vestibulārais aparāts pēc vairākām dienām jūrā nebija pilnībā adaptējies uz cietzemes.

***

Pilsētiņa nebija liela, ostas tuvumā ēku pirmie stāvi bija jaukas kafejnīcas un restorāniņi vai nelieli dārgu brendu veikali. Bija pārstāvēti pilnīgi visi Aleksandram zināmie dārgie modes brendi. Mājas, kas bija redzamas jau no jūras, bija daudzkrāsainas un blīvējās krastā. Apmetuši nelielu loku, viņi apsēdās vienā no āra kafejnīcām. Aleksandrs ar jaunietēm nosēdās pie viena galdiņa, apsardze pie otra. Aleksandrs palūdza

oficiantu pieņemt pasūtījumus ari no apsardzes puišiem.

- Lūdzu rēķinu par abiem galdiņiem man, viņš paskaidroja. Pasūtījuši kafiju, viņi uzsāka relaksētu sarunu.

- Interesanti, sacīja Taņa, ka Bordžiginu ciltstēvs ir gara auguma vīrietis ar blondiem matiem un zilām acīm. Interesanti arī tāpēc, ka Dienvidamerikas leģendās par Virakoču arī figurē gara auguma baltais vīrietis, bieži ar bārdu. Un tas taču vispār ir cits kontinents.

- Jā, Aleksandrs piekrita, turklāt leģendārā amatu, zemkopības un civilizācijas nesēja baltā ādas krāsa Dienvidamerikā pēc tam krietni palīdzēja spāņu konkistadoriem. Viņu atnākšanu vietējās ciltis uzskatīja par Virakočas vai, piemēram, Meksikā par Kecalkoatla atgriešanos… Virakoča bija aizgājis pār okeāņu un spāņi parādījās no okeāna. Tā bija kļūda, ko indiāņiem, maigi izsakoties, grūti pārmest, un kļūda, kas viņiem izmaksāja ļoti, loti dārgi. Bet… tā savā ziņā bija

ieprogrammēta kļūda.

Viktorija bija domīga.

- Man vienmēr ir licies dīvaini, viņa teica,

- ka, pametot apmācītos indiāņus, Virakoča paziņoja, ka atgriezīsies. Tā sagatavojot ideālu augsni spāņu iekarojumiem Dienvidamerikā.

- Nu… Aleksandrs domīgi paskatījās uz Viktoriju, Huanam Manuelam mēs par šo laikam varam pat nejautat. Taņa pasmaidīja.

- Vārds Virakoča tulkojumā nozīmē jūras putas, viņa sacīja. Man personīgi tad ienāk prātā arī Kipra un Afrodīte… un sarkanais Commandaria vīns…bet, ja nopietni, Virakoča bija pie inkiem, viņa turpināja, bet bārdainu dievu mēs atrodam arī pie actekiem Kecalkoatls, vēl Bočika Kolumbijā un Panamā…un ne tikai. Peru keramikā bārdaini tēli ir redzami ilgi pirms spāņu kolonizatoru parādīšanās. Daži senie avoti apgalvo, ka bārdas darinātas no spalvām rituālos vai tamlīdzīgos nolūkos. Domāju, tas atspoguļo vēlākā posma priesteru tērpus un leģitimizē tajos pielietoto imitāciju.

- Eva jums par to varētu pastāstīt vairāk. Viņa īpaši interesējās par Dienvidameriku, turpināja Taņa. Bet, cik atceros, Urubambas ielejā, kas bija Inku svētā ieleja, kalnā ir izcirsta simts četrdesmit metrus augsta Virakočas skulptūra ar pamatīgu bārdu.

Viktorija, kuras zināšanu apjoms Dienvidamerikas vēsturē īsti neļāva piedalīties sarunā, mainīja tēmu.

- Protams, viņa teica, izstaipīdamās krēslā,

- mīti par dieviem vai progresoriem, kuri iemācīja indiāņu ciltīm amatniecību un parādīja, kuri augi ir ēdami un kuri nav ēdami, ir interesanti. Tomēr, vai jūs ar šādu skatījumu uz vēsturi tomēr neriskējat, ieraugot arābu, kurš uz balkona purina paklaju, jautat: Kas ir ko? Nevari iedarbināt?

***

Šajā brīdī viņiem pievienojās Aļona, kura bija nokrāvusies ar brendu veikalu iepirkumu maisiņiem. Krastā kursantiem formas nebija jāvalkā. Aļona bija ģērbusies ļoti eleganti un redzami dārgi. Viņa bez lielām ceremonijām pievāca brīvu krēslu no apsardzes galdiņa, draudzīgi pārmijot ar puišiem, kuri izturējās pret viņu ar manāmu respektu, pāris frāzes senslāvu valodā.

- Tu esi bagāta meitene, Aleksandrs ar smaidu konstatēja, novērtēdams pirkumu daudzumu.

- Apslēptos dārgumus atradu, Aļona jautri piemiedza Aleksandram ar aci-

Viktorija pievērsās ostas skatiem. Akavatorijā bija pilns ar laiviņām, pie krasta stāvēja arī dažas vairākus desmitus miljonu vērtas jahtas.

Taņa smaidot dzēra savu espresso un ar neslēptu interesi pētīja pirkumus.

- Aļona, tas ir kautkas burvīgs! Parādi! viņa paliecās uz viena maisiņa pusi.

Viktorija paskatījās uz Aleksandru.

- Jūs nesen bijāt Rīgā, viņa painteresējās.
- Jā, viņš atteica. Biju. Savulaik tā bija

Zviedrijas lielākā pilsēta. Piecdesmit gadus vecāka par Stokholmu…

Krievu valodu Aleksandrs bija iemācījies jau bērnībā, kad kopā ar vecākiem kādu laiku bija dzīvojis Rīgā. Vasaras tur bija garākas nekā Stokholmā. Kopš 1710. gadā cars Pēteris Pirmais pēc ilgstoša un asiņaina aplenkuma bija atņēmis Rīgu Zviedrijas karaļvalstij, krievu valodā tur notika vismaz puse komunikācijas.

- Aha, esmu dzirdējusi, Viktorija atteica. Rīga esot ziemassvētku eglītes dzimtene, viņa lietišķi sacīja, skatīdamās uz Aļonas rotaslietām.
- Aļona, Aleksandrs konstatēja, starp citu, tu esi dzimusi, kad Rīga jau bija, bet Stokholmas vēl nebija. Tomēr tu izskaties stipri jaunāka par Stokholmu, viņš pajokoja.

Aleksandrs bija saskāries ar Avenova holdinga biznesu jau pirms pāris gadiem. Turklāt saskāries labā nozīmē. Patiesībā šī sadarbības pieredze noteikti bija viens no iemesliem, kāpēc Huans Manuels tieši viņu uzaicināja sev līdzi braucienā pie Avenova.

Aleksandrs kā vēsturnieks ar labām krievu un vairāku citu valodu zināšanām, ar vērā ņemamu pieredzi laika ekspedīcijās, bija viens no labākajiem speciālistiem, ko Huans Manuels varēja izvēlēties zinātniskajiem vai komercprojek-

Iiem ar krievu līdzdalību.

Avenova holdinga prioritārā sfēra, protams, bija komercprojekti.

- Mūsu Kijevas rezidents ziņo, toreiz pirms pāris gadiem sarunu uzsāka Avenova komercoperāciju vadītājs Tretjakovs, par vienošanos ar vietējo tirgoni Savvu. Ja mongoli aplenks pilsētu un stāvoklis kļūs draudīgs, Savva maksā par savas meitas nogādāšanu drošībā. Maksā ļoti labi, turklāt zeltā. Logi šajā laikā Kijevā ir iespējami, ieejas logs no Eiropas Savienības septiņpadsmitā portāla, izejas logs mūsu. Mēs priecājamies, ka sarunas ar Huanu Manuelu ir novedušas pie labas abpusējas sapratnes un vienošanās šajā jautājumā. Grupu komandēsiet jūs, formāli būs ES zinātniskā ekspedīcija, mūsu pārstāvji būs divi.

Ieejas logu varēja atvērt trīs dienas pirms hronikās aprakstītās Kijevas ieņemšanas 1240. gada ziemā. Atpakaļ atgriezties varēja jau pēc divām dienām. Par enkuru tika izmantota Svētās Sofijas pareizticīgo katedrāle.

Laika operācijas grupā bija trīs dalībnieki. Tas jau bija kļuvis par šādu laika operāciju standartu un pat ieguvis žargona apzīmējumu.

Eiropā un Ķīnā šādas trīs cilvēku grupas dēvēja par triādēm, bet Krievijas žargonā tās, protams, bija troikas.

- Nododu jūsu rīcībā Nikodima un Savvas mutiskā līguma ierakstu. Detaļas pie Stepana, sarunu noslēdza Tretjakovs.

- Skaidrs, Aleksandrs piecēlās. Pristupaem, viņš lietišķi sacīja krieviski. Aleksandram Tretjakovs likās simpātisks. Un viņš zināja arī to, ka Tretjakovs Krievijā bija slavens ar savu mākslas galeriju.

***

Troikā bez Aleksandra bija arī hronolingvists, senslāvu filologs Nikolajs un Stepans, kurš vēl nesen bija dienējis Krievijas armijas specvienībā. Visiem trim zem trīspadsmitā gadsimta apģērba bija viegla bruņuveste, ekipējumā ietilpa zobens, vairogs, divas pistoles un vairākas aptveres. Viņi zināja, ka uz ekipējumu no juridiskā viedokļa gan ieejas, gan izejas portālos šoreiz skatīsies caur pirkstiem. Principā, protams, divdesmit pirmā gadsimta ieroču lietošana laika operācijās cilvēku sugas pastāvēšanas laikā bija aizliegta, tomēr Avenova komeremisijas praktiski bija ārpus jebkuras kontroles.

Starta dienā troika bija apģērbta vienkāršās drēbēs. Kijevā viņi vēlējās izskatīties bez pagara auguma zemniekiem, kuri paglābušies pilsētā no mongoļiem. Ieejas logs tika atvērts pie Svētās Sofijas katedrāles ārsienas. Neviens nešaubījās, ka apkārtnē būs cilvēki.

-Sagatavojamies! Aleksandrs nokomandēja.

- Davai, viņš pamāja Stepanam, kurš iemeta logā dūmu sveci.

- Ejam! Aleksandrs vēlreiz pamāja ar roku. Nikolajs nolēca pirmais. No dūmiem viņi iznāca tieši pie diviem vīriem.

- Kas tur? īsi pajautāja vecākais.

- Velna tatāri met uguni uz baznīcu, sašutis paskaidroja Nikolajs. Mēs nodzēsām.

Un turpināja: Bet kur tirgonis Savva dzīvo, lepat taču tuvumā, vai ne?

- Te netālu, kijevietis pamāja ar roku un piebilda, viņš šodien uz mūra kāvās.

Trijotne devās norādītajā virzienā. Bija pievakare.

***

Aleksandrs ieelpoja gaisu, kas drusku smaržoja pēc dūmiem, un palūkojās vakara debesīs. Viņš atcerējās, ka bija stāvējis šajā vietā pēc septiņiem gadsimtiem.

Kreisajā pusē debesīs aizlidoja īsts deglādiņš. Pēc iekarojumiem Ķīnā mongoļu armijas arsenālā parādījās lieliskas katapultas. Aleksandrs saprata, ka jau pēc dažām dienām mājas, gar kurām viņi tagad gāja, gulēs pelnos.

- Ehh, domīgi teica Nikolajs, skarbi laiki Krievzemē…

Stepans soļoja, nopietni ieklausīdamies katrā skaņā. Avenova rezidents Nikodims bija savlaicīgi pametis pilsētu, iepriekš sagatavojot

viņu vajadzībām karti ar precīzu tirgoņa mājas atrašanās vietu. Sākoties aplenkumam, Savva ar meitu bija pārvācies uz samērā nelielu mājiņu centrā, tālāk no pilsētas mūriem. Trijotne ātri atrada šo māju.

Stepans pieklauvēja. Klauvējiens, kura bungojuma ritms sastāvēja no sešiem piesitieniem, bija norunāts signāls.

- Nikodims lika tev zemu klanīties, viņš nosauca paroli.

- Malači! Savva bija redzami iepriecināts par viņu vizīti. Tirgoņa roka bija pārsieta.

- Nāciet iekšā! saimnieks plaši pamāja ar veselo roku. Viņi apsēdās un aprunājās.

Aleksandrs iedzēra akas ūdeni un drusku pamielojās ar ekoloģiski tīrajiem cienasta produktiem. Neskatoties uz aplenkumu, uz tirgoņa galda īpašu deficītu nemanīja.

-Tāds ūdens, tāda pārtika… varētu viņi dzīvot un priecāties… nodomāja Aleksandrs.

Viņš zināja, ka kņazu ķildas bija novājinājušas Kijevas Krievzemi. Pilsēta bija slikti sagatavota aplenkumam.

***

- Iedod, paskatīšos roku, Stepans piedāvāja saimniekam. Parakņājies savā specnaza aptieciņā, viņš iedūra Savvam plecā vienreizējās lietošanas šļirci.

- Tūlīt būs vieglāk, viņš teica, nekas briesmīgs, skramba. Tikai, saimniek, tu pagaidām uz sienu neej, Stepans skaidroja, tīrīdams un apkopdams ievainojumu.

- Pasniedz, lūdzu, ūdeni, viņš palūdza Aleksandram.

- Man te ārstnieciskais dzēriens, viņš iemeta pāris tabletes lielajā māla krūzē. Pēc tam ielēja no tās saimniekam, sev un saviem biedriem. Pirmais iedzēris pāris malkus, Stepans ar smaidu teica:

- Dzeriet šo ūdeni droši, te ir krievu zemes spēks.

- Vai tas tu liju ar ūdeni cienāji? Aleksandrs pagriezās pret Stepanu.

Stepans neizrādīja izbrīnu par jautājumu. Jā, es, brāl, toreiz viņu ārstēju. Tikai tas ūdens stiprāks bija par šo. Vispār šādas-zāles tikai ar šejienes ūdeni var taisīt. Jums tāda nav. Bet Tu, skatos, mūsu folkloru lasi?

- Atceries Savva, Aleksandrs pasmaidīja un paskaidroja saimniekam, atnāca pie spēkavīra Iļjas Muromieša trīs skrandaiņi, ar ūdeni uzcienāja. Un piecēlās Muromietis, kurš pirms tam trīsdesmit trīs gadus pat nestaigāja. Un kļuva puisis par varoni spēkavīru. Lūk, tā mūsējie trijatā staigā. Kārtība mums tāda. Tikai, Savva, lūdzam mēs tevi par to nevienam ne vārda.

- Lieta skaidra, atbildēja Savva, mēs ar Nikodimu nc pirmo gadu tirgojamies. Reiz viņš man klātesot šāva uz laupītājiem pērkona bultas. Arī jums, es redzu, ir šīs bultas. Tikai tagad laupītājus pat

saskaitīt nevar. Batuhans visu stepi savā ordā savācis.

Savva apklusa, tad turpināja. Nevaru es uz to noskatīties. Kņazi plūcas kā suņu bars un rauj Krievzemi gabalos. Asinis plūst kā upe. Kāpēc kņazam Kijevā vajadzēja nogalināt Batuhana sūtņus? Un kņazs pats tagad aizbēga pie ungāriem… līgavu meklēt…, mūs pameta… žurka… Tūkstošnieku Dmitru atstāja pilsētu sargāt, nekas nav kārtīgi sagatavots…

Savva sažņaudza dūres. Mirst krievu zeme. Dzīvs palikšu, Dievs dos, par karavīru kļūšu… Krievzemi aizstāvēšu, viņš nopietni teica. Un tad līdz nāvei karavīrs būšu. Tos, viņš pamāja ar roku uz Batija nometnes pusi, atejā slīcināt vajag. Un tādus kņazus kopā ar šiem vajag turpat slīcināt!

Savva noslaucīja ar roku nosvīdušo pieri un dziļi ieelpoja.

- Ja jūs te, tad pilsētai drīz beigas? viņš pēc nelielas pauzes pajautāja.

- No šā likteņa neizbēgt, atbildēja Nikolajs.

- Bet Kijeva atkal pacelsies no pelniem un nostāvēs daudzus gadsimtus. Un tu, ja vari, mēģini tikt laukā. Varbūt zemnīcu slepenu te izroc vai ko. Te tagad visu nodedzinās.

- Jau izraku, Savva atbildēja, palīdzēsiet drusku pabeigt? Man roka…

- Protams, saimniek, Aleksandrs uzmundrinoši atteica, mums tagad pāris dienas laika, parakņāsimies.

Nākamās dienas vakarā pēc vakariņām Savva kavējās atmiņās.

- Jaunos gados es reiz ar karavānu izstaigāju stepi līdz Ķīnai, brīnumaina zeme. Arī Bizantijā ne reizi vien tirgojos, viņš stāstīja. Es jau būtu kopā ar Nikodimu no Kijevas izbraucis, Savva turpināja, tikai, lūk, apslimis biju nelabi. Gadi ņem savu. Bet es jau arī tagad varbūt tikšu ārā, tikai Aļonuškas žēl. Ne tam, kas te tagad notiek, es viņu audzināju. Un par tatāru verdzeni arī ne. Viņš uz īsu bridi apklusa. Bet, ja tikšu ārā, došos uz Vladimiru, domīgi noteica Savva.

Atgriešanās dienā no rīta viņi izgāja pie mājas vārtiņiem. Savva ar meitu, ilgi nekavējoties, pievienojās grupai. Aleksandrs, mirkli padomājis, atkabināja no jostas zobenu un atdeva Savvam.

- Tev, saimniek, šeit vairāk noderēs. Man te līdz baznīcai nav tālu jāiet. Nu tad ardievu, Savva!

Viņi apkampās. Savva bija savam laikam garš vīrs, tomēr bija par galvas tiesu īsāks nekā Aleksandrs.

- Labi, ej, meitiņ…-viņš teica. Dievs dos, vēl saredzēsimies… Savva stingri apkampa un noskūpstīja meitu.

Stepans ielūkojās lokatorā. Tīrs, viņš sacīja. Katapultu lādiņu debesīs nebija.

- Ejam! nokomandēja Aleksandrs.

Viņi izgāja pa vārtiņiem. Stepans biolokatoru tagad turēja aiz

vairoga. Pusceļā Aleksandrs pamanīja, ka Stepana seja kļūst saspringta. Kā debesis? Aleksandrs, piegājis blakus, pajautāja.

- Debesis tīras. Pārāk tīras. Bet uz zemes nav labi, Stepans atbildēja.

Aleksandrs saprata, ka monotonie tarānu sitieni pret vārtiem, kas bija dzirdami visu nakti, ir apklusuši.

- Vārtus salauza? viņš pajautāja un paskatījās uz biolokatora ekrānu. Zaļu punktiņu spiets virzījās uz baznīcas pusi. Taimeris rādīja divas minūtes līdz logam.

- Davai ātri, Aleksandrs nokomandēja, negaidot Stepana atbildi uz savu jautājumu. Ieņemam pozīciju pie loga!

- Logs te, pie baznīcas sienas parādīja Stepans. Piecdesmit sekundes.

No pilsētas vārtu virziena varēja dzirdēt, kā pa ieliņu tuvojas jātnieki.

- Pieskati meiteni, Aleksandrs sacīja Stepanam.

Viņš ātri izmeta šķērsielas virzienā abas atlikušās dūmu granātas. Baznīcas apkārtni ietina biezi dūmi.

- Piecpadsmit sekundes, teica Stepans. Zaļo punktiņu spiets biolokatora ekrānā jau bija pie baznīcas.

- Uguni! nokomandēja Aleksandrs. Laiks sastinga. No dūmiem parādījās pirmie jātnieki, atskanēja šāvieni, kliedzieni, krita cilvēki un zirgi.

- Trīs sekundes! nokliedza Stepans, pārlādēdams aptveri. Aleksandrs divas reizes izšāva. Aļona bija pietupusies kopā ar viņiem un aizspiedusi ar rokām ausis. Viņš pamanīja, ka nobijusies viņa dīvainā kārtā neizskatījās. Redzamības robežās mērķu vairs nebija.

- Ir logs! ziņoja Stepans.

- Ejam! nokomandēja Aleksandrs. Stepans ieveda logā Aļonu. Nikolajs un Aleksandrs plecu pie pleca atkāpās laika logā, piesedzot visus ar saviem vairogiem. Cita pēc citas vairogos ātri ietriecās deviņas bultas. Pār viņu galvām divdesmit pirmajā gadsimtā ielidoja vēl piecas melnas mongoļu tatāru bultas. '1ās atsitās pret sienu un nokrita zemē.

- Viss, aizver, Aleksandrs pamāja operatoram. Sarkanā lampiņa nodzisa. Viss, viņš aizbāza pistoli aiz jostas.

- Vēl pāris minūtes un no mums iztaisītu ežus, noteica Nikolajs.

- Hronikās kļūda par vienu dienu…nopietni sacīja Aleksandrs. Viņš pēkšņi atcerējās divdesmitā gadsimta Padomju Savienības laika dziesmu: „Nedomā par sekundēm augstprātīgi… tās svilpo kā lodes pie deniņiem…”

- Vai kā bultas… nodomāja Aleksandrs.

Slūžu, kā žargonā sauca laika loga portāla ieejas telpu, durvis atvērās. Parādījās darbiniece formas blūzē un ne pārāk garos svārkos.

Pēc senās Kijevas šī sieviete viņiem likās kaut kas sirreāls.

- Sveiki, puiši. Te jūsu atskaišu blankas un muitas deklarācijas. Tā, viņa aplūkoja Aļonu, etnogrāfiskie tērpi, protams, ir jauki… ejam pagaidām pārģērbties.

- Viss kārtībā, drīz tiksimies! Aleksandrs draudzīgi piemiedza ar aci Aļonai. Viņam bija dīvaina sajūta, ka viņš šo meiteni jau ir redzējis.

***

Izdzirdējis šāvienus un pamanījis dūmu mākoni pie baznīcas, Savva ātri saprata, kas notiek. Izskrējis uz ielas, viņš tūlīt saprata, ka saviem spēkiem vairs neko mainīt nevarēs. Visa cerība bija uz Aleksandra grupu. Ielas galā jau parādījās vairāki mongoļu jātnieki.

Ātri atgriezies pagalmā, viņš ieskrēja šķūnītī, ar veselo roku pacēla lūkas vāku, nolēca zemnīcā un rūpīgi aizvēra no āra nomaskēto lūku. Savva parāva auklu un pār lūkas vāku nobira neliels akmeņu krāvums. Zemnīcai bija arī rezerves izeja. Viss bija ierīkots pēc labākajiem partizāņu kara paraugiem. Puiši bija godam uzlabojuši Savvas patvērumu.

Viņš atbīdīja zemnīcā ierīkotās slēptuves vāku, kas bija papildus nomaskēts ar baļķa galu. Parakņājies slēptuvē, Savva izvilka mazu nefrīta trauciņu. Ielējis krūzē ūdeni, viņš ielēja tajā arī trauciņa saturu.

- Nu…kas būs būs… ar Dievpalīgu! viņš nočukstēja, ievilka gaisu un dažos malkos ātri izdzēra krūzi. Uz nefrīta trauciņa sāniem liesmas gaismā atmirdzēja divi hieroglifi.

sļc**

- Aleksandr, jūs mums solījāt vairāk pastāstīt par „Laika Sargiem" un „Juliāniem", rīta lekcijas sākumā atgādināja Viktorija. Domāju, ka mums būtu jāzina vairāk par publiski pieejamo informāciju un sazvērestību teorijām. Es, godīgi sakot, nestādos priekšā, ar ko „Juliāni" atšķiras no „Laika Sargiem".

- Jā, atbildēja Aleksandrs, kā jebkurā laika operāciju jomā, jums, protams, pilnīgi noteikti jāzina labākā pieejamā informācija un jāprot to pielietot praksē. „Juliānu" brālība ieguva savu nosaukumu no Romas imperatora Gāja Jūlija Cēzara vārda. Viņi uzskata par savu uzdevumu valdnieku dzīvības aizsardzību. Turklāt viņi aizsargā jebkura valdnieka dzīvību, neatkarīgi no šā valdnieka darbības rezultātiem un tā morālā vērtējuma. Šāda darbība, protams, ir iejaukšanās vēsturē cilvēces pastāvēšanas laikā tāpēc „Juliāni" darbojas slepeni.

- Kā jūs saprotat, Aļona, turpināja Aleksandrs, -ja jūs mēģinātu nogalināt Čingishanu, kādu karali, vai, piemēram, Hitleru, jūs, visticamāk, saskartos ar „Juliānu" pretdarbību.

- Savukārt „Laika Sargi", kas arī ir slepena organizācija, vēršas pret jebkuru iejaukšanos vēsturē. Un dara to izmantojot jebkurus, tai

skaitā nelikumīgus, līdzekļus. Viņi pamato savu pozīciju ar to, ka oficiālo iestāžu veiktā kontrole ir mazefektīva. Tā, protams, ir taisnība, tomēr arī „Laika Sargu" pasākumi ir, maigi izsakoties, ļoti diskutabli.

- Piemērā ar Čingishanu, Aļona, jūs saskartos gan ar „Juliāniem", gan „Laika Sargiem". Atšķirība starp viņiem ir tāda, ka „Laika Sargi" nemēģinātu apturēt mongoli, piemēram, Čingishana laikabiedru Džebe, ja viņš mēģinātu hanu nogalināt. Savukārt jūs, Aļona, mēģinātu apturēt gan vieni, gan otri.

„Laika Sargi" mēģinātu apturēt arī Dželme mēģinājumu izārstēt sava laikabiedra sašauto Čingishanu, jo tā neapšaubāmi bija no cita laika ieradušās personas iejaukšanās vēsturē. Savukārt „Juliāni" pretdarbotos „Laika Sargu" mēģinājumam un veicinātu labvēlīgu Čingishana ārstēšanas iznākumu. Turklāt „Juliāni", ja būtu iespēja, mēģinātu arī koriģēt Džebe izšautās bultas trajektoriju.

Turklāt, un tas ir būtiski, abas šīs organizācijas savu mērķu sasniegšanai ir gatavas pielietot un patiešām pielieto jebkuras metodes. Aplūkosim dažus piemērus saistībā ar Napoleonu Bonapartu, Vinstonu Cērčilu Aleksandrs ieturēja nelielu pauzi un, protams, Jūliju Cēzaru.

***

- Pirmais piemērs, Aleksandrs pamāja uz ekrānu, no kura auditorijā nolūkojās Vinstona Cērčila foto.

- 1910. gada sešpadsmitajā decembrī laupītāju grupa uzbruka juvelierveikalam Londonā. Veikala aplaupīšana bija neveiksmīga, bet uzbrucēji nogalināja trīs neapbruņotus policistus un vēl divus ievainoja, tādējādi sarīkojot asiņainako dienu Lielbritānijas policijas vēsturē.

Uzbrucēji bija trimdā Lielbritānijā dzīvojošie Krievijas impērijas 1905. gada revolūcijas dalībnieki no Latvijas, kas Lielbritānijā veica laupīšanas uzbrukumu ar mērķi īstenot dārglietu ekspropriāciju to atsavināšanu revolūcijas finansēšanas nolūkā.

Neveiksmīgajā uzbrukumā cieta arī viens no laupītājiem, kuru biedri aiznesa no notikumu vietas. Kā ziņoja aculiecinieki, nozieguma vietu bēgot pameta trīs vīrieši un viena sieviete.

Policija drīz saņēma informāciju par kādu mugurā sašautu vīrieti, kurš lūdzis vietējā ārsta palīdzību, bet atteicies doties uz slimnīcu. Ieradušies nosauktajā adresē, policisti atrada Latvijas anarhista Georga Gardšteina līķi. Dzīvoklī atradās arī ieroču un munīcijas krājumi, tostarp arī ierocis, ar kuru tika nošauti visi trīs uzbrukumā bojāgājušie policisti. Dzīvoklī kopā ar Gardšteinu iepriekš bija dzīvojuši trīs pārējie anarhisti, kuri bija aizbēguši.

Londonas policija izsludināja atlīdzību piecsimts sterliņu mārciņu apmērā par uzbrukumā iesaistītās sievietes, Latvijas anarhista Friča Svara un par grupējuma līderi uzskatītā Pētera Pjatkova jeb Pētera

Gleznotāja atrašanu.

Policija veica kratīšanas un aizturēja daudzus trimdas latviešus, tostarp arī Svara brālēnu Jēkabu Petcrsu, bet nespēja atrast nevienu no meklētajiem, līdz 1911. gada pirmajā janvārī Londonas policijas galvenajā iecirknī ieradās kāds informators, kurš pavēstīja, ka Fricis Svars un vēl kāds vīrs vārdā Jāzeps Sokolovs slēpjas dzīvoklī Sidnejas ielā.

1911. gada trešajā janvāri Sidnejas ielas namu aplenca ievērojams skaits policistu, tālākajiem notikumiem izvēršoties par vienu no drama-

tiskākajām apšaudēm, kāda jebkad notikusi Londonas ielās. Atšķirībā no juvelierveikala aplaupīšanas, kas notika tumsā un tikpat kā bez lieciniekiem, Sidnejas ielas aplenkums bija īsta mediju izrāde.

Tūkstošiem cilvēku un desmitiem žurnālistu vēroja, kā vismaz divi simti bruņotu policistu un karavīru aplenc daudzdzīvokļu māju, kurā visi pārējie dzīvokļi tumsas aizsegā bija evakuēti.

Iespēju pozēt žurnālistiem notikumu vietā izmantoja arī toreizējais iekšlietu ministrs Vinstons Čērčils, kura klātbūtne un uzvedība aplenkuma laikā vēlāk izraisīja plašu politisku skandālu.

Aplenktie latviešu anarhisti, ieraugot policistus, nekavējoties atklāja uguni. Tā viņi parasti darīja Krievijas 1905. gada revolūcijas laikā. Sešas stundas ilgā aplenkuma laikā anarhisti izšāva aptuveni četrsimts munīcijas vienības un atteicās padoties arī tad, kad māja jau bija liesmās. Jāzeps Sokolovs tika sašauts galvā, kad viņš izliecās pa logu, lai izvairītos no liesmām, bet Fricis Svars palika mājā, izvēloties sadegt liesmās, nevis padoties policijai.

Apsūdzības par līdzdalību uzbrukumā tika izvirzītas septiņiem aizdomās turētajiem pieciem vīriešiem, tostarp arī Jēkabam Petersam, un divām sievietēm. Taču tiesas gaitā viņi visi tika attaisnoti vai apsūdzības atceltas.

Visdažādākās leģendas klīst par Pēteri Gleznotāju, kurš tika uzskatīts par anarhistu grupējuma līderi. Tiek uzskatīts, ka pēc policistu slepkavībām viņš aizbēga no Lielbritānijas. Saskaņā ar vienu versiju, Pēteris Gleznotājs vai Pēteris Pjatkovs patiesībā bijis Jēkabs Peterss, kurš, pēc Krievijas 1917. gada revolūcijas atgriezies no trimdas, kļuva par vienu no Padomju Savienības čekas, vēlākā NKVD un KGB, dibinātājiem. Un par čekas pirmā vadītāja Fēliksa Dzeržinska vietnieku.

Jāatzīmē, un tas ir būtiski mūsu tēmas ietvaros, ka apšaudes laikā kāda lode cauršāva arī Čērčila cilindru, nākamajam Lielbritānijas premjeram par mata tiesu izvairoties no nāves.

Šī epizode man personiski liek domāt par manipulatīvo lauku pielietojumu. Kā mēs visi zinām, šie lauki cita starpā spēj nedaudz novirzīt lodes trajektoriju un ir bieži lietots instruments, tai skaitā "Juliānu" brālības operācijās.

Protams, manipulatīvie lauki ir pielietojami ar nosacījumu, ka šo instrumentu paspēj iedarbināt. Šis nosacījums gan attiecas uz jebkuru tehnoloģiju. „Juliāni", cik esmu dzirdējis, uz tehnoloģiju iedarbināšanas problēmu skatās sekojoši: „Tie, kas gribēs, atradīs iespēju, bet tie, kas negribēs, attaisnojumu!" Sekmīgu operāciju gadījumā „Juliānu" biedri tiek devīgi apbalvoti, bet nesekmīgu

darbību gadījumā nopietni riskē vārda tiešā nozīmē tikt izbaroti dinozauriem.

Izmantojot šo vēsturisko epizodi ar Vinstona Cērčila piedalīšanos, es vēlos vērst jūsu uzmanību uz patiešām ļoti būtisku laika operāciju prakses un analīzes elementu: jums ir jāpievērš uzmanība, jāpamana sīkumi un detaļas. Iegaumējiet to labi. Jo tieši sīkumi parasti ir vienīgais, kas liecina par slepenām operācijām, slēptiem procesiem, slepenām organizācijām un visa veida noslēpumiem. Tai skaitā par ļoti svarīgiem noslēpumiem. Es jums to atkārtošu arī kādā no nākamajām lekcijām, jo tas IR patiešām būtiski.

- Noslēgumā vēl viens citāts, Aleksandrs palūkojās uz ekrānu. Otrā pasaules kara laikā Cērčils teica: „Es jūtu, ka mani, kaut arī es neesmu tā cienīgs, izmanto kādam iepriekš paredzētam plānam."

***

- Nākamais piemērs, turpināja Aleksandrs,

- Francijas karalis Luijs Filips pirms 1835. gada divdesmit astotajā jūlijā pret viņu plānotā atentāta saņēma vairākas anonīmas vēstules ar brīdinājumiem. Viesnīcā „Savoja" uz karaļa vārda šim datumam tika rezervēts numurs ar piezīmi „vieglas smiltis". Pirms divdesmit astotā jūlija karalis atlika vairāku valstisku lietu kārtošanu uz divdesmit devīto jūliju. Viņš teica: „es ar to nodarbošos divdesmit devītajā. Protams, ja netikšu nogalināts rīt."

Luijs Filips neslēpās no slepkavām. Mēs nezinām, vai tā bija drosme vai ticība liktenim, vai

vēl kaut kas. Divdesmit astotajā jūlijā pusvienpadsmitos no rīta karalis greznas svītas pavadībā izjāja pa savas pils vārtiem. Arī karaļa pavadoņi zināja par plānoto atentātu.

Atskanēja zalve no kāda loga uz karali izšāva no divdesmit piecām (!!!) kopā savienotām šautenēm. Četrdesmit karaļa pavadoņi tika nogalināti vai ievainoti, smagi cieta arī šāvējs Korsikas neatkarības cīnītājs Džuzcpc Fjudži. Karalis Luijs Filips palika pilnīgi neskarts.

***

- Lodes, kā redzam, reizēm lido visai interesanti. īpaši, ja pietiek laika uzstādīt un sagatavot manipulatīvo lauku vadības sistēmu. Šajā gadījumā laika bija pietiekami.

Domāju, ka tieši manipulatīvo lauku pielietojums lielā mērā izskaidro arī Napoleona Bonaparta veiksmi, kauju laikā atrodoties apšaudes zonā. Iespējams, šādas sarežģītības manipulatīvo lauku sistēmu vadībā liek lietots arī mākslīgais intelekts.

- Palūkosimies uz nākamo populāro metodi, uz spridzināšanu, Aleksandrs turpināja.

- Ta tika plaši pielietota, mēģinot nogalināt Napoleonu Bonapartu.

Pirmā Napoleonam domātā bumba uzsprāga … jāatzīmē, ka visai simboliski … sava radītāja, Parīzes strādnieka Ševaljē rokās.

Nākamreiz Napoleonu bija plānots uzspridzināt 1800. gada divdesmit ceturtajā decembrī, kad ar sprāgstvielām piekrauti rati gaidīja viņu ceļā starp pili un Operu. Sprādziena laiks bija precīzi aprēķināts. Bet nejauši…Aleksandrs ieturēja izteiksmīgu pauzi, Napoleona kučieris tieši tajā dienā bija drusku iedzēris un zirgus dzina straujāk. Tomēr sprādziens gandrīz apgāza Napoleona karieti. Sešdesmit garāmgājēju lika nogalināti vai ievainoti, apkārtējās ēkas stipri izpostītas. Bet Napoleonam nenotika pilnīgi nekas. Tieši tāpat viņam nekas nenotika, kad četri dunčiem bruņoti slepkavas gandrīz iekļuva viņa ložā teātrī.

Nedaudz atgriezīsimies pie Napoleona kučiera. Viens no manipulatīvo lauku veidiem, ko plaši pielieto un par ko maz runā, ir tā saucamie afekta lauki. Ar to palīdzību var īslaicīgi atslēgt prāta kontroli un veicināt, ka cilvēks izdara lauka pielietotājam vēlamo darbību. Piemēram, dzen zirgus vai palielina automašīnas ātrumu. Vai, piemēram, riskē nedomājot. Alkohola un apreibinošo vielu ietekme, kā arī nogurums vienkāršo šo lauku pielietošanu. Ar šo lauku palīdzību var ietekmēt arī dzīvnieku uzvedību.

Piemēram, ja esat sagatavojis ledus gabalu uz jumta un vēlaties, lai klients neapdomīgi ienāk ledus krišanas zonā, tad afekta lauks jums ļoti noderēs. Protams, kā jebkuru ieroci, afekta laukus var lietot gan labos, gan ļaunos nolūkos. Laika hakcri tos lieto bieži, tāpēc jums ir ļoti ieteicams iemācīties atpazīt sava organisma reakciju uz šo lauku. Piemēru par ledus gabalu es izvēlējos tāpēc, ka reiz ziemā Stokholmā es pats sajutu šā lauka iedarbību un apstājos, lai novērtētu situāciju. Pēc sekundes soli man priekšā nojumta uz ietves nokrita pamatīgs ledus gabals. Ja es būtu pakļāvies afekta lauka ietekmei un spēris tikai vienu vienīgu soli, jums šodien, visticamāk, būtu cits lektors. Tāpēc spēja atpazīt šo lauku iedarbību personiski jums var būt dzīvības un nāves jautājums.

Protams, turpināja Aleksandrs, principā pastāv iespēja atvērt laika logu kādam tieši virs galvas. Vai, piemēram, virs kaujas lauka. Un nomest to, ko jūs vēlaties.

Normāli gan neviens netērēs laika loga atvēršanai nepieciešamās naudas summas, par ko cilvēks var aizlidot uz Mēnesi, tam, lai no laika loga mēģinātu uzmest kādam uz galvas ķieģeli. Savukārt laika logi virs vēsturisku kauju laukiem ir samērā bieži vērojama parādība. Lielisks piemērs ir Dānijas Karalistes karogs, kas, kā vēsta leģenda, nokrita no debesīm kaujas laikā Igaunijas teritorijā.

Atgriežoties pie tēmas par „Juliāniem", vēl piemērs no Francijas vēstures. Kad Napoleons Otrais reiz atgriezās no Operas, uz viņu meta divas bumbas. Simtsešdesmit cilvēku tika ievainoti vai nogalināti uz

vietas. Napoleonam Otrajam šķemba caursita cepuri. Jūtat paralēles ar Čērčilu? Negaidot atbildi, Aleksandrs turpināja:

- Vēl daži piemēri. Krievijas cars Aleksandrs Otrais veiksmīgi pārdzīvoja piecus atentātus un sestajā gāja bojā tikai tāpēc, ka pēc pirmās bumbas sprādziena uzreiz nepameta uzbrukuma vietu. Sprāga otra bumba un cars guva nāvējošus ievainojumus.

Pret Dienvidslāvijas vadītāju Tito pēc Padomju Savienības diktatora Staļina pavēles tika sarīkoti divdesmit divi neveiksmīgi atentāti.

Hitleru mēģināja nogalināt ap četrdesmit reižu. Reiz bumba, kas atradās zālē, uzsprāga divdesmit minūtes pēc tam, kad Hitlers negaidot pameta zāli. Citreiz bumba bija paslēpta Hitlera lidmašīnā. Augstu gaisā spridzeklim pievienotais (pulksteņa mehānisms noskaitīja pēdējās sekundes, bet nenostrādāja spridzekļa detonators. Kā redzam, „Juliāni" un manipulatīvie lauki sekmīgi liek galā ne tikai ar lodēm.

Arī slavenajā 1944. gada Vācijas „ģenerālu sazvērestībā" divdesmitajā jūlijā Hitleru glāba kārtējā nejaušība, kaut arī kilogramu smagās bumbas sprādzienā vairāki augsta ranga virsnieki tika ievainoti un nogalināti. Viens no sanāksmes dalībniekiem spridzekli… nejauši… bija drusku pārvietojis, un sprādziena spēku samazināja ozolkoka galds.

- Tagad vēlreiz atgriezīsimies tepat blakus, divdesmitā gadsimta Francijā, Aleksandrs pārslēdza ekrānu.

-Vairāki neveiksmīgi atentāti notika pret Francijas prezidentu Šarlu de Gollu. Vairāk nekā desmit neveiksmīgu prezidenta slepkavības mēģinājumu četru gadu laikā. Piemēram, 1962. gada 22. augustā piecpadsmit labi sagatavoti kaujinieki, bruņojušies ar rokasgranātām un automātiem, Parīzes priekšpilsētā gaidīja Šarlu de Gollu, kurš kopā ar ģimeni devās uz lidostu. Viņu uzbrukuma plānu izjauca prezidenta apsardzes priekšnieks, kurš pēkšņi deva rīkojumu strauji palielināt Francijas prezidenta korteža ātrumu. Uzbrucēji nepaspēja reaģēt un atklāja uguni tikai tad, kad prezidenta auto jau sāka attālināties. Ložu krusa, kas nobira pār to, sabojāja tikai prezidenta auto riepu un aizmugurējo stiklu. Rezultātā neviens necieta, ja neskaita Francijas prezidenta pirkstu, ko viņš sagrieza pret stikla lauskām.

Deviņi uzbrucēji stājās tiesas priekšā, bet piecus tiesāja neklātienē. Tiesa piesprieda sešus nāvessodus. Piecus vēlāk aizstāja ar mūža ieslodzījumu. Apžēlošanas atteikumu saņēma vienīgi uzbrukuma plānotājs, dumpinieku vadonis Zans Marī Bastjēns Tjerī.

Divdesmitajā gadsimtā, kā redzat, gāja karsti. Un ne jau tikai Eiropā. Piemēram, tikai 1967. gadā vien seši cilvēki mēģināja iekļūt Baltajā

Namā, lai nogalinātu ASV prezidentu Lindonu Džonsonu. Gadā viņš saņēma desmit līdz divpadsmit tūkstošus vēstuļu, uzsveru, ne jau e-pastus, bet papīra vēstules, ar draudiem nogalināt. Viņa priekštecis, ASV prezidents Kenedijs gāja bojā atentātā Dallasā, Tcksasas štatā. Tas ir garš, bet atsevišķs stāsts.

Arī daudz senāk, Romas impērijas sabrukuma posmā atentāti pret valdniekiem notiek sērijveidā. Pret Romas imperatoru Augustu, kurš valdīja pēc Cēzara, tika rīkotas, piemēram, Varrona Murenas, Lepida, Fannija Cepiona sazvērestības. Pēc tam sekoja Marka Egnacija, Plautija Rufa, Lūcija Paula un Lūcija Ausādija sazvērestības. Slepkavām izdevās iekļūt pat imperatora guļamistabā… Uzskaitījumu varētu turpināt.

-Jūs sacījāt, ka „Juliāni" ieguva savu nosaukumu no Romas politiķa Jūlija Cēzara vārda, jautāja Viktorija. Pastāstīsiet mums vairāk?

- Jā, protams, atbildēja Aleksandrs. Uzbrukums Jūlijam Cēzaram pelna nopietnu uzmanību mūsu mācību kursa ietvaros. Sākumā palūkosimies uz dažām laika operāciju pazīmēm, ko sakarā ar šo notikumu saglabājusi vēsture.

Laika ekspedīciju plānošanas kontekstā, starp citu, ir jāiegaumē, ka četrdesmit sestajā gadā pirms mūsu ēras tieši Jūlijs Cēzars Romas

astronomam Sosigēnam uzdeva izstrādāt jaunu kalendāru. Četrdesmit piektajā gadā pirms mūsu ēras jaunais kalendārs tika ieviests un tas ieguva nosaukumu Juliāna kalendārs.

Seno romiešu izcilais vēsturnieks Plūtarhs apraksta vairākas nestandarta situācijas Romā četrdesmit ceturtajā gadā pirms mūsu ēras. Piemēram, to, ka pirms Jūlija Cēzara nogalināšanas debesīs bija vērojami vairāki uzliesmojumi un bija dzirdams dīvains troksnis naktīs. Uz Romas Forumu laidās vientuļi putni. Romiešu filozofs Strabons savukārt rakstīja par vairākiem ugunīgiem cilvēkiem, kuri kaut kur aizjoņoja pa gaisu. Kāda karavīra vergam no rokas parādījusies tik stipra uguns, ka vērotājiem likās viņš deg. Tomēr, kad uguns nodzisa, roka izrādījās neskarta.

- Atcerieties, Romā pareģoja nākotni pēc putnu lidojumiem? turpināja Aleksandrs. Kā zinām, putnu modeļos bieži tiek ievietota zinātniskā vai spiegošanas aparatūra. Šādi uzpildīti, ar videokamerām aprīkoti „putni" bieži parādās virs slavenu notikumu un kauju vietām gan zinātnisko, gan privāto laika programmu ietvaros. Protams, šo mehānisko putnu uzvedībā pieredzējis vērotājs pamanīs atšķirības no īstu putnu izturēšanās un lidojuma. Līdz ar to senie cilvēki pilnīgi pamatoti saistīja atšķirīgu putnu parādīšanos, putnu uzvedības izmaiņas ar ārkārtēju notikumu tuvumu. Un mēģināja pēc putnu lidojuma

pareģot notikumus un to attīstību. Piemeram, kauju iznākumu.

r

Kad Maķedonijas Aleksandrs izšķirošā Gaugamelu kaujā ar Persijas valdnieku Dāriju Trešo sāka uzbrukumu, pareģis Aristandrs visiem norādīja uz ērgli. Putns lidoja virs Aleksandra galvas un, sākoties uzbrukumam, kopā ar Maķedonijas Aleksandru devās persiešu virzienā. Ērglis, kā mēs zinām, ir patiešām liels putns. Tur iekšā noteikti bija augstas izšķirtspējas filmēšanas iekārtas. Varu iedomāties tos lieliskos kadrus, kas Gaugamelu kaujas laukā tika iegūti no putna lidojuma.

Ķīnas imperatori arī bija pamanījuši dīvainus putnus. Tos, kas mēģināja ielidot imperatora rezidencē, apsardze nošāva ar sarkanām bultām. Starp citu, tieši ķīnieši uzsāka būvēt līkumotus pastaigu celiņus un centās izvairīties no taisniem leņķiem, jo uzskatīja, ka ļaunie gari līdzīgi FCM, lidojošajiem oglekļa mikrofoniem var pārvietoties vienīgi taisni vai pagriezties taisnā leņķī. Pie šīs sakritības mēs vēl atgriezīsimies.

Savukārt, atgriežoties pie Jūlija Cēzara un Romas četrdesmit ceturtajā gadā pirms mūsu ēras, atgādināšu ugunīgie cilvēki parādās tad, kad laika ceļotājam neizdodas sinhronizēt personisko laiku ar reālo apkārtnes laiku. Atcerieties, pēc Filadelfijas eksperimenta, kas notika Amerikas Savienotajās Valstīs Otrā pasaules kara laikā, 1943. gada oktobrī no šādas „aizdegšanās”

un „iesalšanas laikā” cieta ASV kara jūrnieki. Viņu individuālo laiku pēc Nikolas Teslas un Alberta Einšteina izplānotā un organizētā eksperimenta toreiz vēl neprata pilnībā sinhronizēt ar pamatlaiku. Daļa jūrnieku, Filadelfijas eksperimenta dalībnieku pēc atgriešanās pamatlaikā dažu dienu laikā daļēji zaudēja sinhronitāti un sāka it kā liesmot vai pat vienkārši pazuda gaisā. Par to savulaik epizodiski rakstīja pat Amerikas Savienoto Valstu prese.

Lidojošie, ugunīgie cilvēki Romā, visticamāk, liecina par to vai citu organizāciju neveiksmīgiem mēģinājumiem desantēt savus darbiniekus četrdesmit ceturtā gada martā. Nespējot sinhronizēt savu individuālo laiku ar vietējo, viņi paliek starplaikā, un četrdesmit ceturtajā gadā pirms mūsu ēras Romā tādējādi redzami it kā degoši cilvēki, kuri ātri aizlido. Patiesībā planēta palido viņiem garām, pa savu orbītu riņķojot ap Sauli. Pēc brīža, ja viss izdarīts pareizi, šie cilvēki … kaut kad … atgriežas savā pamatlaikā.

Savukārt organizāciju un privātpersonu haotiskā rosība pirms marta īdām, iespējams, vispār radīja īslaicīgus laika traucējumus Romā. Par to liecina Strabona pierakstītais stāsts par karavīra vergu, kura roka it kā aizdegās, bet palika neskarta. Vergu, acīmredzot, tēloja kādas laika ekspedīcijas dalībnieks, kura individuālais laiks dažos savos parametros uz brīdi zaudēja sinhronitāti ar Romas četrdesmit ceturtā gada pamatlaiku.

Starp citu, kāds pareģis Cēzaram bija savlaicīgi pareģojis, ka marta īdās Cēzaram draudot lielas briesmas. Piecpadsmitajā martā pa ceļam uz senātu sastapis šo pareģi, Cēzars pajokoja: „ir tačū iestājušās marta īdas!" Pareģis atbildēja: „Jā, ir iestājušās, bet vēl nav pagājušas." Interesanti, ka šis pareģis tik lielā pilsētā kā Roma marta īdās tomēr atradās nevis kaut kur citur, bet tieši starp Cēzara māju un senātu. Viņš bija brīdinājis Cēzaru, tomēr aktīvi neiejaucās.

Dažas stundas iepriekš, četrpadsmitā marta vakarā, Cēzars ar sievu atradās savā guļamistabā. Pēkšņi paši no sevis atvērās visi guļamistabas logi un durvis. Varam kārtējo reizi atcerēties manipulatīvos laukus, jau pieminēto „Juliānu" bieži pielietoto instrumentu.

Cēzara sieva Kalpurnija naktī pirms marta īdām redzēja sapni, kurā turēja apkamptu beigtu vīru. Viņa no rīta ārkārtīgi safraukta lūdza Cēzaru neiet uz senātu. Nekad iepriekš viņa par sliktiem sapņiem Cēzaram nebija sūdzējusies.

Sapņus mēs savas civilizācijas tehnoloģiju attīstības stadijā vēl neražojam, bet tālu no šīs tehnoloģijas arī vairs neesam. Cēzara sievas sapnis, visticamāk, tika pārraidīts no stacionāras iekārtas. Domāju, ka nopietnākajām zinātniskajām, privātajām un slepenajām organizācijām, kam to vai citu iemeslu dēļ interesēja šis laika posms, Romā bija rezidenti un labi maskētu stacionāru iekārtu uzstādīšana nebija problēma.

Kalpurnijas sapnim un viņas lūgumiem bija ietekme. No rīta Cēzars uzaicināja pareģotājus, un zīmes bija nelabvēlīgas. Tad Cēzars lika aizsūtīt Marku Antoniju, lai viņš atlaiž senātu.

Tad viens no Bruta un Kasija sazvērestības dalībniekiem, kuram Cēzars uzticējās, baidoties, ka sazvērestība var izjukt, ieradās pie Cēzara un sāka ņirgāties par pareģiem. Sazvērnieks uzsvēra, ka senāts sasaukts pēc paša Cēzara aicinājuma. Vai tad senātu var atlaist tāpēc, ka Kalpurnija redzējusi sliktu sapni? Ja sliktu zīmju dēļ pats Cēzars dienu uzskata par nepiemērotu publiskiem pasākumiem, tad lai viņš pats pasaka to senātam un atlaiž sēdi. Ar šiem vārdiem viņš paņēma Cēzaru aiz rokas un veda uz senātu.

Tālāk mēģinājumi glābt Cēzaru kļūst izmisīgi. Pa ceļam uz senātu Cēzaru satika svešs vergs, kurš gribēja Cēzaram pateikt ko ļoti svarīgu. Tomēr pūlis vergu atspieda malā. Jau pie senāta grieķu literatūras pazinējs Artemidors no Knidas iedeva Cēzaram rullīti ar vēstuli, ko lūdza izlasīt personīgi un izlasīt nekavējoties, jo tas ir ļoti svarīgi un skar pašu Cēzaru. Pūlis novērsa Cēzara uzmanību un viņš iegāja senātā ar neizlasīto vēstuli rokās.

Te mēs redzam, ka Artemidors, kurš, visticamāk, ir „Juliānu" vai citas organizācijas Romas rezidents, ignorējot konspirāciju, personīgi dodas pie Cēzara. Grieķu valodas un literatūras pazīšana mums, ļoti

iespējams, norāda uz rezidenta Artemidora iepriekšējo darba vietu Seno Grieķiju, visticamāk, Atēnās.

Vēršu jūsu uzmanību, ka visi šie glābšanas mēģinājumi tomēr pilnībā respektē Cēzara brīvo gribu. Tas ir ļoti būtiski gan no Laika Kodeksa juridiskā, gan ētiskā viedokļa.

Ienākot Cēzaram, senāts piecēlās kājās, bet daļa sazvērnieku nostājās aiz Cēzara krēsla. Citi iznāca viņam pretim it kā ar lūgumiem un pavadīja līdz pat krēslam. Cēzars apsēdās un lūgumus argumentēti noraidīja. Tad Tullijs Kimvrs satvēra un sāka vilkt Cēzaram nost no kakla togu, kas bija signāls uzbrukumam.

Cēzaru no aizmugures ievainoja kaklā viens no brāļiem Kaskiem. Noķēris Kaska roku, Cēzars to caurdūra ar tērauda rakstāmāku. Tad sekoja nākamie dūrieni. Redzot no visām pusēm pret sevi vērstos zobenus, Cēzars atbilstoši romiešu tradīcijai pārsedzās ar logu. Viņu sadūra 23 reizes. No sazvērnieku līdera Bruta vārda, starp citu, ir radies un paaudžu atmiņā palicis brutalitātes jēdziens.

Četrdesmit ceturtā gada pirms mūsu ēras septiņpadsmitajā martā Romas senāts sanāca un pieņēma Cicerona ierosināto lēmumu uzskatīt Cēzaru par mirušu dabiskā nāvē, viņa likumus atstāt spēkā, bet sazvērniekus amnestēt. Plūtarhs

raksta, ka senāts noteica Cčzaram pagodinājumus, neatcēla nevienu viņa lēmumu, taču valsts provinces sadalīja starp sazvērniekiem, izrādot viņiem cieņu par republikas iekārtas aizsardzību un varas sagrābšanas novēršanu.

Svetonijs raksta, ka Cēzars ļaunprātīgi izmantojis savu varu un ticis nogalināts pamatoti mūža diktatūra, zelta krēsls senātā, tempļi un svētnīcas sev par godu, mēneša nosaukšana savā vārdā visus šos pagodinājumus viņš ieguva pēc paša gribas vai vismaz pret tiem neiebilda.

Par vietvalžiem Sīrijā un Maķedonijā senāts bija iecēlis sazvērnieku vadoņus Kasiju un Brutu, bet atteicās iecelt Cēzara māsasdēlu Oktaviānu par konsulu. Oktaviāns, kuru senāts iepriekš bija iecēlis par pretoru, drīz ar savu armiju ieņēma Romu. Amnestija Cēzara slepkavām tika atcelta. Represijās tika nogalināti ap trīssimt senatori.

Sazvērnieki, republikas aizstāvji Kasijs un Bruts savās provincēs bija savākuši ievērojamus finanšu līdzekļus un deviņpadsmit leģionus. Oktaviānam ar sabiedrotajiem bija divdesmit leģionu.

No Cēzara slepkavām, kā raksta Svetonijs, gandrīz neviens nenodzīvoja vairāk par trim gadiem un nenomira dabiskā nāvē. Vieni krita pilsoņu karā, citi noslīka kuģu katastrofās vai gāja bojā citos negadījumos. Bruts un Kasijs paši izdarīja pašnāvības, turklāt ar tiem pašiem ieročiem, ar ko bija nogalinājuši Cēzaru.

Kā redzam, turpināja Aleksandrs, „Juliāni" ne tikai aizsargā

valdniekus, bet arī vajā un nogalina viņu slepkavas. Turklāt Bruta un Kasija gadījumā mēs redzam scenāriju ar visai simboliskiem elementiem.

„Juliāni" pēc Cēzara slepkavības ar Brutu nodarbojās īpaši. Plutarhs to apraksta sekojoši: Bruts reiz naktī gulēja teltī, bet nebija aizmidzis. Viņš izdzirdis troksni pie telts ieejas un lampas gaismā ieraudzījis tur milzīga auguma, barga izskata klusējošu cilvēku, kurš stāvējis pie telts. Kad Bruts šim cilvēkam pajautājis, kas viņš ir, cilvēks atbildējis, ka esot Bruta ļaunais gars, kas sevi parādīšot pie Filipas.

- Redzēsim, bezbailīgi atbildējis Bruts, un garais cilvēks nozudis.

Pēc dažām dienām Bruts pirmajā kaujā Ziemeļgrieķijā pie Filipas pilsētas piespiedis bēgt Oktaviāna un viņa sabiedroto armiju. Pirms nākamās kaujas garais cilvēks viņam naktī parādījies atkal, bet vairs neko nav teicis. Pēc sakāves nākamajā kaujā pie Filipas, sākoties viņa armijas bēgšanai, Bruts metās ar krūtīm pats uz sava zobena. Arī Kasijs izdarīja pašnāvību pēc šīs kaujas.

Domāju, ka par milzīgu senajā Romā varētu uzskatīt apmēram divmetrīgu cilvēku. Piemēram,

„Juliānu" atmaksas operācijas vadītāju, kurš vēlējās personīgi darīt zināmu Brutam savas organizācijas, teiksim, … spriedumu. Un piedevām izdarīja psiholoģisko spiedienu nolūkā garantēti novest Brutu līdz pašnāvībai. Tomēr, ievērojiet, bargais tēls runā juridiski korekti viņš izsakās gandrīz kā Žanna d'Arka, kas solīja pie Orleānas parādīt, kāpēc sūtīta. Bet ne Žanna, ne Bruta redzētais gara auguma tēls nesniedza detalizētu paredzēto notikumu aprakstu, piemēram, ar datumiem.

Detalizētas, konkrētas informācijas simtprocentīga izpaušana ir aizliegta Laika Kodeksā, var izraisīt īpašu izmeklēšanu un radīt visai nopietnas nepatikšanas gan ar Eiropas Savienību, gan „Laika sargiem", gan vēstures izmaiņu risku rezultātā.

***

- Šajā lekcijas daļā es jums pavēršu vēl vienu dramatisku vēstures lappusi, Aleksandrs ieslēdza ekrānu. 1914. gada divdesmit astotajā jūnijā dienvidslāvu nacionālists Gavrila Princips no kustības „Jaunā Bosnija", kas iestājās par Dienvidslāvijas apvienošanu un atbrīvošanos no Austrijas, izdarīja atentātu pret Austrijas kroņprinci Ferdinandu. Bosnija Hercegovina, kur atrodas Sarajevas pilsēta, bija pievienota Austrijai 1908. gadā. Šī Austrijas kroņprinča un viņa sievas slepkavība izraisīja notikumu sēriju, kas noveda pie pirmā pasaules kara.

Toreiz, 1914. gada divdesmit astotajā jūnijā, pēc Bosnijas-Hcrccgovinas gubernatora ģenerāļa Oskara Potioreka uzaicinājuma Austrijas kroņprincis Francis Ferdinands un viņa sieva Sofija ieradās noskatīties karaspēka manevrus. Francis Ferdinands zināja, ka tas var

būt bīstami. Svētdienā, neilgi pirms desmitiem karaliskais pāris ieradās ar vilcienu Sarajevā. Priekšējā mašīnā pa pilsētu brauca Sarajevas mērs Fahims Ćurčics un pilsētas policijas direktors Dr. Gerde. Francis Ferdinands un Sofija bija otrajā mašīnā ar Oskaru Potioreku un grāfu fon Farahu. Mašīnas augša bija noņemta, lai pūlis varētu labi apskatīt Franci Ferdinandu un viņa sievu.

Pulksten desmitos un desmit minūtēs, kad sešu mašīnu karavāna pabrauca garām centrālajam policijas iecirknim, terorists Nedelko Čabrinovičs meta rokas granātu uz kroņprinča mašīnas pusi. Pēc tam, kad Čabrinoviča grānāta netrāpīja pa kroņprinča mašīnu, viņam un pieciem citiem teroristiem, ieskaitot Gavrilu Principu, neizdevās pietuvoties kroņprinča mašīnai lielā pūļa dēļ. Pirmais uzbrukums bija izgāzies.

Tomēr Francis Ferdinands nolēma doties uz slimnīcu un apciemot Čabrinoviča bumbas upurus. Lai nebrauktu cauri pilsētas centram, ģenerālis Oskars Potioreks nolēma, ka kroņprinča automašīnai vajadzētu braukt gar Apelas krastmalu līdz Sarajevas slimnīcai. Taču Potioreks aizmirsa pateikt šoferim par šo lēmumu. Pa ceļam uz slimnīcu auto nogriezās pa labi uz Franča Jozefa ielu.

Terorists Gavrila Princips bija aizgājis līdz tuvākajam veikalam, lai nopirktu sviestmaizi, un nolēmis mest mieru, kad viņš pamanīja Ferdinanda mašīnu pabraucam garām un nogriežamies uz nepareizo pusi. Sapratis kļūdu, auto vadītājs nospieda bremzes un sāka braukt atpakaļ. Darot to, auto lēni virzījās uz Gavrilas Principa pusi. Terorists spēra soli uz priekšu, izvilka savu pusautomātisko „Brauning" pistoli un no apmēram pusotra metra attāluma atklāja uguni uz mašīnā esošajiem cilvēkiem. Francim Ferdinandam lode trāpīja kaklā un Sofijai vēderā. Princese Sofija, kura, kā vēlāk izrādījās, bija stāvoklī, uzreiz nomira. Kroņprincis Ferdinands, kurš, neticēdams, ka sieva ir mirusi, mēģināja viņu pamodināt, apmēram pēc piecām minūtēm zaudēja samaņu un arī drīz vien nomira.

Gavrila Princips mēģināja izdarīt pašnāvību, sākumā iedzerot cianīdu un pēc tam nošaujoties, bet viņš nepaspēja norīt indi un pistole tika izsista viņam no rokas. Tā kā deviņpadsmitgadīgais Gavrila Princips bija par jaunu, lai viņam atbilstoši Austroungārijas impērijas likumiem piespriestu nāvessodu, viņam piesprieda divdesmit gadu cietumsodu. Cietumā Gavrila Princips tika turēts nožēlojamos apstākļos, ko vēl vairāk pasliktināja drīzais karš. Viņš nomira no tuberkulozes 1918. gada divdesmit astotajā aprīlī.

Nesagaidot Pirmā Pasaules kara beigas tā paša gada vienpadsmitajā novembrī.

Šo dramatisko slepkavību "Juliāni" izmanto, lai publiski pierādītu, ka viņu darbība ir ētiski un tiesiski pamatota, turklāt sargā cilvēci no asiņainiem kariem un citām negatīvām sekām. Protams,

lielākā daļa cilvēku, visticamāk, būtu gatavi, ja ne paši profilaktiski nošaut grūtnieces slepkavu pirms šis slepkava paspējis īstenot savu melno nodomu, tad vismaz morāli atbalstīt tos, kuri uzņemas novērst šādas slepkavības un tām sekojošus karus. Tādējādi "Juliāni" pretendē uz morālā vairākuma lomu, ko savukārt nekautrējoties izmanto, lai palielinātu savu politisko ietekmi. Tas savukārt turpina palielināt viņu ekonomisko ietekmi, kas tiek, es pat teiktu… brutāli… izmantota politiskās ietekmes nostiprināšanai. Kā redziet, teorētiski "Juliāni" var nonākt situācijā, kad sargās paši sevi. Un viņi patiešām uz šādu situāciju nopietni pretendē gan Eiropā, gan Ķīnā, gan Krievijā, Indijā, Brazīlijā un ASV.

Turklāt, un es uzsveru, ka sekojošā informācija ir absolūti konfidenciāla, "Juliāni" uzskata, ka viņu biedrības biedri, kuri atrodas pie varas, būtu jāpasargā arī no slepkavas, kas nogalinājusi visvairāk karaļu, prezidentu un imperatoru, jāpasargā no bioloģiskās nāves. Jautājumi ir?

***

Studentu sejas bija nopietnas. Andrejs palūkojās apkārt uz kursu dalībniekiem.

- Kā jūs vērtējat „Juliānu" reālās iespējas īstenot šo nolūku?viņš jautāja Aleksandram.

- Mēs atgriežamies pie jautājuma, pie problēmas, kas nodarbināja jau „Poēmas par Gilgamešu" autorus, savu atbildi uz Andreja jautājumu uzsāka Aleksandrs. Tikai viņus tas nodarbināja teorētiski, bet mums, iespējams, ar šo problemātiku var nākties nodarboties stipri praktiski, viņš diezgan domīgi sacīja.

- Nu ko, tad iesākumā drusku palūkosimies, kas notiek šajā jomā. Cilvēces vēsturē pirmie sistemātiski un praktiski šajā virzienā savu iespēju robežās strādāja daoisti. Sākot apmēram ar ceturto gadsimtu pirms mūsu ēras. Par daoisma dibinātāju uzskata Senās Ķīnas filozofu Lao Dzi. Viņa vārds visdrīzāk jātulko kā „vecais skolotājs". Daoisma pamatā ir Lao Dzi grāmata „Dao De Dzin". Doktrīnas centrā ir mācība par diženo Dao, vispārējo Likumu. Dao valda visā un visur, vienmēr un neierobežoti. Dao neviens nav radījis, bet no Dao rodas viss. Neredzamais un nedzirdamais Dao dod sākumu, nosaukumu un formu visam pasaulē. Dzīves jēga ir iepazīt Dao, sekot Dao un saplūst ar Dao. Dao izpaužas caur De. „Dao De Dzin" nav sistemātisks izklāsts. Tas ii il kā domāšanas process. Dzīvība daoismā ir raksturota kā „mīkstais" un „lokanais". Nāve kā „cietais" un „stīvais". Sekošana dao nodrošina labklājību un harmoniju. Dao neievērošana rada visa veida konfliktus un problēmas.

- Te ir raksturīgs citāts, Aleksandrs pamāja uz ekrānu:

Tad, kad zemes virsū Dao ievēro,
Zirgi mēslojumu ved uz lauka.

Tad, kad Dao netiek ievērots,
Pāri laukiem auļo kara zirgi.

Daosu traktātā „Džuan Dzi", kas sarakstīts ceturtajā vai trešajā gadsimtā pirms mūsu ēras, tiek minēts, ka daosu vientuļnieki, tuvinoties Dao, sasnieguši astoņsimts un tūkstoš divsimts gadu vecumu vai pat nemirstību. Šī grāmata lielā mērā veicināja filozofiskā daoisma transformāciju reliģiskajā.

Ilggadības un nemirstības sludināšana veicināja daosu popularitāti tautā un imperatoru labvēlību. Ķīnas apvienotājam, imperatoram Ciņ Ši 1 luandi daoss Sjui Ši pastāstīja bar brīnumainām salām, kur atrodams nemirstības eliksīrs. Imperators organizēja ekspedīciju, kas neizdevās. Sjui Ši paziņoja, ka lielais haizivju daudzums liedzis viņam piestāt salu krastos. Līdzīgi beidzās arī nākamās ekspedīcijas pēc nemirstības eliksīra. Saniknotais imperators un viņa pēcteči bieži sodīja neveiksmīgos ceļotājus ar nāvi, bet tūliņ sūtīja pēc nemirstības eliksīra nākamo ekspedīciju. Kā redzam, pati ideja par nemirstības eliksīru imperatoriem šaubas neradīja.

***

Vēsture saglabājusi arī vēlākus gadījumus, kad ekspedīcijas dodas nemirstības eliksīra meklējumos. Viens no slavenākajiem braucieniem ir 1513. gada ekspedīcija. To organizēja spāņu muižnieks, konkistadors Huans Ponsē de Leons, kurš savulaik bija Kristofora Kolumba ceļabiedrs viņa otrajā ekspedīcijā.

Huans Ponsē de Leons lūdza Spānijas karalim atļauju meklēt „Mūžīgās jaunības salu" Bimini. Indiāņu leģendas apgalvoja, ka šajā salā plūstot avots, kas spējot ikvienam atdot mūžīgu jaunību, skaistumu, veselību un spēku.

Saņēmis karaļa atļauju, 1513. gada martā Huans Ponsē de Leons ar trim karavelām, ko bija sagatavojis uz sava rēķina, devās Bimini meklējumos. Uz kuģiem bija daudz sirmgalvju un slimnieku, kuri cerēja atgūt jaunību un veselību. Šajā braucienā Huans Ponsē de Leons atklāja Floridu un Golfa straumi. Tomēr pēc sešus mēnešus ilgušiem neveiksmīgiem meklējumiem viņš atgriezās Puertoriko.

***

Haņ dinastijas imperatori, īpaši varenais U Di, arī organizēja līdzīgas ekspedīcijas un devīgi ziedoja naudu daosiem, kuri izstrādāja nemirstības tabletes un eliksīrus. Daosi radīja leģendu par nemirstības un i jēlumu dievieti Si Van Mu, kuras dārzā reizi iir.iukslos f.ados uzzied nemirstības persiki.

Daosu sludinātāji spēja darboties ne tikai imperatoru galmos, viņi ātri kļuva populāri arī zemnieku masās. Haņ dinastijas beigu posmā Ķīnā valdīja krīze, kuras ietekmi pastiprināja stihiskās nelaimes un epidēmijas. Šai laikā daoss Čžans Czjue kļuva slavens ar sekmīgu ārstēšanu. Pie viņa vērsās tūkstošiem cilvēku un Čžans Czjue ātri vien

kļuva par lielas, militāri organizētas reliģiskas kopienas vadītāju.

Daoisms no galma alķīmiķu mācības galvu reibinošā ātrumā bija kļuvis par nabadzīgās un apspiestās tautas karogu. Daosu traktātā „Tai Pin Czin", Grāmatā par Lielo vienlīdzību, tika teorētiski pamatota masu daoisma politika un prakse. Čžana Czjue organizācija izvirzīja par mērķi pastāvošās feodālās iekārtas gāšanu un Lielās Vienlīdzības, Tai Pin sabiedrības izveidi.

Čžans Czjue un viņa sekotāji pasludināja 184. gadu par jauna sešdesmit gadu cikla sākumu. Par „Dzelteno Debesu" laikmetu, kas atnesīs pasaulei prieku un laimi, kā arī darīs galu „Zilo Debesu" laikmetam, kas bija kļuvis par Haņ dinastijas valdīšanas laika ļaunuma un netaisnības simbolu. Lai apliecinātu piederību jaunajām idejām, sacelšanās dalībnieki sēja ap galvu dzeltenas lentas.

Varas iestādes uzzināja par sacelšanās plāniem un uzsāka nežēlīgas represijas pret Čžana Czjue organizāciju. Sacelšanās tika apspiesta, organizācijas vadītājs tika nogalināts, un dzīvi palikušie Čžana sekotāji aizbēga uz rietumu pierobežas rajoniem, kur darbojās cita spēcīga daosu kopiena „Udoumi Dao". Tas vadītājs Čžans Lu bija par daosu reliģijas dibinātāju uzskatītā Čžan Dao Lina mazdēls.

„Udoumi Dao" izveidoja autonomu teokrātisku sistēmu, kur vara tika nodota mantojumā Čžanu klana ietvaros. 1949. gadā šīs organizācijas sešdesmit trešais patriarhs aizbrauca uz Taivānu. „Udoumi Dao" sastāvēja no divdesmit četrām kopienām, kuru vadītāju amati arī tika mantoti. Dzīve šajās kopienās bija organizēta tā, lai katrs varētu attīrīties, veikt rituālus, regulāri gavēt un sagatavot sevi nemirstībai.

Piemēram, tutaņčžai dubļu un ogļu gavēņa laikā daosi nosmērēja seju un ķermeni ar dubļiem un oglēm, dziedāja lūgšanas, klanījās, nonāca ekstāzē un beigās krita zemē. Šis cikls tika atkārtots reizēm trīs dienas, bet reizēm arī septiņas vai pat desmit dienas.

Huanlučžai Dzeltenā Talismana gavēņa laikā kopienas dalībnieki veica rituālus uz īpaša laukuma ar nolūku attīrīt savu senču dvēseles un padarīt tos nemirstīgus.

He Ci dvēseļu saplūšanas rituālu dienās notika orģijas, kuras tika pamatotas ar iņ un jaņsievišķās un vīrišķās enerģijas labvēlīgo mijiedarbību. Kopumā tādu gavēņu un rituālu bija divdesmit astoņi. Daži no tiem bija manāmi līdzīgi tantrismam, kas, iespējams, tika pārņemts no Indijas un Tibctas.

***

Daosu nemirstības sasniegšanas teorija bija sekojoša: cilvēka ķermenis ir mikrokosms, kas darbojas Zemes un Debesu mijiedarbībā, ir dievišķu spēku un garu miteklis, vīrišķās un sievišķās enerģijas mijiedarbības rezultāts. Cilvēkam, kurš tiecas pēc nemirstības, sākumā jārada visiem trīsdesmit sešiem tūkstošiem garu, kas mājo ķermenī,

tādi apstākļi, lai šie gari nemēģinātu pamest ķermeni. Vēl labāk, ja izdodas ar īpašiem līdzekļiem nostiprināt to klātbūtni. Lai šie gari kļūtu par ķermeņa dominējošo elementu un ķermenis rezultātā dematerializētos.

Lai to panāktu, daosi piedāvāja sākumā mainīt ēšanas paradumus. Nemirstības meklētājam bija jāatsakās no gaļas un vīna, pēc tam no jebkura rupja vai stipras garšas ēdiena. Pēc daosu domām, gariem nepatīk asiņu smaka un vispār jebkuras asas smaržas.

Pēc tam bija jāatsakās no augļiem un graudiem, jāpalielina intervāli starp ēdienreizēm un jāiemācās iztikt ar īpaši pagatavotiem augļiem, tabletēm un mikstūrām. Vajadzēja arī iemācīties apmierināt ēstgribu ar savu siekalu palīdzību. Svarīgs elements nemirstības sasniegšanai bija arī daudzveidīgi fiziskie un elpošanas vingrinājumi.

Daosu nemirstības sasniegšanas teorija lielu vērību pievērsa morālei un ētikai. Lai kļūtu par nemirstīgo, kandidātam bija jāveic vismaz tūkstoš divsimt labu darbu, turklāt pat viena neētiska rīcība liktu labos darbus atkal sākt skaitīt no nulles. Tādējādi, lai sagatavotos nemirstībai, bija nepieciešams daudz laika un spēku, faktiski visa dzīve. Turklāt arī pēc tam ķermeņa dematerializācija un saplūšana ar lielo Dao bija sasniedzama tikai nedaudziem. Pati dematerializācija tika uzskatīta par tik svētu un noslēpumainu, ka fiksēt to nebija iespējams. Vienkārši bija cilvēks un vairs nav. Cilvēks nevis nomira, bet gan pazuda, pacēlās debesīs, kļuva par nemirstīgo.

Imperatoru galmu daosi bija ņēmuši vērā savu priekšteču likteni, kurus pēc neveiksmīgiem nemirstības eliksīra meklējumiem imperatori Ciņ Ši Huandi un U Di sodīja ar nāvi. Tagad galma daosi skaidroja, ka redzamā nāve vēl nenozīmē neveiksmi. Jo ļoti iespējams, ka mirušais nonācis debesīs un sasniedzis nemirstību. Daosi veiksmīgi izmantoja daudzas leģendas, ko paši bija radījuši. Piemēram, leģenda par Vei Bo Janu.

Stāsta, ka šis I laņ dinastijas valdīšanas laika daoss kopā ar saviem skolniekiem un suni reiz devās kalnos, lai tajā dienā mēģinātu tur iegūt nemirstību. Sākumā nemirstības tableti iedeva sunim, kas tūlīt nomira. Tas Vei Bo Janu nenobiedēja, viņš arī iedzēra tableti un nokrita miris. Ticot, ka tā ir tikai redzamā nāve, viņa piemēram ar to pašu rezultātu sekoja viens no skolniekiem. Pārējie skolnieki atgriezās mājās, lai vēlāk atnāktu pēc mirušajiem un tos apglabātu. Kad viņi aizgāja, tabletes iedzērušie pamodās un pārvērtās par nemirstīgajiem, bet skolniekiem atstāja atbilstoša satura zīmīti.

Daoisma pievēršanās nemirstības eliksīriem un tabletēm bija likumsakarīga. Imperatorus, kuri devīgi finansēja daosus, neinteresēja gavēšana un sevis ierobežošana. Viņi nebūt necentās iemācīties pārtikt no savām siekalām.

Imperatorus interesēja tabletes, eliksīri un talismani. Un daosi

centās sagādāt pieprasīto. Ķīnas hronikās minēts, ka devītajā gadsimtā četri Tan dinastijas imperatori pāragri nomira pēc daosu preparātu lietošanas. Tomēr jāatzīmē, ka tāda veida nāves gadījumi bija reti un biežāk skāra daosiem noticējušos imperatorus, nekā pašus daosus.

***

Viduslaiku Ķīnā plaši attīstījās alķīmija. Ķīnas alķīmijā, tāpat kā pie arābu un Eiropas kolēģiem, tika veikti arī reāli atklājumi, piemēram, izgudrots šaujampulveris. Daosi monopolizēja arī astroloģiju, izstrādāja Fen Šui sistēmu. Starp citu, sākotnēji tieši Fen Šui sistēmas vajadzībām Ķīnā tika radīts kompass.

Jāatzīst, ka daosi savāca ievērojamu zināšanu apjomu par cilvēka organisma uzbūvi un darbību. Daudzas no viņu ieteiktajām ārstniecības metodēm bija pareizas un deva labus rezultātus. Tika plaši pielietoti maģiski talismani un rituāli. Daosi, piemēram, ticēja, ka bronzas spoguli spēj atklāt ļaunos garus. Visas slimības daosi uzskatīja par grēku sekām un veselību varēja atgūt, attīroties ar daosu rituālu palīdzību.

Tan dinastijas valdīšanas laikā no septītajam līdz devītajam mūsu ēras gadsimtiem Ķīnā tika izveidoti lieli daoistu klosteri, milzīgs daudzums templu un svētnīcu. Konkurējot ar budismu, daoisti radīja leģendu par to, kā Lao Czi Indijā apaugļojis aizmigušo Būdas māti.

Daoisms, izplatoties pa Ķīnu, ietvēra sevī senos vietējos kultus un ticējumus, pārņēma un ieviesa rituālus, iekļāva savā dievišķajā panteonā dievības, garus, varoņus un nemirstīgos.

- Nemirstīgie ir īpaša daoistu dievību kategorija un pie viņiem mēs savas tēmas ietvaros pakavēsimies detalizētāk, turpināja Aleksandrs. Populārākie no viņiem ir astoņi ,,ba sjaņ":

Pirmais, Čžun Li Cjuaņs, ir vecākais no astoņiem. Sekmīgais Haņ dinastijas karavadonis reiz cieta sakāvi tādu debesu spēku iejaukšanās dēļ, kuri zināja viņam paredzēto likteni.

Šeit, teica Aleksandrs, izskatās pēc mitoloģijā saglabātām atmiņām par Laika operāciju, turklāt nelegālu. Tomēr vairāk mēs pagaidām uzzināt nevarēsim, jo laika operācijas Ķīnas teritorijā atrodas pilnīgā Ķīnas Tautas Republikas suverenitātē un stingrā kontrolē. Turklāt Ķīna Laika Kodeksa un nacionālās laika likumdošanas pārkāpējiem piemēro nāvessodu. Pie tam, kā baumo, dara to arī ārpus savas valsts robežām. Līdz ar to gribētāju riskēt nav daudz.

Pēc sakāves karavadonis Čžun Li Cjuaņs dodas kalnos, kļūst par vientuļnieku un alķīmiķi, dala nabagiem zeltu un kļūst par nemirstīgo.

Otrajam, Čžan Go Lao, bija brīnumains mūlis, kurš varēja dienā pārvietoties par desmittūkstoš li. Apstāšanās laikā mūli varēja salocīt it kā tas būtu no papīra un ielikt speciālā caurulītē. Ja šis transportlīdzeklis bija vajadzīgs, to izvilka, atlocīja, aplaistīja ar ūdeni

un varēja lietot. Cžans dzīvoja ļoti ilgi, vairākkārtīgi mira un augšāmcēlās, tā kā viņa nemirstība ir neapšaubāma.

Trešais, Ļui Dun Bins, jau bērnībā „iegaumēja desmittūkstoš hieroglifu dienā". Pieaudzis viņš Cžun Li Cjuaņa ietekmē pievērsās daoismam, uzzināja daosu noslēpumus un kļuva par nemirstīgo. Viņa brīnumzobens ļāva Ļui Dun Binam vienmēr uzvarēt pretiniekus.

Ceturtais, Li Te Guais, reiz, dodoties uz tikšanos ar Lao Czi, atstāja savu ķermeni uz zemes un uzdeva skolniekam to pieskatīt. Uzzinājis par mātes slimību, skolnieks devies prom, bet pairona ķermeni pirms tam sadedzinājis. Li atgriezies, bet ķermeņa nav. Tad viņam nācās iemiesoties tikko nomiruša kliba nabaga ķermenī. Tā viņš ieguva iesauku Li dzelzs kāja.

Piektais, Haņ Sjaņ Czi, kļuva slavens ar spēju precīzi paredzēt nākotni.

Sestais, Cao Go Czju, bija kādas imperatores brālis, kurš kļuva par daoistu vientuļnieku. Viņš visus pārsteidza ar dziļām daoisma noslēpumu zināšanām un izpratni par lietu būtību.

Septītais, Laņ Cai He, dziedāja, vāca žēlastības dāvanas, dāvināja naudu nabagiem. Tāpat kā pārējie, ir daudzu stāstu un tautas leģendu varonis.

Astotā, Heņ Sjaņ Gu, no bērnības uzvedās atšķirīgi, atteicās precēties, daudzas dienas iztika bez ēdiena un aizgāja kalnos, kļūstot par nemirstīgo.

Daosu leģendās nemirstīgie aktīvi iejaucas cilvēku dzīvē, dara labus darbus, aizstāv taisnīgumu. Atceroties, kāds ir patiesības procents leģendās par Trojas karu vai, piemēram, Divupes mītos, man vismaz pagaidām nav pamata domāt, ka Ķīnas leģendās šis patiesības procents būtu zemāks par vidējo. Un tagad pārtraukums, dāmas un kungi, ar smaidu paziņoja Aleksandrs.

***

Starpbrīdī viņš kā parasti paņēma kafiju, izgāja uz jahtas klāja un apsēdās ēnā. Pēc maza brītiņa pienāca Aļona.

- Drīkst? viņa pajautāja.
- Vienmēr laipni, Aleksandrs pasmaidīja un pamāja uz tuvāko krēslu.
- Visu laiku gribēju tev pajautāt, Alona uzsāka sarunu, par FCM, lidojošajiem oglekļa mikrofoniem. Bet lekcijā neērti, visi taču par to jau zina, bet es no Kijevas, viņa atbruņojoši pasmaidīja.
- Droši vien tu Kijevā arī reizēm pamanīji, ka pat pilnīgā klusumā ausīs reizēm atskan tāda kā klusa sīkšana vai džinkstēšana?
- Jā, apstiprināja Aļona, bet pēdējā laikā neesmu to dzirdējusi. Viņa jautājoši paskatījās uz Aleksandru.
- Protams, Avenova jahta ir aizsargāta pret FCM, paskaidroja Aleksandrs. Bet šī skaņa ausīs parasti liecina par to, ka tuvumā lidinās

FCM. Tas ir piemērots brīdis paziņot informāciju, izteikt lūgšanu vai paklusēt par noslēpumu.

- Flying Carbon Microphones, FCM un stacionārie mikrofoni,turpināja Aleksandrs, bieži tiek izmantoti gan zinātniskiem, gan nezinātniskiem nolūkiem. Piemēram, minēšu visnevainīgāko piemēru… laika hakeru vidū ir garīgās mūzikas cienītāji. Lai atalgotu baznīcas draudzi par kvalitatīvu kori, labie laika hakeri reizēm izmantoja manipulatīvos laukus. Protams, ja viņi vispār bija sapratuši, ko lūdz baznīcā sapulcējušies cilvēki. Līdz ar to efektīvākas bija skaidri un detalizēti formulētas lūgšanas populārākajās, lielākajās, plašāk zināmajās katedrālēs. Lūgšanas, kas čukstus vai eitā ar FCM uztveramā frekvencē izteiktas laba garīgās mūzikas koncerta starplaikā un turklāt kādā no lielajām valodām. Piemēram, ja Eiropā, tad latīniski, angliski, franciski, vāciski, krieviski. Starp citu, šī saikne bija pamanīta un viduslaikos uzskatīja, ka labs koris baznīcā veicina lūgšanu piepildīšanos.

- Faktiski, -Aleksandrs pasmaidīja, Vatikānam ir pamatīga FCM programma, ko, protams, nereklamē. Viņi vienmēr uzsver šīs programmas zinātnisko raksturu un noliedz manipulatīvo lauku pielietošanu. Es personiski uz to skatos stipri ironiski, jo FCM taču vispār nemaz nevar izveidot un palaist, nepielietojot manipultīvos laukus!

Senajos Tuvo Austrumu tekstos, turpināja Aleksandrs, starp citu, ir pieminēts, ka Dievs ir tieši skanošajā klusumā. Arī viņi bija pamanījuši lūgšanu piepildīšanās korelāciju ar klusuma skaņu.

Savukārt zaudējot sinhronitāti ar vietējo pamatlaiku vai destabilizējoties, lidojošie oglekļa mikrofoni ar troksni uzsprāgst. Reizēm tie pārvēršas mazos lodveida zibeņos. Destabilizāciju var izraisīt skaļš troksnis, piemēram, salūts vai petardes sprādziens. 7as, jādomā, radīja daudzu tautu ticējumus par to, ka skaļi trokšņi atbaida ļaunos garus. Savukārt labā ziņa stāstā par FCM ir tāda, ka lūgšanas reizēm piepildās, Aleksandrs atkal plati

pasmaidīja un paskatījās uz Aļonu.

- Protams, ja tavas lūgšanas ir nonākušas pie tev labvēlīga manipulatīvo lauku operatora, viņš precizēja un vēlreiz pasmaidīja.

- Un ar to savukārt var gan paveikties, gan nepaveikties, turpināja Aleksandrs. Drošības labad daudzas senās ciltis pat slēpa no „gariem" cilvēka vārdu, ko deva pie dzimšanas, un sauca cilvēkus iesaukās. Un vēl, ja kāds pa jokam vai citādi pateica ko tādu, kam nevajadzētu piepildīties, tika trīs reizes piesists pie koka vai trīsreiz spļauts pār plecu. Šīs darbības patiešām vienkāršo FCM ierakstu analīzi, jo pat labi apmācītam hronolongvistam nav nemaz tik viegli pārzināt attiecīgās desmitgades sarunvalodas kontekstu un vienmēr

precīzi pateikt, kad tiek jokots vai ironizēts.

***

- Es jums jau stāstīju, pēc neilga brīža lekciju turpināja Aleksandrs, ka sīkumiem un detaļām mūsu jomā ir jāpievērš ļoti nopietna uzmanība. Saliekot kopā dažādos informācijas avotos atrodamos fragmentus, mēs iegūstam mozaīku patiesās situācijas attēlu vai vismaz tā būtisku daļu.

Nemirstības meklējumos kļūdas un nepareizie soļi tūlīt kļuva redzami, tika publiskoti un izsmieti. Savukārt jebkuri panākumi un sasniegumi bija un ir noslēpums. Līdzīgi kā alķīmijā.

Daudzi no tiem, kuri sasniedza kaut iluzorus panākumus, piemēram, zelta izgatavošanā, pazuda bez vēsts vai beidza dzīvi ieslodzījumā. Ja bija kaut nelielas cerības iegūt zelta izgatavošanas recepti, valdnieki un ietekmīgas organizācijas darīja visu iespējamo un neiespējamo, lai piekļūtu alķīmiķu noslēpumiem un pārliecinātu alķīmijas adeptus izpaust vajadzīgo recepti.

Nemirstības recepte, protams, izraisa ne mazāku interesi. Tāpēc, ja kādam tā būtu zināma, viņam pilnīgi noteikti nāktos rūpīgi slēpt savu statusu vai piedzīvot ļoti uzstājīgus … lūgumus… dalīties ar šīm zināšanām.

Tāpēc, mēģinot noskaidrot patieso situāciju, mums nāksies pievērst uzmanību sīkumiem un detaļām, no informācijas druskām veidot mozaīku. Iesākumā ilustrācijai iepazīstināšu jūs ar dažiem šīs mozaīkas fragmentiem. Piemēram, liecībām par mūža pagarināšanas metodēm.

Daoists Čžans Dao Lins, kurš, kā mēs jau zinām, bija reāla persona, saskaņā ar hronikās minēto, dzīvoja no mūsu ēras trīsdesmit ceturtā gada līdz 156. gadam. Raksta, ka sešdesmit gadu vecumā viņš atjauninājās un nodzīvoja līdz simt divdesmit divu gadu vecumam.

Hronikas raksta arī par reāli dzīvojušu bīskapu Allenu de Lislu, kurš sekmīgi nodarbojies ar medicīnu. Raksta, ka ievērojamā vecumā viņam izdevies ar kāda eliksīra palīdzību pagarināt savu dzīvi vēl par sešdesmit gadiem. Bīskaps nomira 1278. gadā.

Aristotelis un vairāki citi Senās Grieķijas autori piemin priesteri un dzejnieku Epimenīdu no Krētas salas. Zināms, ka 596. gadā pirms mūsu ēras viņš bija uzaicināts uz Atēnām, lai veiktu upurēšanu. Raksta, ka Epimenīdam izdevās pagarināt savu dzīvi līdz trīssimts gadiem.

Arābu zinātnieks AI Biruni 1000. gadā rakstīja par kādu Eliasu, kuram izdevies sasniegt nemirstību jau senatnē un kurš bijis arī paša AI Biruni laikabiedrs.

Portugāles galma hronists raksta par kādu indieti, ar kuru viņš personiski saticies un runājis. Indieša vecums esot bijis trīssimt septiņdesmit gadi.

Turīnā 1613. gadā tika izdota grāmata, kurā publicēta Goa iedzīvotāja biogrāfija. Viņš nodzīvojis gandrīz četrsimts gadu.

Indijā, Radžastānā vēl tagad klīst leģenda par vientuļnieku Munisadhu, kurš sešpadsmitajā gadsimtā iegāja alās pie Dholpuras un ir sastopams tur līdz šai dienai.

Rodžers Bēkons, viduslaiku zinātnieks un filozofs, savā grāmatā ,,De secretis operebus" raksta par kādu vācieti Papaliusu, kurš ilgi atradās saracēņu gūstā. Tur uzzinājis kāda eliksīra recepti, viņš nodzīvojis līdz piecsimts gadiem. Tadu pat dzīves ilgumu nosauc arī Plīnijs Vecākais, rakstot par kādu Illīrijas iedzīvotāju.

Ķīnietis Li Caņ Juns nomira 1936. gadā, atstājot par atraitni savu divdesmit ceturto sievu. Apgalvo, ka viņš bija dzimis 1690. gadā un nodzīvojis divsimt četrdesmit sešus gadus.

Interesanta ir indieša Tapasvidži biogrāfija un atstātā informācija. Viņš nodzīvoja simts astoņdesmit sešus gadus, no 1770. līdz 1956. Piecdesmit gadu vecumā viņš bija radža Patalā un nolēma doties kalnos, lai kļūtu par vientuļnieku. Pēc ilgstošiem vingrinājumiem viņš iemācījās nonākt stāvoklī, kad ķermenim ilgstoši nevajadzēja dzērienu un pārtiku.

Arī Anglijas koloniālās administrācijas darbinieki apraksta jogus, kuri, rūpīgi iztīrījuši zarnu traktu, aizlīmēja ausis un degunu ar vasku un uz vairākām nedēļām nonāca kukaiņu ziemas miegam līdzīgā stāvoklī. Pēc tam viņus aktivizēja ar silta ūdens un masāžas palīdzību. Līdzīgas liecības esmu fragmentāri lasījis arī mūsdienu plašsaziņas līdzekļos.

Ir zināmi ilgdzīvotāji, kuri bez palīglīdzekļiem ir nodzīvojuši simt četrdesmit vai, piemēram, simt četrdesmit astoņus gadus, tāpēc Tapasvidži gadījums principā neizraisa īpašu pārsteigumu. Bet viņa novērojumi Himalajos gan ir pilnīgi pārsteidzoši. Tapasvidži liecināja, ka reiz Himalaju pakājē saticis vecu vientuļnieku, kurš bijis reti enerģisks un možs. Vientuļnieks lietojis pārtikā tikai augļus un pienu, kā arī zinājis kāda eliksīra noslēpumu. Pārsteidzošākais bijis tas, ka sastaptais vientuļnieks nav runājis nevienā no mūsdienu Indijas valodām un lietojis tikai sanskritu. Izrādījās, ka kopš viņa atnākšanas uz Himalajiem pagājuši pieci tūkstoši gadu.

Ja tīri teorētiski, pat tikai variantu analīzes nolūkos pieņemam, ka teiktais atbilst patiesībai, redzam, ka divdesmit pirmā gadsimta tehnoloģijas nemirstības eliksīra izgatavošanai nav obligāti nepieciešamas.

***

Slavenais avantūrists Kaliostro, kurš bija ieguvis, piemēram, Francijas karaļa Luija Sešpadsmitā labvēlību, mēģināja radīt iespaidu, ka viņam zināms nemirstības eliksīra noslēpums. Kad viņam patiešām noticēja,«Kaliostro nonāca Inkvizīcijas pagrabos un 1795. nomira, ar

dzelzs ķēdi piekalts pie akmens akas sienas. Viņa pieraksti un dokumenti tika sadedzināti.

Tomēr Vatikānā saglabājusies viena Kaliostro pieraksta kopija ar … kāda sakritība … jaunības atgūšanas vai reģenerācijas procesa aprakstu: „ pēc divu vielas bumbiņu lietošanas cilvēks zaudē samaņu un runas dāvanas uz veselām trīs dienām, kuru laikā viņu bieži rausta krampji un ķermeni pārklāj sviedri. Atguvies no šā stāvokļa, kurā cilvēks tomēr nejuta nekādas sāpes, viņš trīsdesmit sestajā dienā iedzer trešo vielas bumbiņu un iegrimst dziļā un mierīgā miegā. Miega laikā viņam izkrīt zobi un mati, kas ataug dažu dienu laikā. Četrdesmitās dienas rītā cilvēks pamet telpu pilnībā atjaunināies."

Šis apraksts ļoti atgādina indiešu „kaija kalpa" metodes aprakstu. Šo metodi divas reizes mūžā bija pielietojis arī Tapasvidži. Ārstēšana notika četrdesmit dienas, no kurām lielāko daļu viņš pavadīja miegā un meditācijā. Šo dienu laikā Tapasvidži esot izauguši jauni zobi, nosirmojušie mati atguvuši agrāko melno krāsu, ķermenis atguvis spēku un možumu.

Kaut arī gan seno laiku, gan viduslaiku, gan jaunākos tekstos mēs atrodam šādas reģenerācijas aprakstus, nekur nav atrodamas šajā procesā lietoto vielu receptes. Par to, protams, nav jābrinās.

Kā savas grāmatas par dzīves pagarināšanu ievadā rakstīja divpadsmitā gadsimta alķīmiķis Artefiuss: „Nožēlojamais muļķi, vai tiešām tu esi tik naivs, ka domā, ka katru mūsu vārdu ir jāuztver burtiski un ka mēs tev atklāsim pašu brīnumaināko noslēpumu?"

***

Francijas vēsturē interesanta informācija mūsu tēmas kontekstā saistās ar grāfa Sen Žermēna vārdu, ko apvij daudzas leģendas. Ielūkosimies dažās no tām.

1750. gada Parīzē grāfs bija nonācis uzmanības un baumu epicentrā. Līdzīgi Kaliostro viņš bija bagāts un tieši tāpat parādījās it kā no nekurienes. Par sevi grāfs it kā nerunāja, tomēr reizēm it kā nejauši ieminējās, ka personiski pazinis Platonu, Sencku, Kristus apustuļus, piedalījies Asīrijas valdnieka Ašurbanipāla dzīrēs un tamlīdzīgi.

Reiz, kad grāfs Sen Zermēns bija Drēzdenē, kāds pajautāja grāfa kučierim, vai taisnība, ka viņa kungam esot četrsimts gadu. Uz ko kučieris vientiesīgi atbildējis, ka precīzi nezina, bet „to simts trīsdesmit gadu laikā, ko es kalpoju savam kungam, viņa gaišība nemaz nav mainījies".

Jāatzīmē, ka šim apgalvojumam bija atrodami daži apstiprinājumi. Grāfs apbūra ar savām manierēm, erudīciju un zināšanām par pagātni. Vecas aristokrātes sāka atcerēties, ka bērnībā jau redzējušas šo cilvēku savu vecmāmiņu salonos. Un kopš tā laika viņa āriene nav mainījusies.

Bija zināms ap ducis segvārdu, ar ko viņš bija dzīvojis Francijā, Holandē, Itālijā. Piemēram, marķīzs Monferrats, grāfs de Bellami un pat krievu ģenerālis Soltikovs. Vieni uzskatīja grāfu par spāni, citi par francūzi vai pat krievu. Nav brīnums, ka parādījās baumas, kas piedēvēja Sen Žcrmēnam zināšanas par nemirstības eliksīru. Marķīze Pompadūra veltīgi lūdza grāfu dalīties ar nemirstības eliksīra recepti Francijas karaļa vajadzībām.

Jāatzīst gan, ka gandrīz viss te aprakstītais labi iederas arī bagāta, nelegāla laika tūrista aktivitāšu aprakstā. Inkvizīcijas protokolos saglabājušies Kaliostro pratināšanas dokumenti, kuros aprakstīta viņa tikšanās ar grāfu Sen Žermēnu. Kaliostro apgalvoja, ka ir redzējis trauku, kurā Sen Zermēns glabā nemirstības eliksīru.

Kad Francijas karaļa ietekmīgā favorīte marķīze Pompadūra bija izteikusi savu lūgumu dalīties ar nemirstības eliksīra recepti, grāfs Sen Žermēns ātri pameta Parīzi. Tiek uzskatīts, ka viņš it kā miris Holšteinā 1784. gadā. Tomēr šajā apkaimē nav atrodams kapakmens ar Sen Žermēna vārdu.

Savukārt 1785. gada Parīzes masonu sapulces protokolā starp dalībnieku vārdiem atkal atrodam grāfu Sen Žermēnu. Trīs gadus vēlāk Francijas vēstnieks Venēcijā grāfs Šalonē satiek Sen Žermēnu uz Svētā Marka laukuma un sarunājas ar viņu.

Trīs gadu desmitus vēlāk veca aristokrāte, madāma Žanlisa, kura jaunībā pazina grāfu, satiek viņu Vīnes kongresa kuluāros. Viņš nemaz neesot izmainījies. Kad vecā dāma priecīgi metusies pie viņa, grāfs pacenties ilgi neaizkavēties un vairs Vīnē neesot manīts.

Bija vēl viens līdzīgs gadījums. Kāds cienījama vecuma ierēdnis karaļa Luija Filipa valdīšanas laikā ieraudzīja grāfu Sen Žermēnu uz kāda no Parīzes bulvāriem. Vecais vīrs nemetās pie grāfa ar izsaucieniem un apkampieniem. Viņš no karietes pasauca savu sulaini un lika viņam izsekot grāfu un noskaidrot par viņu ko vairāk. Pēc dažām dienām vecais vīrs zināja, ka šo kungu tagad sauc par majoru Frēzeru. Tomēr, neskatoties uz savu angļu uzvārdu, viņš neesot anglis. Dzīvojot viens ar diviem sulaiņiem un kučieri.

Vecā vīra nolīgtais privātdetektīvs varēja papildināt sulaiņa teikto vienīgi ar to, ka majora rīcībā ir neierobežoti finanšu līdzekļi, par kuru izcelsmi nekas nav zināms.

Izmantojot to, ka vecais vīrs tagad zināja majora Frēzera dienas režīmu, viņš atrada iespēju it kā nejauši iepazīties ar majoru. Sarunās majors demonstrē ārkārtīgi detalizētas zināšanas par Francijas augstmaņu dzīvi pēdējo pāris gadsimtu laikā. Arī tad, kad viņš runāja par citām valstīm, radās iespaids, ka stāstītājs pats visu redzējis. Savulaik tie, kas runāja ar Sen Žermēnu, atzīmēja tādu pašu viņa stāstu īpatnību.

Kādā trešajā tikšanās reizē vecais vīrs neizturēja un ieminējās, ka

savulaik jaunībā pazinis arī grāfu Sen Žermēnu. Sarunu biedrs paraustījis plecus un sācis runāt par kaut ko citu. Uz nākamo tikšanos ar veco ierēdni majors Frēzers nav atnācis, jo ātri pametis Parīzi un kopā ar saviem kalpiem devies nenoskaidrotā virzienā.

Itāļu astrologs Gvido Bonatti, kuru Dante savā „Dievišķajā komēdijā" ievieto ellē, raksta, ka 1223. gadā Spānijas galmā saticis „mūžīgo" ebreju Ahasvēru, kuru Jēzus esot nolādējis pa ceļam uz krustā sišanas vietu, liekot mūžīgi klejot pa pasauli. Neatkarīgi no stāsta patiesuma, vēršu jūsu uzmanību uz ļoti eleganto ilgdzīvošanas legalizācijas risinājumu. Savas esamības autorizācija caur valdošo reliģiju ir viens no labākajiem „jumtiem", kādi vispār iespējami. Tādā gadījumā neviens neieslodzīs ilgdzīvotāju pagrabā, lai uzzinātu nemirstības eliksīra recepti. Jo ilgdzīvošana ir dievišķs brīnums. Nekādas alķīmijas, dāmas un kungi.

***

1228. gadā Anglijas svētā Albāņa abatijas hronikās aprakstīts Armēnijas arhibīskapa apmeklējums. Uz jautājumu, vai viņš kaut ko dzirdējis par nemirstīgo klejotāju Ahasvēru, arhibīskaps atbildējis, ka ne tikai ir dzirdējis, bet arī vairākas reizes ar viņu personiski runājis.

Saskaņā ar Armēnijas arhibīskapa sacīto, Ahasvērs tai laikā uzturējies Armēnijā, bijis ļoti gudrs, daudz redzējis. Sarunās bijis atturīgs un kaut ko stāstījis vien tad, ja viņu palūdza. Labi atcerējies vairāk nekā tūkstoš gadus vecus notikumus, ieskaitot Kristus apustuļu ārējo izskatu, un daudzas citas seno laiku dzīves detaļas.

Nākamais ziņojums par Ahasvēru ir no 1242. gada Francijas. Pēc tam divarpus gadsimtus klusums. 1505. gadā Ahasvērs parādās Bohēmijā. Vēl pēc dažiem gadiem viņš redzēts Arābijā, bet 1547. gadā atkal Eiropā, Hamburgā. Šajā laikā par tikšanos un sarunu ar Ahasvēru savos pierakstos pavēsta Šlēzvigas bīskaps Pauls fon Eitzens. Saskaņā ar viņa liecībām, šis cilvēks runājis visās valodās bez mazākā akcenta. Dzīvojis noslēgtu un askētisku dzīvi, viņam nav piederējis nekāds īpašums. Ja viņam kāds iedevis naudu, Ahasvērs to nekavējoties visu līdz pēdējai monētai izdalījis nabagiem. Starp citu, bez skaidras naudas pārvietoties patiešām ir drošāk un, ja drusku padomā, teica Aleksandrs, būtu muļķīgi riskēt ar nemirstību naudas dēļ.

1575. gadā Ahasvērs redzēts Spānijā, kur ar viņu runāja pāvesta legāti Spānijas karaļa galmā Kristofors Krauze un Jakobs Holšteins. 1599. gadā viņš redzēts Vīnē, no kurienes devās uz Poliju ar nolūku nonākt Maskavā. Drīz viņš patiešām parādījās Maskavā, kur par to saglabājušās vairākas liecības.

1603. gadā Ahasvērs apmeklē Lībeku, kur to oficiāli dokumentē birģermeistars Koleruss, vēsturnieks un teologs Kmovers un vairākas citas oficiālas personas. Pilsētas hronikā rakstīts: „Dic 14 Januarii Anno MDCIII adnotatum reliquit Lubekae Suisse Judacum illum

immortalcm, que se Christi crucufixioni interfuisse affirmavit." Tulkojumā tas nozīmē, Aleksandrs pamāj uz ekrānu,

- „Pagājušā 1603. gada četrpadsmitajā janvārī Lī-

hekā bija pazīstamais nemirstīgais ebrejs, kuru Kristus, ejot uz krustu, nolēma izpirkšanai."

1604. gadā liecības par Ahasvēru atrodam Parīzē, 1633. gadā Ilamburgā, 1640. gadā Briselē, 1642. gadā Leipcigā, 1658. gadā Stamfordā, Lielbritānijā.

Laiki mainījās, reliģijas pozīcijas vājinājās, un septiņpadsmitā gadsimta beigās skeptiski noskaņotie angļu džentelmeņi nolēma Ahasvēram sarīkot eksāmenu. Oksforda un Kembridža atsūtīja savus profesorus, kuri sarīkoja pamatīgu pārbaudi. Ahasvēra zināšanas par seno laiku vēsturi, zemes ģeogrāfiju un valodām bija pārsteidzošas. Kad viņam pēkšņi uzdeva jautājumu arābu valodā, viņš atbildēja arābiski bez mazākā akcenta. Līdzīgi bija gandrīz ar visām Eiropas un Austrumu valodām.

Drīz Ahasvērs ierodas Dānijā, pēc tam Zviedrijā. Pierakstos minēts, ka arī 1818., 1824. un 1830. gadā viņš bijis Anglijā. Tomēr laiki mainās tālāk un, mainoties Bībeles un reliģijas lomai sabiedrībā, Ahasvēram, lai kas viņš arī nebūtu, visticamāk, nācās izvēlēties citu legalizācijas veidu.

Slavenais sešpadsmitā gadsimta mediķis Paracelss rakstīja: „Nav nekā, kas varētu atbrīvot mirstīgo ķermeni no nāves, bet ir kaut kas, kas var atvirzīt nāvi, atgriezt jaunību un pagarināt īso cilvēka dzīvi."

Savukārt slavenais jūsu valsts zinātnieks Konstantīns Ciolkovskis savulaik rakstīja: „Dzīvei nav noteikta izmēra, un to var pagarināt uz tūkstošiem gadu. Dzīves pagarināšanu zinātne agri vai vēlu sasniegs."

- Gribēju jums pajautāt, pie Aleksandra vērsās kursants Jurijs, kā jūs domājat, vai mums te apkārt pa planētu staigā daži nemirstīgie? Teiksim, tūkstoš gadus veei vai tamlīdzīgi?

- Reiz Alberts Einšteins, mirkli padomājis, atbildi uzsāka Aleksandrs, uz jautājumu par to, vai cilvēki tuvākajos gadsimtos varēs piekļūt atoma kodola enerģijai, izsaucās: „O, tas ir pilnīgi izslēgts!" Tas tika pateikts tikai desmit gadus pirms pirmās atombumbas sprādziena. Sakarā ar to, ka neviens tūkstošgadnieks nav pārliecinoši dokumentāli nofiksēts, Aleksandrs turpināja, mēs varam spriest tikai pēc informācijas fragmentiem, kas ir mūsu rīcībā. Ja jautājums ir; vai principā iespējams, pielietojot noteiktas metodikas un vielas, būtiski pagarināt mūža ilgumu, tad atbilde manuprāt ir jā. Uzskatu, ka tas ir iespējams.

- Piemēram, pētot ģenētiskos mehānismus, sistēmu Wnt un olbaltumvielu kompleksu Clq jau divdesmit pirmā gadsimta pašā sākumā Japānas Osakas universitātes un vairāku citu valstu pētniecisko grupu zinātnieki secināja, kā jūs to, iespējams, jau ziniet,

ka olbaltums Clq darbojas cilvēka organisma novecošanas procesos. Wnt sistēma savukārt vada organisma attīstību. Ekspcrimentos, kur tika samazināta Wnt aktivitāte, vecas peles atjaunināja muskuļus un kaulaudus. Wnt aktivitātes pieaugums savukārt saistīts ar olbaltuma Clq koncentrācijas pieaugumu. Pētnieki nonāca pie secinājuma, ka šis olbaltums iestartē Wnt sistēmu un izraisa novecošanu. Viņiem izdevās iedarboties uz olbaltumu Clq tā, ka laboratorijas peļu novecošana praktiski tika apturēta, tomēr blakusefekts bija straujš imūnsistēmas darbības samazinājums. Pagaidām risinājuma šai problēmai nav, vismaz publiski par to nekas nav zināms. Tomēr esmu pārliecināts, ka tā atrašana tagad ir tikai relatīvi neilga laika jautājums.

- Izanalizējot lielu informācijas apjomu, turpināja Aleksandrs, kopumā rodas …intuitīva … sajūta, ka risinājums ir. Un, ka tas, visdrīzāk, pat ir jau bijis gan atrasts, gan pielietots.
- Savukārt organisma atjaunināšanā, viņš turpināja, pagaidām vislabākie rezultāti ir eksperimentiem ar augšanas hormonu. Tomēr blakusefekts ir onkoloģisko saslimšanu riska straujš pieaugums. Darbs pie augšanas hormona pielietošanas metodikām turpinās.

***

Pēc lekcijas Aleksandrs ar Viktoriju paņēma sulas glāzes un nostājās pie jahtas borta. Kafiju viņi todien jau bija izdzēruši pietiekami.Viņiem pievienojās profesors Kvitko un pēc brīža arī Aļona.

-Jūs taču diezgan labi pazinat Kijevas Krievzemi? profesors vērsās pie Aleksandra.

- Jā, atbildēja Aleksandrs, esmu tur bijis dažas dienas. 1240. gadā Kijevā.

Profesors pasmaidīja.

- Jā, šajā sakarā gribēju Jums paldies pateikt. Visi jūsu 1240. gada grupas zobeni bija aprīkoti ar standarta radiobāku, kas pašuzlādējās staigājot. Man nesen iedeva izdruku, kur Krievzemē pēc tam fiksēts jūsu Kijevas zobens. Te ir … profesors ielūkojās lapā, piemēram, Ledus kauja 1242. gada piektajā aprīlī… un Kuļikovas kauja arī. Ar jūsu zobenu, Aleksandr, visa Krievijas vēsture rakstīta.
- Jā…domīgi sacīja Aleksandrs Interesanti. Es par radiobāku toreiz ātrumā pat nepadomāju. Es no tīras sirds atdevu.
- Tas labi, ka no tīras sirds, profesors Kvitko uzkrītoši sirsnīgi pasmaidīja. Krievijas zinātne tagad jums ir ļoti pateicīga. Aleksandr, bet kam jūs toreiz Kijevā atdevāt zobenu?

Aleksandra ieradums pievērst uzmanību sīkumiem nostrādāja automātiski. Profesora jautājumā, viņa balsī bija nojaušama kaut kāda iekšēja spriedze.

- Tur vajadzēja tikai uz īsu brīdi aizkavēt mongoļus, Aleksandrs atbildēja. Tāpēc zobenu ātri atdevu kādam vietējam puisim pie Svētās Sofijas baznīcas. Bet vienalga nācās pielietot šaujamieročus. Es toreiz

atskaitē visu aprakstīju, -viņš sameloja.

Aļona izlikās, ka neko nav pamanījusi.

- Gudra meitene, nodomāja Aleksandrs.

- Ziniet, profesor, Aleksandrs pasmaidīja un turpināja sarunu, tikko atcerējos filozofisku anekdoti par Seno Krievzemi. Meitenēm patiks.

- Iļja Muromietis jāj pa ceļu uz sava brašā kumeļa. Sāk viņu mocīt slāpes. Pamana lija vientuļu aku, pilnu ar vēsu ūdeni. Pie akas, vēderu pret sauli atgāzis, guļ baisais trejgalvu pūķis Zmejs Goriničs. Iļja lec no zirga, izrauj aso zobenu un sāk cirst pūķim galvas nost. liet tiklīdz vienu nocērt, jauna izaug vietā… Cērt, cērt brašais Iļja, beigās nokrīt zemē pārguris.

Zmejs Goriničs laiski paver aci un jautā:

- Ko Tu, Iļja, ņemies ?
- Padzerties gribējās.
- Bet dzer taču, norūca pūķis, kurš tad tev liedz?

Meitenes patiešām smaidīja.

- Lūk, atcerējās Aleksandrs, bet es vēl nesen iedomājos, vai Savva toreiz tika ārā no Kijevas?

Ja nebūtu ticis ārā, tad zobena radiobākas fiksācijas fakts, visticamāk, parādītos dokumentos no Urālu kalnu otras puses, stepes, Āzijas plašumiem vai pat no Ķīnas.

***

Tobrīd pa jahtas klāju uz viņu galdiņa pusi enerģiski soļoja pats Avenovs.

- Dāmas un kungi, viņš vērsās pie pulciņa.

-Atļaujiet jūs uzaicināt nelielā makšķerēšanas izbraukumā. Uz pusstundu. Tomēr saģērbieties silti, tas izbraukums, ziniet, būs uz ziemeļiem. Siltie apģērbi atrodas pie laika loga.

- Es laikam šoreiz ne, sacīja profesors, man patīk silts laiks un Vidusjūra.

- Cienījama un saprotama izvēle, ar smaidu atbildēja oligarhs. Nu tad brīvprātīgie

- uz priekšu kopā ar mani!

***

No piekrastes klintīs ierīkotās masīvās metāla platformas pavērās lielisks skats uz okeānu. Aukstā vēja brāzmas trieca pret klintīm milzīgus viļņus. Ūdenī peldēja ledus gabali, kas kopā ar viļņiem triecās pret klintīm. Šī noteikti nebija Vidusjūra. Ūdens līdz apvārsnim bija svina pelēks.

Reizēm ūdenī ar binokli varēja redzēt pliozaurus, jūras dinozauru pleziozauru pasugu, kuras atšķirīgā pazīme bija īss kakls. Toties galvaskausa garums sasniedza pat trīs metrus. Dinozauram, ko tobrīd

binoklī vēroja Aleksandrs, no deguna līdz astei varēja būt vairāk par astoņiem metriem.

Avenova personāls ņēmās ar iespaidīgu izmēru harpūnas lipa lielgabalu platformas kreisajā pusē. Pēc pāris minūtēm viņi izšāva jūrā pliozauru virzienā pamatīgu āķi, uz kura ēsmas funkcijas pildīja puse aitas.

Nepagāja ilgs laiks un skaļi ierūcās celtņa motors. Pliozaurs bija uzķēries. Makšķeres kāta funkcijas pildīja ceļamkrāna strēle.

- Nu ko, Avenovs jautri vērsās pie trijotnes, vakarā uzaicinu jūs uz grill-party. Atteikumi šoreiz netiek pieņemti. Paldies par kompāniju. Ejam siltumā!

Caur laika logu viņi atgriezās uz jahtas.

Kad viņi, nometuši ziemas apģērbus, atkal izgāja uz klāja, saulrieta gaisma virs Vidusjūras kopā ar silto vēju radīja eiforisku sajūtu. Saule gatavojās pazust aiz piekrastes kalnu virsotnēm. Aļona paskatījās uz Viktoriju un Aleksandru, tad jautri teica, labi, zēni un meitenes, jūs te bez manis pagaidām uzvedaties kārtīgi. Uz grillu būšu atpakaļ, un devās uz savu kajīti.

Aleksandrs ar Viktoriju palika uz klāja un, atspiedušies pret jahtas bortu, blakus vēroja kā saule tuvojas horizontam.

- Šī bija ātra makšķerēšana, teica Aleksandrs, reiz es biju sauszemes safari uz vairākām dienām. Diezgan ekstrēmi, bet bija vērts. Atceros, toreiz vēroju, kā divi mazāki dinozauri mēģina atņemt barību vienam lielam. Viens mazais pienāca lielajam no aizmugures un iekoda astē. Kad lielais dinozaurs pagriezās, lai sodītu nekauņu, otrs mazākais dinozaurs ātri pieskrēja, pakampa barību un prom bija!

Stāsts Viktoriju krietni uzjautrināja.

- Man patīk no tevis mācīties, viņa klusi teica Aleksandram. Viņu abu pleci bija ļoti tuvu. Jau kursu sākumā viņi gandrīz no pirmā acu uzmetiena bija sajutuši abpusējas simpātijas.

- Nāc sasildies kā nākas, Aleksandrs aplika roku Viktorijai ap pleciem. Viņa pagriezās pret Aleksandru, abu augumi saskārās un, vairs nesakot neko, viņi sāka skūpstīties.

- Tā, tā, pie viņiem pienāca Aļona, kura bija atgriezusies uz klāja. Jūs tikai atstāj vienus! Tā mēs šašliku nokavēsim!

- Mums te drusku ITe-Ci rituāla laboratorijas darbi vai kaut kas tamlīdzīgs, Aleksandrs priecīgi atjokojās. Tev, Aļona ir kaut kas pret daoismu? Tu nepiedalīsies?

Viktorija ar elkoni viegli iesita pa viņa sāniem.

- Es padomāšu, atbildēja Aļona. Likās, ka viņa tūlīt parādīs Viktorijai mēli.

***

Avenovs ar dinozaura gaļas šašlika iesmu pienāca pie Aleksandra un meitenēm.

Garšīgs, vai ne? viņš sacīja.

- Jā, Aleksandrs piekrita un jautri turpināja, tagad es zinu, kāpēc izmira dinozauri. Viņi bija pārāk garšīgi, lai izdzīvotu.

- Es domāju, sacīja Avenovs, ka jums principā taisnība. Medības, īpaši industriālās, patiešām ir būtisks dinozauru izmiršanas iemesls. Meteorīts, ko vaino dinozauru izmiršanā, iespējams, patiesībā tikai pielika punktu uz ,,i". Bet…

- ar sev raksturīgo pauzi Avenovs mainīja tēmu,

- nesen es, lasot jūsu lekcijas konspektu, lūk, par ko padomāju… ja jau Orleānas tirgotāji varēja noalgot divdesmit pirmā gadsimta militāros speciālistus un nopirkt militāros medikamentus, kā arī, ļoti iespējams, iegūt un pielietot šo to no bruņojuma, tad teorētiski arī mēs varam noalgot, piemēram, divdesmit piektā gadsimta speciālistus un nopirkt tehnoloģijas. Jautājums tikai, ko divdesmit piektā gadsimta speciālistam varētu vajadzēt pie mums. Kā viņus motivēt un kā ar viņiem sazināties…

- Ko divdesmit pirmā gadsimta militārajam speciālistam vajadzēja Orleānā, atbildēja Aleksandrs, mēs principā varam iedomāties. Zelta nauda, svaigs gaiss, kvalitatīva pārtika, jaunas un skaistas francūzietes… Turklāt laiks pirms Amerikas atklāšanas, Aleksandrs jautri paskatījās uz meitenēm, tātad būtisku venerisko slimību tā laika Francijā nebija. Orleānas operācija noteikti bija daudz patīkamāks un turklāt labāk apmaksāts darbiņš, neka, piemēram, karošana ar talibiem Afganistānā.

- Var jau būt, viņš turpināja, ka arī mūsu laikam ir dažas priekšrocības, salīdzinot ar nākotni. Un tādā gadījumā ir ļoti iespējams, ka divdesmit piektā gadsimta vai citas nākotnes speciālisti, tūristi un tamlīdzīga publika pie mums ir tikpat bieži sastopama, cik divdesmit pirmā gadsimta cilvēki citos gadsimtos. Viens no motivācijas variantiem, jādomā, ir mūsu gadsimta siltais klimats. Divdesmit piektais gadsimts, visticamāk, jau atkal būs Ledus laikmetā. Kā deviņdesmit procenti līdzšinējā klimata uz mūsu planētas.

Oligarhs pamāja ar galvu. Viņš klusējot kaut ko intensīvi domāja un uzmanīgi klausījās.

- Tomēr, ja ņem vērā, ar ko divdesmit pirmā gadsimta cilvēki nodarbojas pagātnē, turpināja Aleksandrs, secinājums par viesiem no nākotnes, kuri apmeklē mūsu laiku, mani personīgi nemaz tik ļoti neiepriecina. Zinātniskās laika ekspedīcijas mūsdienās ir niecīga daļa Laika operāciju, savukārt komerciālās aizņem lauvas tiesu, šajā kategorijā ieskaitot gan militāros algotņus, gan tūrismu, gan resursu ieguvi. Vismaz puse no komerciālajām turklāt ir nelikumīgas. Piemēram, donoru orgānu bizness. Protams, orgānus var izaudzēt, bet tas maksā dārgi. Vienkāršākos gadījumos ir ātrāk un lētāk no kāda paņemt. Esmu dzirdējis, ka orgānu mednieki pagātnes laikā

iznicinājuši veselas apdzīvotas vietas, nogalinot visus iedzīvotājus, ko varēja atrast.

Protams, gan Interpolam, gan „Laika Sargiem" ir, maigi izsakoties, iebildumi pret šādu darbību. Un, tas šoreiz ir jāatdzīst, „Laika Sargiem" ir arī fanātiska griba ar orgānu medniekiem cīnīties.

- Parunāsim labāk par kaut ko jauku, piedāvāja Viktorija, kas kopā ar Aļonu bija uzmanīgi klausījušās sarunu.

Abi vīrieši paskatījās uz meitenēm ar smaidu. Labi, sacīja Avenovs, nemocīsim jaunatni. Mēs ar jums, Aleksandr, šo vīru sarunu vēl paturpināsim vēlāk pie glāzes izcila konjaka. ***

- Šodien piedāvāju jūsu analīzei Rīgas pilsētas hronikas fragmentu, nākamā rīta lekciju uzsāka Aleksandrs.

- Rīga savulaik līdz 1709. gadam bija Zviedrijas Karalistes lielākā pilsēta, tā bija slavena ar sava reģiona lielāko gadatirgu. Ilgu laiku šī pilsēta bija arī Hanzas savienības dalībniece. Tirgus laukumā gadatirgus dienās pulcējās simtiem tirgotāju un amatnieku, kas piedāvāja pilsētniekiem savu preci.

Rīgas hronikas saglabājušas stāstu par to, kā reiz uz gadatirgu no tuvējās baznīcas puses atnācis jauns pāris puisis ar meiteni. Viņi bijuši ģēr

bti diezgan vecmodīgās drēbēs. Tas sācis piesaistīt tirdzinieku uzmanību. Ātri apstaigājuši tirgu, jaunieši vēlējušies kaut ko nopirkt. Bet samaksai piedāvājuši novecojušas monētas, kas tajā laikā vairs neesot bijušas apgrozībā.

Izcēlies juceklis, tirdzinieki viņus gribējuši aizturēt, un jaunieši metušies bēgt uz baznīcas pusi. Savu vajātāju acu priekšā viņi pazuduši gaisā uz baznīcas pakāpieniem. Šo gadījumu pilsētnieki saglabājuši atmiņā kā spoku stāstu.

- Lūdzu, Igor, jūsu komentāri, Aleksandrs vērsās pie viena no kursantiem.

- Manuprāt, piemērs apraksta tipisku pavāji sagatavotu privātā, nelegālā laika tūrisma epizodi, atbildi uzsāka Igors. Interesanti, ka jauniešu valodas zināšanas ir pietiekamas vienkāršai saziņai un nepiesaista lieku uzmanību. Domāju, ka apmācībai izmantoti zinātniskie FCM ieraksti, kas par lielākajām Eiropas pilsētām ir publiski pieejami pietiekamā daudzumā.

Savukārt apģērba un naudas izvēle, gatavojoties pasākumam, nav bijusi profesionālā līmenī. Kaut arī jāatdzīst, ka tomēr ievērota loģika un parastā prakse: ja nevari precīzi noteikt nepieciešamo apģērbu, naudas veidu un tamlīdzīgi, tad labāk izvēlies par vecu, nekā par jaunu.

Gadatirgus tuvumā esošā baznīca tika izmantota kā enkurs, laika logs bija vaļā visu laiku, kamēr tūristi uzturējās tirgū. Kopumā stāsts ar

laimīgām beigām. Gadatirgū jaunieši pabija, Inkvizīcijas pagrabos nenonāca. Ceru, ka viņi izdarīja dažus secinājumus turpmākajai dzīvei par tēmu, cik rūpīgi jāgatavo tāda veida pasākumi, savu analīzi nobeidza Igors.

***

Pēc lekcijas Aleksandrs atgriezās savā kajītē. Avenovs viņam bija piešķīris jauku divvietīgu kajīti ar balkonu un lielisku skatu uz Vidusjūru. Viņš paņēma kapsulu ar bišu peru pieniņu un iemeta to mutē. Maskavas Otrajā Medicīnas Institūtā Padomju Savienības laikā bišu peru pieniņu eksperimentāli ievadīja pelēm. Rezultātā laboratorijas peļu dzīves ilgums palielinājās divkārtīgi.

Kaut arī Aleksandra, tāpat kā jebkura cilvēka, gēniem bija ap divu procentu atšķirība no peles gēniem, tomēr, cik varēja spriest, šis bišu preparāts arī uz cilvēka organismu iedarbojās ļoti labvēlīgi.

Tagad Aleksandra kajītē jau vairākas dienas vietām bija redzami kārtīgi nolikti sieviešu apģērba gabali. Viktorija pēc grilla partijas bija neuzbāzīgi un pašsaprotami ievākusies Aleksandra kajītē. Līdz šim viņa bija dzīvojusi drusku mazākā kopā ar Aļonu. Bez balkona.

Aleksandrs, apsēdies pie galda, ieslēdza savu portatīvo datoru un īsi aplūkoja uz galda atstātos Viktorijas mācību materiālus. Tie bija par Krie-

vijas vēsturi, turklāt par ļoti svarīgu tās notikumu

- Kuļikovas kauju četrpadsmitajā gadsimtā.

Pieraksti Aleksandru stipri ieinteresēja kursantiem izdalītajos Krievijas Zinātņu Akadēmijas materiālos viņš ieraudzīja shēmu ar profesora Kvitko pieminēto sava Kijevas zobena radiobākas pārvietošanos Kuļikovas kaujas laikā. Tas bija jo interesantāk tādēļ, ka kaujas sākumā un lielāko tās daļu zobens atradās blakus Maskavas kņazam.

Sākumā dokumentos bija datumi un cipari, kartes. 1375. un 1377. gados mongoļi uzbrūk Nižņijnovgorodai. Mongoļu hana Mamaja sabiedrotie pirms Kuļikovas kaujas ir Rjazaņas kņazs Oļegs un Lietuvas dižkungaitis Jagailo. Notikumi attīstījās sekojoši: 1378. gadā vienpadsmitajā augustā Maskavas kņazs Dmitrijs pie Vožas upes sakāva hana Mamaja sūtīto karaspēka vienību, ko vadīja murza Begičs.

Kuļikovas kauja, kurā sastapās hana Mamaja un Maskavas kņaza Dmitrija armijas, notika 1380. gada astotajā septembrī. Mongoļiem bija skaitlisks pārsvars. Kuļikovas laukā cīnījās ap trīsdesmit tūkstoši krievu karavīru pret aptuveni simts tūkstošiem Mamaja ordas kareivju.

Katram hana Mamaja jātniekam bija ap trīsdesmit bultu. Šaut mongoļu un tatāru kavalēristi sāka no trīssimts metru attāluma. Uzbrūkot pretiniekam, ordas jātnieki minūtē izšāva vairāk nekā desmit bultu, 'tūkstotis mongoļu un tatāru jātnieku varēja divu trīs

minūšu laikā apbērt pretinieku pat ar trīsdesmit tūkstošiem bultu. Tādu uzbrukumu varēja izturēt tikai kvalitatīvās bruņās tērpts karaspēks.

Savukārt krievu rīcībā četrpadsmitajā gadsimtā jau bija arbaleti, kas šāva uz pretinieku ar dzelzs bultām no astoņsimt vai pat tūkstoš metru attāluma. Tātad apmēram trīs reizes tālāk par Mamaja kavalērijas lokiem. Krievu profesionālos karavīrus apmācīja no trīs gadu vecuma, bruņās viņi jutās labi. Arī mobilizētie pilsētu amatnieki un tirgotāji gadā divus trīs mēnešus pavadīja militārās treniņu nometnēs.

Tikko Ordas armija sāka uzbrukumu, tās jātnieki Kuļikovas laukā apmēram uz piecām minūtēm nonāca ap četru tūkstošu krievu arbaletu apšaudē. Arbaleti šāva ar astoņu sekunžu intervāliem. Piecdesmit rindās izkārtotie Mamaja armijas kājnieki, ieskaitot priekšgalā soļojošos vairākus simtus Dženovas algotņu, šādā apšaudē atradās pat kādas piecpadsmit minūtes.

Krievu izkārtojuma centrā Kuļikovas kaujā bija piecpadsmit rindas: sešas rindas Priekšpulka un deviņas no Lielā pulka karavīriem. Kņazs Dmitrijs, veiksmīgi manevrējot, bija panācis kauju ar Mamaju pirms mongoļu tatāru tā laika sabiedroto, Lietuvas armijas, ierašanās. Lietuvā, starp citu, šajā laikā ietilpa arī Kijeva. Hronikas rakstīja, ka nākamajā dienā pēc Kuļikovas kaujas Kijevas jātnieki vietām panāca Maskavas armijas vezumus un uzbruka tiem.

Kuļikovas kauja sākās ar mongoļu spēkavīra Čelubeja un krievu mūka Peresveta divkauju ap vienpadsmitiem no rīta. Abi spēkavīri šajā divkaujā gāja bojā, tomēr Peresvets noturējās seglos.

Maskavas kņazs Dmitrijs cīnījās Kreisās rokas pulka pirmajā rindā. Kad Kreisās rokas pulks drusku atkāpās, Mamaja karaspēks tam sekoja. Tad Dmitrijs veiksmīgi izmantoja rezerves un Slēpņa pulkus, no trim pusēm aplencot pretinieku. Tas izšķīra kaujas iznākumu. Krievi vajāja bēgošos Mamaja karavīrus ap piecdesmit kilometrus. Pēc šīs uzvaras pie Donas upes, Maskavas kņazu sāka saukt par Dmitriju Donskoju.

Dmitrijs Donskojs valdīja Maskavā no 1359. gada, no deviņu gadu vecuma. .Gandrīz trīsdesmit gadu. 1363. gadā Dmitrijs bija kļuvis arī par Vladimiras lielkņazu. Viņš nomira 1389. gada deviņpadsmitajā maijā trīsdesmit astoņu gadu vecumā.

Pierakstiem bija pievienota fleškarte ar vairākiem ierakstiem, ieskaitot kņaza Dmitrija balss ierakstu un vairākus hronolingvistu atšifrējumus un komentārus. Ieraksti bija veikti Kuļikovas kaujas laukā Krievijas Zinātņu Akadēmijas Laika programmas ietvaros.

Pirmais fragments bija ierakstīts īsi pirms kaujas. Tajā kņazs deva pavēles par krievu spēku izkārtojumu un noteica savu atrašanās vietu Kreisās rokas pulka pirmajā rindā. Ierakstā vojevodas iesaka kņazam:

- Kungs, nestājies priekšā, bet aizmugurē vai sānos, vai īpašā vietā.

Kņazs Dmitrijs viņiem atbildēja:

- Kā tad es teikšu brāļi, sāksim visi līdz pēdējam, bet pats sākšu slēpties aizmugurē? Gribu kā ar vārdiem tā darbiem būt visu priekšā, lai citi, to redzot, gūtu drosmi.

Hronikas raksta, ka kņazs Dmitrijs Kuļikovas kaujā bija tērpies parasta karavīra bruņās. Tas bija pilnīgi loģiski, jo piesaistīt lieku uzmanību, protams, bija bīstami. Par četrpadsmitā gadsimta krievu bruņu kvalitāti liecina fakts, ka Maskavas kņazs intensīvajā apšaudē un tai sekojošā tuvcīņā Kuļikovas kaujā netika ievainots un tika cauri ar dažiem sasitumiem.

Aleksandrs turpināja klausīties ierakstu.

- Sveiciens Vladimirai! kāds izsaucās. Hronolingvisti komentēja, ka viņš sveicis savus paziņas no Vladimiras karavīru vidus vai, iespējams, karavīru vārdā Vladimirs. Krievu valodas locījums nejāva to gramatiski precīzi noteikt.

- Sveiciens! uzrunātais enerģiski atbildēja.

- Tu, lāci, tad stājies kņazam blakus, tā pati balss turpināja. Tas atrašanās vieta ieraksta brīdī bija apmēram turpat, kur kartē bija atzīmēta

Aleksandra zobena radiobāka.

- Un tā lai skatītos ar abām acīm! runātājs piekodināja par lāci nosauktajam.

- Tas, liekas, nozīmē rīkojumu būt vērīgam un uzmanīgam, nodomāja Aleksandrs.

- Bet es tur no otras puses pabūšu, balss turpināja.

- Skat, lāci, dzērves! tā pati balss pēc neilga brīža priecīgi iesaucās, visticamāk, vēršoties pie tā paša iepriekšējā karavīra. Tad runātājs apklusa, laikam vērojot dzērvju kāsi rudenīgajās debesīs. Vai divkauju.

- Sagatavoties! noskanēja komanda. Acīmredzot Peresveta un Čelubeja divkauja bija beigusies un mongoļu tatāru kavalērija bija sākusi uzbrukumu.

- Ehhh, es arī gribētu tā lidot… tur augstu…

- balss klusu noteica. Pēc neilga brīža ierakstā bija dzirdams, kā viņš, gatavojoties cīņai, nočukstēja: Esmu karavīrs līdz nāvei.

Balss un vārdi Aleksandram pēkšņi izklausījās kā no 1240. gada Kijevas. Tomēr noticēt pamanītajai sakritībai bija grūti. Aleksandrs ieslēdza fragmentu vēlreiz. Noklausījies ieraksta beigas, viņš tās pārkopēja balss analīzes failā un turpat pievienoja Savvas balss ierakstu no līguma ar Nikodimu 1240. gada Kijevā.

Aleksandrs zināja, ka cilvēku balsis ir unikālas kā pirkstu nospiedumi un dators abus ierakstus salīdzinās dažās sekundēs,

identificējot kopīgo vai atšķirīgo. Rezultātu viņš gaidīja ar nepacietību, likās, ka jau pagājusi minūte vai pat divas. īss skaņas signāls paziņoja par datoranalīzes pabeigšanu un rezultāts parādījās uz ekrāna.

- Maķ.J pārsteigumā viegli necenzēti krieviski nodomāja Aleksandrs, kurš uz Avenova jahtas bija sācis bieži domāt krieviski. Viņam bija taisnība. Par spīti tam, ka Kijevas un Kuļikovas ierakstus atdalīja simts četrdesmit gadi. Tomēr fakti no gadu skaita nekādi nemainījās. Ar profesionālā līmeņa programmatūru apgādātais Aleksandra dators bija nekļūdīgi atpazinis un identificējis Kijevas tirgotāja Savvas balsi uz Kuļikovas lauka 1380. gada astotajā septembrī.

***

Aleksandrs izdzēsa analīzes rezultātus un aizvēra sava portatīvā datora vāku. Paņēmis mobilo telefonu, viņš piezvanīja Aļonai.

- Iznāksi uz klāja drusku parunāt par Krievijas vēsturi? viņš uzaicināja jaunieti.

Pēc dažām minūtēm viņi satikās uz klāja norunātajā vietā blakus lekciju telpai. Lēni pastaigājoties gar jahtas bortu, viņi uzsāka sarunu.

- Klau, Aļona, tu Sentropēzā teici, ka dārgumus atradi. Vai tas bija joks vai kas? jautāja Aleksandrs.

- Katrā jokā ir dala joka, bet pārējais patiesība! -jautri atbildēja Aļona. Atradu,-viņa apstiprināja. Mums ar tēvu bija divas norunātas vietas, viņa turpināja. Viena Kijevā, kur tēvs jau 1240. gadā šo to noglabāja, un otra vieta bija norunāta pie Vladimiras. Tur viņš plānoja nolikt man dāvanas, ja izdotos izkļūt no Kijevas aplenkuma.

- Un kā, bija atstātas tev dāvanas pie Vladimiras? painteresējās Aleksandrs.

- Bija, apstiprināja Aļona, es ļoti, ļoti nopriecājos. Tur zelta varēja būt vairāk vai mazāk, vai vispār nebūt. Ne jau tas man ir svarīgi. Galvenais, ka norunātajā vietā vispār bija atstāta apslēptā manta. Un tas nozīmē, ka tētis toreiz ir ticis ārā no aplenktās un nodedzinātās pilsētas.

Tieši Vladimiras dārgumi, kuru transportēšanā un juridiskajā noformēšanā bez liekas reklāmas bija palīdzējis Avenova holdings, bija padarījuši Aļonu par vienu no bagātākajām Krievijas sievietēm. Viņa ar to nelielījās un, liekas, patiešām par to daudz nedomāja. Jau Kijevā viņa kopš dzimšanas bija pieradusi būt bagātāka par apkārtējiem un tomēr būt ar tiem labos draugos.

- Vai tur apslēptajos dārgumos bija kādi vēsturiski priekšmeti, ja nav noslēpums? painteresējās Aleksandrs.

- Šis ķīniešu piekariņš, atbildēja Aļona, norādot uz zaļo nefrīta rotaslietu, kas zelta ķēdltē bija uz viņas saulē iedegušā kakla. Nefrītā bija iegravēts mazs hieroglifs.

- Tas piederēja manai mātei, viņa sacīja, tēva dāvana pēc brauciena uz Ķīnu.

- Paskaties uzmanīgi šodien izdalītos kursu materiālus par Kuļikovas kauju, sacīja Aleksandrs. Un, Aļona, viņš apstājās un pagriezās pret jauno sievieti, tu obligāti uzmanīgi noklausies tur pielikumā ierakstu ar Vladimiras karavīru sarunu Maskavas kņaza Dmitrija tuvumā. Turpat pielikumā Zinātņu akadēmijas kartē redzams arī mana Kijevas zobena radiobākas maršruts, viņš uzsvēra.

- Labi, es noteikti noklausīšos, atbildēja Aļona. Viņa izskatījās ieinteresēta.

- Sarunāts, Aļona, tu apskaties un rīt par to vēl parunāsim, Aleksandrs draudzīgi pasmaidīja. Viņam patika gudrā un skaistā jauniete, kura Aleksandram atgādināja viņa pirmo mīlestību Rīgā pirms, bail pat iedomāties, Aleksandrs nodomāja, pirms divdesmit gadiem.

***

Pa klāju pretī nelielās pārdomās iegrimušajam Aleksandram, bez skaņas pārvietodams savas baltās ķepas, nāca Avenova rudais runcis. Platais vaigu apspalvojums ļāva no pirmā acu uzmetiena noteikt kaķa dzimumu. Runcis apstājās pie jahtas sienas, paostīja to, pagriezās, pacēla asti un, iezīmēdams teritoriju, izšļāca pamatīgu strūklu. Pretēji tam, ko parasti varētu sagaidīt šādos gadījumos, apkārtnē izplatījās patīkams skujkoku meža aromāts. Aleksandrs saprata, ka Avenova runcis ir ģenētiski modificēts. Un maksā vismaz simts tūkstošus. Viņš bija par to lasījis internetā apmēram pirms gada.

Kaķis paskatījās uz Aleksandru, izvairoties ielūkoties viņam acīs, un klusi ieņaudējās. Aleksandrs pie sevis pasmaidīja un, arī izvairoties tieši ieskatīties kaķim acīs, pieliecās un noglaudīja runci. Viņš zināja, ka tiešu skatienu acīs kaķi uztver kā draudus.

Nākamā diena bija brīva no lekcijām. Rīta pusē kursantiem bija tuvcīņas treniņi, savukārt Aleksandrs nolēma izmantot laiku un pirmoreiz apmeklēt jahtas šautuvi, lai atsvaidzinātu iemaņas.

Šautuvē viņa uzmanību piesaistīja sarkans uzraksts krievu valodā. Tas kirilicā vēstīja, ka drošības un kārtības noteikumi šautuvēs ir rakstīti ar asinīm.

Pret drošības tehniku Avenova jahtas šautuvē izturējās patiešām nopietni. Nevienam nekādas atlaides netika dotas. Par noteikumu ievērošanu bija jāparakstās. Pēc aptveres izšaušanas tā bija jāizņem no ieroča un jāpārbauda, vai stobrā nav palikusi patrona. Pieņemot ieroci atpakaļ, Avenova personāls pārbaudi atkārtoja. Jāparakstās bija arī par ieroča saņemšanu un nodošanu, kaut arī videonovērošana šo darbību, protams, padarīja par formalitāti.

- Krievija…-pie sevis kārtējo reizi labvēlīgi pasmaidīja Aleksandrs. Tomēr viņš saprata, ka visu šo pasākumu pamatā ir

nopietna vēlme novērst nelaimes gadījumus.

Kad viņš atgriezās savā kajītē, tur priekšā jau bija Viktorija un Aļona. Jaunietes pēc tuvcīņas treniņa bija apmeklējušas Aleksandra kajītes dušu, kas bija jūtami komfortablāka par viņu abu vecajā mītnē pieejamo. Tagad viņas bija atbīdījušas balkona durvis, nolikušas uz kajītes un balkona sliekšņa divus saliekamos krēslus un sauļojās spilgtajā rīta saulē.

Ienākot Aleksandram, Aļona piesedzās ar dvieli. Peldkostīmus viņas pēc dušas, protams, nebija uzvilkušas. Tā kā Aļona piesedzās ne pārāk ātri un izdarīja to diezgan paviršī, Aleksandrs pamanīja, ka baltās peldkostīma līnijas uz viņas auguma ir redzamas izteiktāk nekā uz Viktorijas.

- Aļona, tu vari pārvākties pie mums, Aleksandrs pajokoja. Te ir labāka duša, ir balkons, ir laba kompānija un vairāk vietas!

- Es padomāšu, omulīgi atteica Aļona. Viņas pozā bija kaut kas no kaķa, kurš sildās rīta saulē. Reizēm viņas kustībās bija kaut kas tik dabisks un graciozs, un tai pat laikā kaut kas no spēcīga savvaļas zvēra, kurš varēja jauki murrāt saulītē, bet tikpat dabiski un ātri varēja arī nogalināt.

Viktorija Aleksandra joku ignorēja. Tās bija drusku neparasti.

No balkona bija redzams, ka jahta palēnām tuvojās Itālijas krastam Činkviterrc ciematu rajonā. Tie bija pieci nelieli zvejnieku ciemati, kas agrāk no sauszemes bija pieejami tikai pa šaurām kalnu takām. Pēcpusdienā viņiem bija paredzēts pamatīgs kāpiens. Atgriežoties no šautuves, Aleksandrs jau bija kalnus pamanījis tālumā pie horizonta.

- Es izlasīju un noklausījos visu, ko tu man ieteici, Aļona vērsās pie Aleksandra. Vai tas varētu būt saistīts ar ceļošanu laikā? viņa pajautāja.

- Jā, atbildēja Aleksandrs, teorētiski ap Maskavas kņazu varēja izvietoties, piemēram, „Juliānu" apsardze. Un viņi pāršāvām darbībām Zinātņu Akadēmijai neatskaitās.

- Interesanti būtu uzzināt kaut ko vairāk. Pat ļoti interesanti. Ja palīdzēsi, parādā nepalikšu, Aļona mierīgi noteica un izstaipījās. Mazais kaķītis viņas kustībās un pozā bija kaut kur pazudis. Kustības tagad bija no savvaļas panteras repertuāra.

Aleksandrs saprata, ka šī gaišmate, salīdzinot ar viņu pašu vai Viktoriju, ir par gandrīz tūkstoš gadiem tuvāk cilvēku kā sugas pirmsākumiem. Viņš apstiprinoši pamāja ar galvu.

- Lūdzu, pasniedz man sporta tērpu un neskaties, Aļona palūdza Aleksandram.

Ātri uzvilkusi T-kreklu un treniņbikses, viņa jautri teica Aleksandram:

- Lūdzu, jūsu vieta ir brīva! Saule te kā Kijevā. Rekomendēju!

- Paldies, pamāja Aleksandrs. Ieradums fiksēt detaļas bija nostrādājis, kaut arī šoreiz tā varēja būt arī banāli parasta vīriešu ziņkārība. Kaut kas bija licis viņam pamanīt, ka Aļonai bija tikai divi apģērba gabali. Viņa devās uz savu kajīti.

- Agrāk cilvēki neapgrūtināja sevi ar apakšveļu, ar vieglu, draudzīgu ironiju nodomāja Aleksandrs. Viņš atlaidās saliekamajā krēslā, ko bija atbrīvojusi Aļona. Saule patiešām bija jauka, Aleksandrs aizvēra acis un atslābinājās. Aļona tiešām bija ļoti līdzīga viņa pirmajai mīlestībai. Vismaz tam, ko viņš atcerējās pēc visiem šiem gadiem.

- Zini, sacīja Viktorija, es kaut kā šodien iedomājos par to, ko mēs abi darīsim pēc kursiem. Laiks tā skrien. Man palika skumji. Šis brauciens jau ir pāri pusei…

- Vika, tu esi jauna, gudra un skaista, sirsnīgi pasmaidīja Aleksandrs, par ko tu skumsti? Baudi dzīvi un priecājies!

- Dzīvi ir jauki baudīt labā kompānijā, Viktorija atbildēja. Kā mums tagad. Es baidos to pazaudēt. Ja tev kaut kas nepatīk vai tu kaut ko vēlies, saki, lūdzu. Man tiešām ir labi ar tevi, viņa pastiepa savu roku un pieskārās Aleksandra rokai.

- Vajag tikai gribēt pa īstam un viss būs labi,

- Aleksandrs atbildēja.

- Zini, es tieši kaut ko atcerējos, par to, ko tu teici, Viktorija sacīja un turpināja: reiz bērnībā es peldējos ezerā pie dzimtās pilsētiņas. Tur zem ūdens bija pamatīgas bedres, palikušas no veca militāra objekta. Krastā bija milzīgi, tukši, daudzstāvu pazemes bunkuri. Katru gadu tur kāds noslīka, bet citu peldvietu apkārtnē nebija. Mums, bērniem, pieaugušie teica tajā ezera daļā neiet, bet norobežots tur arī nebija. Nu un es toreiz peldēt vēl īsti nemācēju, aizrāvos, dauzoties ūdenī, un … pēkšņi iekritu vienā tādā bedrē. Un es nepratu peldēt!

- Atceros, kā es, grimstot dziļumā, turpināja Viktorija, redzēju virs ūdens saules gaismu. Tur augšā palika viss… mamma, tētis, draugi, dzīve. Un tad es sapratu, nu tā ar pilnīgi visu savu būtību sapratu, ka es ļoti, ļoti, ļoti GRIBU dzīvot! Es no visa spēka atspēros ar kājām no zemes, kaut kā uz mirkli izniru virspusē un vecākie bērni mani izvilka krastā! Bet viņi nebūtu varējuši ienirt un izvilkt mani no dziļuma.

- Malace, ka izdzīvoji, Aleksandrs maigi apkampa Viktoriju, tici vai ne, bet es tevi patiešām saprotu. Pirms dažām dienām ar mani taču bija līdzīgi. To, vai es būšu šeit, būtībā izšķīra mana griba dzīvot.

***

Itālijas Ligūrijas piekrastē pieci zvejnieku un vīndaru ciematiņi no jūras likās kā putnu ligzdas uz klinšu malām. Činkviterre ciemati Montcrosso, Vernaca, Kornilja, Monarola un Riomadžore un stāvās

kalnu nogāzes ap tiem likās kā krāsu fragments starp jūru un debesīm. Gaisā bija jūras, saules, priežu, citronu un apelsīnu smarža.

Aleksandrs ar Viktoriju, Aļonu un citiem kursantiem izkāpa krastā Monterosso, vienīgajā ciematā ar nelielu smilšu pludmali. Ciematiņš bija jauks, pludmale bija pārpildīta, un tūristu skaits uz ielām bija visai iespaidīgs. Ilgi staigāt pūlī un karstumā negribējās, tāpēc drīz vien, apsēdušies omulīgā restorāniņā ar skatu uz jūru, Aleksandrs ar Viktoriju pasūtīja saldējumus. Aļona enerģiski devās aplūkot veikalus.

- Dzīve ir skaista, Aleksandrs pasmaidīja un izstaipījās.
- Klau, visu laiku gribēju uzzināt, kas par atentātu pret tevi tika rīkots Rīgā? pajautaja Viktorija.

Notikumi Rīgas vecpilsētā bija risinājušies sekojoši. Kad Aleksandrs pēc nelielas lietišķas sarunas izgāja no kafejnīcas, uz ielas bija vairāki gājēji, to vidū tūristi. Garām pa ielas otru pusi pabrauca liels un jaudīgs „Audi", kas apstājās tālāk pie krustojuma. Paskatījies uz abām pusēm, Aleksandrs mierīgi devās pāri tukšajai ielas braucamajai daļai. Šajā brīdī „Audi" strauji uzsāka braukt atpakaļgaitā. Brīdī, kad Aleksandrs ar acs kaktiņu pamanīja tuvojošos auto, „Audi" ātrums jau bija ap desmit metri sekundē. Līdz sadursmei bija mazāk par sekundi un palēkt sānis vai uzlēkt uz augstā bagāžnieka nebija iespējams. Ja auto tuvotos ar priekšgalu, pār to vismaz varētu pārmest kūleni.

Pirmo triecienu pa sāniem un kreiso kāju Aleksandrs instinktīvi izmantoja, lai ar tā doto impulsu uzsāktu rotāciju pa labi. Viņš sajuta, ka auto ritenis turklāt brauc virsū labās kājas pēdai. Strauji rotējot pa labi, Aleksandrs sekundes desmitdaļā pagrieza kājas pēdu, un „Audi" ritenis nobrauca pa kurpi gar pēdas iekšpusi. Kāja bija brīva. Tai pat mirklī trieciena spēks uz sekundi atrāva Aleksandru no zemes. Viņš, atrodoties gaisā un ar labajiem sāniem skarot auto, turpināja rotāciju pa labi un piezemējās stāvus tieši blakus braucošajam auto. Tik tuvu, ka „Audi" garāmbraucot nobrāza viņa labās kājas potīti, tika šoreiz no ārpuses.

Aleksandrs iztaisnojās. Sastingušie garāmgājēji skatījās ieplestām acīm. Viņš ātri pagriezās, lai paskatītos, vai auto netuvojas vēlreiz, un paspēja ieraudzīt, kā „Audi" pazūd šķērsielā. Pie Aleksandra pieskrēja jauns pāris.

- Mēs izsaucām medicīnisko palīdzību un policiju, puisis teica, mēs esam gatavi liecināt.

Kaut arī Aleksandra un liecinieku fiksētais auto numurs sakrita, policijas datu bāzē šāds numurs nebija reģistrēts.

Nākamajā dienā par notikušo rakstīja prese, arī Zviedrijā. Ķīnas sūtnis Dun Pu Hu, kurš vairākkārt bija uzaicinājis Aleksandru uz diplomātiskajām pieņemšanām Stokholmā, piezvanīja viņam un apliecināja prieku par veiksmīgo izglābšanos.

- Mēs Ķīnā šādos gadījumos sakām: ja kāds izdzīvo tādā situācijā, tad Debesis ir uzticējušas viņam misiju.

Aleksandrs diplomātiski piekrita sūtnim. Doma par Debesu uzticēto misiju turklāt bija patīkama.

Vēlāk Aleksandra draugs, osteopāts Roberts, pie kura viņš vērsās pēc medicīniskās palīdzības, noklausījies stāstu par notikušo, sacīja:

- Jebkurš normāls pilsonis būtu nobraukts plakans, un paintеresējās, kas pēc Aleksandra domām varētu būt uzbrukuma organizatori.

- Nezinu. Pagaidām, atbildēja Aleksandrs.

Roberts stundu ilgā procedūrā atjaunoja, kā

viņš pats sacīja, šķidrumu cirkulāciju kājā. Pēc procedūras sajūta bija lieliska, un Aleksandram bija labs garastāvoklis. Dzīvot viņam patika.

Trīs dienas vēlāk pēc Huana Manucla uzaicinājuma ierodoties Spānijā, Aleksandrs drusku piekliboja, labās kājas pēdu no iekšpuses rotāja pamatīgs zilums, turklāt potīte bija nobrāzta arī no ārpuses. Tomēr tas viss ātri pārgāja un pašsajūta uzlabojās ar katru dienu.

***

Pēc brīža viņiem pievienojās Aļona ar pirkumiem. Neatradusi brendu veikalus, viņa bija pievērsusies vīniem un suvenīriem. No vietējām vīnogām Činkviterres ciematu vīnkopji izgatavo baltvīnu. No ogām, kas novītinātas uz vīnogulāja, te izgatavoja slavenu vietējo vīnu. Pārdevējs bija uzcienājis Aļonu ar paša ražoto vīnu, un tagad viņa vēlējās dalīties ar savu atklājumu.

- Saulē karsti, pēc brīža atzina Aļona. Jāpalūdz Avenovs mūs atkal uzaicināt uz medībām Ledus laikmetā, viņa ironizēja.

- Kurā Ledus laikmetā? paintеresējās Aleksandrs. Jautājums bija neliela provokācija.

- Vai tad Ledus laikmeti ir bijuši vairāki ? Aļona bija tieša, atklāta un neslēpa no draugiem savas izglītības vājās vietas. Vēl nesen Aleksandram vajadzēja veltīt vismaz stundu laika, lai ieskaidrotu Aļonai, ka Zeme riņķo ap Sauli, nevis otrādi. Arī manekenus veikalu skatlogos viņa, pirmoreiz ieraugot, bija noturējusi par dzīviem cilvēkiem.

- Aļona, kā liecina ļoti nopietni pētījumi, no pēdējiem diviem miljoniem gadu deviņdesmit procentus laika uz Zemes bija Ledus laikmeti vai tuvu tam. Kopumā Zemes klimats kļūst aukstāks. Cilvēce īstā brīdī… atkal nejauši… pasmaidīja Aleksandrs, sāka industrializācijas laikmetu un tā izglāba pati sevi no nosalšanas, atvirzot kārtējā Ledus laikmeta sākumu apmēram par pusotru gadu tūkstoti. Mēs ieskrējām pa durvīm, kas jau sāka aizvērties. Ja deviņpadsmitajā gadsimtā civilizācija nebūtu sākusi celt rūpnīcas un elektrostacijas, dedzināt energoresursus, tad jauns Ledus laikmets,

visticamāk, būtu sācies jau divdesmitā gadsimta astoņdesmitajos gados.

- Tagad par siltumnīcas efektu ir sacelta liela brēka, turpināja Aleksandrs, bet tas ir tikai bizness. Tālākais attīstības scenārijs sen ir izrēķināts. Globālā temperatūras paaugstināšanās sasniegs vidēji divus grādus pēc Celsija, salīdzinot ar deviņpadsmito gadsimtu. Ņemot vērā procesu inerci, šis temperatūras paaugstinājums tiks sasniegts divdesmit otrā gadsimta beigās. Ja kāds brīnums apturētu tropisko mežu izciršanu, tad temperatūras pieaugums būtu drusku mazāks, bet lietas būtību tas īpaši nemaina. Starp citu, Krievijā temperatūra paaugstināsies vairāk par globāli vidējo. Tā paaugstināsies par četriem, pieciem grādiem, bet vietām pat par desmit. Turklāt visvairāk paaugstināsies Sibīrijā. Savukārt Dienvidsibīrijā, Ziemeļkaukāzā, daļā centrālās Krievijas un, Aļona, viņš uzsvēra, Ukrainā būs sausums.

- Ko zinātnieki saka par cilvēkam optimālo temperatūru? diezgan domīgi painteresējās Aļona.

- Senās civilizācijas radās vietās, ko savienoja izoterma ar gada vidējo temperatūru plus astoņpadsmit grādi pēc Celsija skalas, piemēram, Ēģipte, Divupe, Indas ieleja, Austrumķīna, Amerikas civilizācijas, paskaidroja Aleksandrs, cilvēks viskomfortablāk jūtas temperatūrā no astoņpadsmit līdz divdesmit grādiem.

- Izoterma? pajautāja Aļona.

- Izoterma ir līkumota līnija uz globusa vai kartes, kas savieno vietas ar vienādu temperatūru, Aleksandrs viņai laipni paskaidroja.

***

Nākamajā dienā viņi devās kāpt Ligūrijas piekrastes kalnos. Takas, kas pamatīgā augstumā savienoja ciematus, vietām bija šauras, tomēr labi iekārtotas, un pa tām sausā laikā varēja iet droši. No kalnu virsotnēm pavērās lielisks skats uz Vidusjūru. Pēc gara kāpiena un divu stundu kalnu pārgājiena viņi, pamatīgi noguruši, sasniedza Monarolu.

Pilsētas apstākļos vāju iespaida atblāzmu par kāpšanu kalnos tūrists var gūt, ja ar kājām uzkāpis Parīzes Triumfa arkā vai Brīvības statujā ASV. Bet šie pilsētu kāpieni bija jāpareizina vismaz ar piecdesmit vai simts, lai saprastu, kas ir pastaiga Ligūrijas kalnos.

Starp Monarolu un Rioniadžore klintīs divdesmitā gadsimta sākumā bija izcirsta vietām pat pāris metrus plata mīlas taka. Reizēm te mazs orķestris spēlē itāļu mīlas dziesmas. Iešana pa šo taku, salīdzinot ar iepriekšējiem posmiem, jau bija relaksēta pastaiga. Viktorija bija internētā uzzinājusi par vietējo leģendu, kas apgalvo ja ar savu mīļoto noiesi pa šo taku, kopā nodzīvosi garu un laimīgu dzīvi.

- Viss! viņa takas beigās pie Riomadžores enerģiski paziņoja Aleksandram, nekur tu vairs nespruksi! Maģija!

Vakarā jahtas kinoteātrī bija plānots 2004. gada franču filmas

„L'enquete corse", „Izmeklēšana Korsikā" seanss ar Žanu Reno galvenajā lomā. Aleksandram patika franču kino un viņš bija Žana Reno talanta cienītājs.

- Pret maģiju zinātne ir bezspēcīga, atzina Aleksandrs un uzaicināja Viktoriju uz filmu.

- Korsika ir burvīga sala, viņš teica. Napoleona Bonaparta dzimtene. Ja Dženovas Republika 1768. gadā, atmaksājot parādus, nebūtu atdevusi šo ceturto lielāko Vidusjūras salu Francijai, 1769. gadā Korsikā dzimušais Napoleons Bonaparts 1804. gadā nekļūtu par Francijas imperatoru, vai ne? Kā man patīk šādas nejaušības, viņš ironiski pasmaidīja, un šoreiz es pat zinu, kurš par to samaksāja.

Aleksandrs jauniešu priekšā drusku pārspīlēja. Patiesībā viņš tikai argumentēti nojauta, kurš plānoja un kurš maksāja. Plānotājs, pēc Aleksandra domām, bija Francijas ilggadējais ārlietu ministrs Taleirāns.

***

Šarls Moriss dc Taleirāns-Perigors bija dzimis 1754. gadā dižciltīgo ģimenē. Bijis četrkārtējs Francijas ārlietu ministrs. Strādājis Luija Sešpadsmitā, Franču revolūcijas, Napoleona, Luija Astoņpadsmitā, Sarla Desmitā un Luija Filipa Pirmā laikā.

1780. gadā viņš kļuva par Francijas baznīcas pārstāvi Francijas karaļa galmā, kur aizstāvēja baznīcas īpašumus un garīdznieku privilēģijas nemaksāt nodokļus. 1789. gadā viņš tika iecelts par Otēnas arhibīskapu. Kad tajā pat gadā Francijā tika sasaukti parlaments, Ģenerālštati, Taleirāns tika tajā ievēlēts no „pirmās kārtas", no garīdzniekiem. Tomēr viņš tālredzīgi pievienojās revolucionāriem un atbalstīja baznīcas īpašumu konfiskāciju un nacionalizāciju. Baznīcas īpašumu izpārdošanas gaitā arī pats Taleirāns guva ievērojamus ienākumus. Tc mēs jau ieraugām politisko stilu, kas raksturīgs visai tālākajai Talcirāna politiskajai un diplomātiskajai karjerai.

Taleirāns, neskatoties uz savu garīdznieka statusu, kaislīgi spēlēja azartspēles. Viņam bija arī plaši kontakti Parīzes augstākās sabiedrības salonos un viņš bez kautrēšanās izmantoja savas politiskās iespējas, lai gūtu ienākumus.

Ļoti interesanti Aleksandram likās 1790. gada četrpadsmitajā jūlija notikumi. Šajā dienā Taleirāns vadīja svinīgo dievkalpojumu par godu Federāciju svētkiem. Federācijas bija Francijas iedzīvotāju brīvprātīgas pilsoniskas apvienības. Par četrpadsmito jūliju zināms, ka Taleirānu pēkšņi vairs nepazina viņa paša suns, kurš rēja un pat mēģināja iekost. Ar bīskapa tērpā apģērbto Taleirānu dievkalpojuma ģenerālmēģinājumu veica grāfs Mirabo. Federācijas svētkus Marsa laukumā vēroja ap trīssimts tūkstoši skatītāju. Grandiozā svētku gājiena priekšgalā gāja Taleirāns, trīssimt garīdznieku, orķestrī bija 1200 muzikantu, salutēja četrdesmit lielgabali.

Savukārt pats Taleirāns par šo dienu atmiņās raksta tikai to, ka tūlīt pēc svinīgā dievkalpojuma viņš devies uz spēļu namu un sācis nepārtraukti laimēt. Ar zelta monētām pilnām kabatām un papīra naudas paciņām viņš ieradies pie hercogienes Lavālas. Pēc vakariņām viņš atgriezies spēļu namā un turpinājis laimēt. Pēc tam vēlreiz devies pie Lavālas kundzes, kā pats raksta, „lai parādītu viņai zeltu un asignācijas".

„Manas kabatas bija ar to pilnas. Cita starpā ar laimēto bija pilna arī mana cepure. Ievērojiet, tas bija četrpadsmitajā jūlijā," savās atmiņās raksta Taleirāns. Viņa biogrāfi reizēm neslēpa pārsteigumu, ka Taleirāns tikpat kā nepiemin grandiozā svinīgā dievkalpojuma vadīšanu.

Kopš manipulatīvo lauku tehnoloģijas izplatīšanās ruletes spēle bija kļuvusi bezjēdzīga. Nelegālie laika ceļotāji reizēm devās azartspēļu braucienos pagātnē, kur ruletē, pielietojot manipulatīvos laukus, protams, laimēja tik, cik vēlējās. Laimestu apjomu ierobežoja tikai divi faktori: nedrīkstēja piesaistīt sev lieku uzmanību un vajadzēja būt pārliecībai, ka varēs tikt prom ar saņemto laimestu. Protams, varēja arī vienoties ar kādu ietekmīgu vietējo spēlētāju un nodrošināt viņam veiksmi. Aleksandrs bija nonācis pie pārliecības, ka Taleirāns sev raksturīgajā stilā bija pārdevis tiesības vadīt svētku dievkalpojumu kādam nelegālam laika tūristam. Kuru, pilnīgi iespējams, bija Parīzē saticis pie azartspēļu galda. Šo Aleksandra viedokli apstiprināja gan Taleirāna fantastiskie laimesti četrpadsmitajā jūlijā, gan viņa suņa uzvedība svētku dienā.

Protams, ja kādam laika ceļotājam vienkārši vajadzēja naudu, tad nebija nekādas vajadzības riskēt ar spēļu iestādījumu apmeklēšanu. Jebkura viduvēja divdesmit pirmā gadsimta tipogrāfija viegli nodrukāja, piemēram, deviņpadsmitā gadsimta ASV dolārus nepieciešamajā daudzumā. Cita lieta, ja tika meklēti piedzīvojumi vai kādu apstākļu dēļ līdzpaņemtā summa izrādījās objektīvi vai subjektīvi nepietiekama.

***

Tas, ka Parīzē šajā vēstures posmā darbojās vairāku laika programmu zinātniskie rezidenti, eksperti un pat žurnālisti, bija vispārzināms fakts. Turklāt daļa no viņiem bija sastopami tajos pat Parīzes augstākās sabiedrības salonos, ko apmeklēja Taleirāns. Iespējams, no viņiem Taleirāns reizēm saņēma labus padomus. Viņš, piemēram, ļoti savlaicīgi izveidoja draudzīgus kontaktus ar vienu no Francijas revolūcijas līderiem grāfu Mirabo.

Aleksandrs bija pārliecināts, ka Taleirāns nebija palicis parādā saviem padomdevējiem. Piemēram, scenārijs, kura rezultātā 1768. gadā notika Korsikas nodošana Francijai, bija kā ar viņa roku rakstīts.

Aleksandrs nojauta arī pasūtītāju. Galu galā tieši Korsikā

dzimušais Napoleons deva būtisku impulsu Vācijas apvienošanā. To atbalstīt Taleirāns turpināja arī 1815. gada Vīnes kongresa aizkulisēs. Napoleona laikā, veidojot Reinas savienību, Taleirāns kukuļos no vācu zemju vadītājiem saņēma gandrīz trīs miljonus franku. Imperators Napoleons vēlāk, jāatzīmē, gan pieprasīja savam bijušajam ministram atdot 680 000 franku, ko Taleirāns 1806. gadā bija saņēmis no Hamburgas, Lībekas un Brēmenes. Un pat tad Taleirānam palika miljoni. Napoleona zobens bieži palīdzēja pildīt Taleirāna maku. Aleksandrs pieļāva iespēju, ka daļa no šādi vai līdzīgā veidā iegūtās naudas nonāca arī pie personām vai organizācijām, kuras izplānoja un īstenoja Korsikas nonākšanu Francijā gadu pirms Napoleona piedzimšanas.

***

Starp citu, līdzīgi ruletei arī biržas spekulācijas divdesmit pirmajā gadsimtā de facto bija kļuvušas par spēli, kurā daļai spēlētāju ir priekšā visu nākamo gājienu saraksts. Tie, kuri bija ieradušies no nākotnes vai darbojās viņu uzdevumā, biržā, protams, rīkojās uzmanīgi un reizēm maskēšanās nolūkā izdarīja arī kļūdainus gājienus. Tomēr lietas būtību tas nemainīja. Informētie spēlētāji vinnēja, un neinformētie darbojās uz aklo. Klasisks šādas informētības piemērs bija liela daudzuma aviokompāniju un apdrošināšanas firmu akciju pārdošana aptuveni nedēļu pirms 2001. gada vienpadsmitā septembra terora aktiem Ņujorkā. Eksperti ātri pamanīja ietekmīgu Vācijas banku saikni ar daudziem no savlaicīgi veiktajiem akciju pārdošanas gadījumiem.

- Šie puiši nav pārāk ierobežojuši sevi komerciālo laika operāciju jomā, nodomāja Aleksandrs.

Uz jahtas Aleksandrs gandrīz katru darbdienu tikās ar Avenova pārstāvi Tretjakovu, lai koordinētu Krievijas Laika programmas, Avenova holdinga un Eiropas Laika programmas sadarbību un plānotu tālākos pasākumus.

Šodien viņi bija apsprieduši vienu no izpētes jautājumiem. Tas bija interesants, un Aleksandram pašam vēl nepietika faktu, lai noformulētu konkrētu viedokli. Lietas būtība bija sekojoša:

Ja cilvēka ķermeņa temperatūru pazeminātu par diviem grādiem, mūža ilgums, visticamāk, pieaugtu līdz divsimts gadiem. Temperatūras pazemināšana no trīsdesmit sešiem grādiem uz trīsdesmit trīs, iespējams, dotu vēl lielāku pieaugumu. Varbūt pat līdz septiņsimts gadiem. Ietekmējot ķermeņa termostatu hipotalāmu ar nātrija un kālija šķīdumiem, zinātniekiem eksperimentos bija izdevies pazemināt pērtiķu ķermeņa temperatūru pat par sešiem grādiem. Pērtiķi, kuru temperatūra bija pazemināta, nebija ne miegaini, ne panīkuši. Netika novēroti nekādi būtiski blakusefekti.

Bija virkne leģendu, pārsvarā Krievijas teritorijā, par bāliem un

„aukstiem” cilvēkiem, kas parādās no pazemes alām vai ejām un slēpjas tur. Milzīgi alu kompleksi atradās, piemēram, Sibīrijā.

Aleksandrs nodomāja, ka principā ķermeņa temperatūras regulācija var tikt sasniegta pat ar 182

noteiktu jogas tipa vingrinājumu sistēmu pielietošanu, ja tāds mērķis tiktu izvirzīts. Viņi vienojās par tālāku informācijas apkopošanu, analīzi un iegūto datu regulāru apmaiņu.

***

Atgriezies kajītē, Aleksandrs pārlūkoja lekciju plānu. Bija tēmas, ko viņš diplomātiski bija nolēmis nepieminēt. Viena no tām bija Dienvidamerikas iekarošana, īpaši spāņu konkistadoru Ernando Kortesa un Fransisko Pizarro ekspedīcijas. Pat internēta sazvērestību teoriju autori vismaz pagaidām nebija saistījuši Huana Manuela lomu Spānijas karaļvalsts izveidē ar Amerikas atklāšanu, Dienvidamerikas iekarošanu un tai sekojošām zelta un sudraba straumēm.

Tomēr Aleksandram bija pietiekami daudz informācijas, lai saskatītu, ka lauvas tiesa no Huana Manuela Eiropas Savienības prezidenta kampaņas finansējuma, ļoti iespējams, nāca no konkistadoru laupījuma.

Kortesa un Pizarro biogrāfijās laika operāciju elementu bija tikai nedaudz mazāk kā Zannas d’Arkas varoņdarbos. Konkistadoru biogrāfijās gan nebija mistisku balsu. Tas bija saprotami. Galu galā no viņiem negaidīja debesu brīnumus. No konkistadoriem gaidīja zeltu. Un viņi to nodrošināja lielos apjomos. Pietika vairākiem gadsimtiem.

***

Biznesā un politikā ir līmenis, kurā tu vairs nevari uzrakstīt uz datora ekrāna summu 1 000 000… ar sešām, septiņām vai, piemēram, deviņām nullēm, nospiest taustiņu „Enter” un paziņot darījumu partnerim es pārskaitīju tev naudu.

Nevari pat tad, ja pārstāvi Eiropas Centrālo Banku vai ASV Federālo Rezervju Sistēmu, kas šādā veidā pēc vajadzības izlaiž apritē miljardus. Un tajā brīdī, kad finansēšanai vairs nepietiek ar pareizā vietā pieslēgtu datoru, ir vajadzīgs kaut kas reāls un līdz šim Eiropas vēsturē visos laikos visbiežāk tas ir bijis zelts.

Aleksandrs atvēra un atbīdīja savas kajītes balkona durvis. Kajītes kondicionieris automātiski izslēdzās. Viņš paņēma savu datoru, apsēdās ēnā uz balkona un atvēra failu, kura saturs Eiropas Savienībā drīz varēja nonākt ļoti konfidenciālas informācijas statusā. Tic bija dati par laika operāciju pazīmēm sešpadsmitajā gadsimtā spāņu konkistadoru uzbrukumos Acteku un Inku impērijām.

Viens no pirmajiem faila ziņojumiem bija neliels hronikas fragments par kādu notikumu ar putnu. Pie spāņu konkistadora Pedro Ariasa de Avilas ekspedīcijas kuģiem, kas 1514. gadā izbrauca no Santa Martas līča Centrālamerikā, atlidoja liels putns, kas parasti

uzturējās piekrastes lagūnās un ķēra zivis. Tas sākumā riņķoja virs flagmaņkuģa, kur atradās toreizējais kolonijas „Zelta Kastīlija" vicekaralis Avila. Tad apmeta loku ap katru no divdesmit kuģiem un pēkšņi nokrita uz klāja beigts. Hronists to uzskatīja par zīmi, ka ekspedīciju sagaida nopietnas problēmas.

Savukārt Aleksandrs notikumā saskatīja vienkārši filmēšanu. Liels putns tāpat kā ērglis, kas virs Maķedonijas Aleksandra Gaugamelu laukā lidoja persiešu armijas virzienā, bija izdevīgs objekts kinoaparatūras ievietošanai. Putna lidojuma maršruts, sākot no flagmaņkuģa, pilnīgi atbilda filmēšanas vajadzībām. Turklāt filmēšanai tādā situācijā, kad lidaparāta baterijas ir tuvu beigām. Tāpēc sākumā tika filmēts flagmanis, bet pēc tam cik paspēja. Iespējams, ar šo putnu iepriekš tika vākta etnogrāfiskā un ekoloģiskā informācija. Safilmētos datus vajadzības gadījumā noteikti bija iespējams izmantot-arī ekspedīcijas dalībnieku seju identifikācijai. Savukārt tas, ka putns beigās nokrita uz klāja, varēja būt gan nejaušība, gan safilmētā materiāla nogādāšana savam aģentam uz kuģa, piemēram, zinātniskas laika ekspedīcijas ietvaros.

Hronikas piemin putnu arī laikā, kad Ernando Kortess, vēlākais Acteku impērijas, Meksikas, iekarotājs pirmoreiz pāri okeānam brauca uz Kubu. Kuģis, uz kura atradās Kortess, jau pie Kanāriju salām nošķīrās no pārējās eskadras, lai pirmais sasniegtu Kubu un izdevīgāk pārdotu savu kravu. Taču sākās vētras, jūras braucēji okeānā nomaldījās un vairs nespēja precīzi noteikt savu atrašanās vietu.

Tad kādu rītu uz kuģa nolaidies balts balodis. Putns brīdi atpūties uz kuģa masta un devies krasta virzienā. Sekojot balodim, arī ceļotāji atraduši krastu. Tā, protams, varēja būt nejaušība. Tomēr veiksmīgu gadījumu daudzums Koretesa biogrāfijā bija stipri virs vidējās normas. Veiksmīgo nejaušību viņa dzīvesstāstā bija simtiem un hronikās dokumentēto gadījumu daudzums patiesībā bija vienkārši neticams.

***

Skaņas failā bija atrodama Kortesa runa viņa karavīru parādē 1519. gada astoņpadsmitajā februārī pie Kubas rietumu gala Sanantonio raga. Kortess bija lielisks orators runa bija interesanta. Viņš paziņoja karavīriem, ka vedīs viņus uz tik plašu un bagātu zemi, kādu eiropieši vēl nekad neesot redzējuši. „Es jums došu lielisku apbalvojumu, bet to var iemantot tikai nemitīgos, neatlaidīgos pūliņos. Lielus darbus veic tikai ar lielu piepūli, un slava nekad nav bijusi sliņķu alga. Es esmu pūlējies nenoguris un ieguldījis šajā pasākumā visu savu mantību, vienīgi alkdams pēc slavas cilvēka cildenākā atalgojuma. Bet, ja kāds no jums tur bagātību augstāku par slavu, tad esiet tikai man uzticīgi un es jums došu tādas bagātības, par kādām nekad nav sapņojuši mūsu tautieši! Jūs esat mazā skaitā, bet stipri garā. Ja tas netiks satricināts, esiet pārliecināti, ka visu augstais

dievs, kas nekad nav pametis spāniešus kaujās ar neticīgajiem, jūs aizsargās, kaut arī jūs ielenktu neskaitāmi ienaidnieku bari. Mūsu lieta ir taisnīga, un jūs iesiet kaujā zem krusta karoga. Tad dosimies uz priekšu ar drošu dūšu un pabeigsim ar slavu šo pasākumu!"

Meksikas iekarošanas dalībnieks un vēlākais hronists Bernals Diass pieminējis, ka Kortess visur atdarinājis Maķedonijas Aleksandru, un šī uzruna esot bijusi antīko varoņu cienīga.

***

No visas rakstiskās informācijas, kas bija pieejamas par Meksikas iekarošanu, Aleksandram vislabāk patika Bernala Diasa hronika. Tā, starp citu, lieliski parādīja, kā reālajā dzīvē bija veicies ar Kortesa solījumu izpildi. Savas hronikas noslēgumā vecais karavīrs rakstīja: „Bet kas noticis ar tiem, kuri bija veikuši visus diženos varoņdarbus? No piecsimt piecdesmit biedriem, kuri kopā ar Kortesu atstāja Kubu, tagad, 1568. gadā, Jaunajā Spānijā palicis ne vairāk par pieciem. Visi pārējie gājuši bojā: kauju laukos, uz upuru altāriem, slimību nopļauti. Kur viņu slavas piemineklis? Viņu vārdi būtu jāiecērt akmenī zelta burtiem, jo viņi gājuši nāvē dižena mērķa labā. Bet kur nu! Mēs, pieci palikušie, esam gadu nastas, brūču un slimību saliekti un aizvadām sava mūža galu pavisam pieticīgos, gandrīz nožēlojamos apstākļos. Mēs sagādājām Spānijai neskaitāmas bagātības, bet paši palikām nabagi. Mūs nestādīja priekšā karalim, mums nepiešķīra augstus titulus, mūs neapveltīja ar pilīm un zemes īpašumiem. Mūs, īstos konkistadorus, pirmā iesaukuma vīrus, kas bija paklausījuši pirmajam aicinājumam, pat aizmirsa. Rakstnieks Gomara skaistiem vārdiem stāsta par Kortesu, turpretim mūs nepiemin ne ar pušplēstu vārdu. Bet diezgan! Lai neviens neuzdrošinās ļauni priecāties, lasot šos manus vārdus. Kas mums atlicis un kas no mums palicis? Viss! Esmu piedalījies simt deviņdesmit kaujās un slaktiņos, piedalījies Jaunās Spānijas iekarošanā. Tas ir mans spēks, tā ir mana slava!"

***

Valdnieka Montesumas Otrā laikā Acteku impērija bija sasniegusi savas varas un bagātības augstāko punktu. Tomēr līdzīgi Francijai pirms Zannas dArkas atnākšanas, arī Acteku impērijā kāds savlaicīgi bija izplatījis pareģojumu: kādu dienu pār actekiem nākšot posts un šausmas, valsts tikšot izpostīta un sagrauta, un ļaudis tikšot pārvērsti par vergiem.

Pareģojums bija tipiska laika operācijas gatavošanas pazīme. Visi hronisti apliecina, ka laikā, kad Kortesa karavīri tuvojās Acteku impērijas galvaspilsētai Tcnočtitlānai, valdnieks Montesuma Otrais bija mistisku šausmu un baiļu varā. Tas neļāva viņam pieņemt racionālus lēmumus un sūtīt milzīgo impērijas armiju pretī svešzemju iebrucējiem. Viņam likās, ka atnācēji saistīti ar gaišādaino dievu Kccalkoatlu, kurš savulaik iemācījis indiāņiem kopt zemi, audzēt

kukurūzu, celt akmens namus, apstrādāt metālus. Leģendas vēsta, ka Kecalkoatls atnesis Meksikas ciltīm rakstu mākslu, devis gudrus likumus un labas paražas. Šis dievs neesot prasījis cilvēku upurus un gribējis izbeigt cilvēku upurēšanu. Leģendas apgalvoja, ka Kecalkoatls atgriezīšoties kopā ar ļaudīm, kam būšot tāda pati gaiša ādas krāsa.

Montesuma Otrais esot ticējis zīmēm un sapņiem. Šādu ticību laika operācijas ietvaros bija iespējams izveidot, piemēram, ar manipulatīvajiem laukiem savlaicīgi nodrošinot dažu sapņu vai zīmju piepildīšanos. Vai arī sapnī prognozējot kādu notikumu, kurš sapņa scenāristam no nākotnes ir zināms no hronikām un vēstures grāmatām. Ja laika operācijas paredzamā peļņa ir miljardi zeltā, tad daži desmiti miljonu, kas būtu nepieciešami šādas laika operācijas rūpīgai un kvalificētai sagatavošanai, nebūt nebija pārmērīgi liela summa.

Arī Inku impērijā jau savlaicīgi, pirms konkistadoru uzbrukuma, tika izplatīti pareģojumi. Hronisti turklāt rakstīja, ka Inku kalendārā gada galveno, Saules svētku, svinību laikā pēc vanagu uzbrukuma no debesīm nokrita ērglis. Tas uztverts kā slikta zīme. Aleksandrs gan domāja, ka ari šoreiz runa bija drīzāk par neveiksmīgu filmēšanas mēģinājumu.

Laika operācijās filmēšanas tehniskais nodrošinājums bija rūpīgi jāsagatavo. Ja ērglis, kas virs Maķedonijas Aleksandra persiešu virzienā lidoja Gaugamelu laukā, būtu nokritis, to uztvertu kā sliktu zīmi. Tas varētu būtiski ietekmēt kaujas iznākumu un līdz ar to radītu ļoti nopietnas juridiskas problēmas filmētājiem. Turklāt papildus juridiskajām problēmām viņi, protams, nonāktu ari tādu organizāciju kā „Laika Sargi" redzeslokā.

***

1519. gada divdesmit piektajā martā Tavasko, rietumos no Acteku impērijas, notika Kortesa karaspēka pirmā lielākā kauja ar indiāņiem. Hronists Bernals Diass par to rakstīja: „Nekad neaizmirsīšu elles troksni, svilpšanu un brēkšanu pie katra mūsu šāviena. Vienmēr atcerēšos, kā viņi, izkliegdami lāstus, svieda uz augšu zemi un sausu zāli, kā viņi izlikās nemanām savus zaudējumus."

Kaujas iznākumu izšķīra spāņu kavalērijas uzbrukums. Indiāņi pirms tam nekad nebija redzējuši zirgus. Kaujas laukā palika ap tūkstotis nogalinātu indiāņu karotāju, divi konkistadori bija krituši un ap simts guvuši ievainojumus. Ir vēsturnieki, kuri apgalvo, ka nevis šaujamieroči un spāņu konkistadoru kara māksla, bet gan kaujas zirgs uzvarējis Amerikas indiāņu valstis.

Cits hronists, Kortesa garīdznieks Gomara, raksta, ka pa priekšu jātniekiem šajā kaujā auļojis un izcīnījis uzvaru apustulis Santjāgo svētais Jēkabs. Bernals Diass noliedz šo apgalvojumu un raksta, ka viņš gan priekšgalā redzējis tikai Fransisko de Morlu ābolainajā ērzelī.

Bernals Diass rakstīja: „Protams, visas mūsu uzvaras nāca no Kristus. Citādi mums būtu slikti klājies. Ja ikviens no ienaidniekiem mums būtu tikai uzmetis pa saujai zemes, mūs aprakstu vesels kalns. Protams, dieva žēlastība mūs uzturēja visu laiku. Iespējams, ka es, būdams liels grēcinieks, nevarēju saskatīt apustuli. Bet kāpēc gan neviens cits no mums, kaujas dalībniekiem, to nemanīja? Vai patiešām mēs, redzēdami tādu brīnumu, nebūtu svētajam Jēkabam uzcēluši baznīcu, baidīdamies iemantot viņa nežēlestību? Tomēr tā nebija. Nevis mēs bijām slikti kristieši, bet gan Gomara slikts skrīvētājs."

Reālisms un patiesais notikumu apraksts izraisīja simpātijas. Tieši tāpēc Aleksandrs deva priekšroku Bernala Diasa hronikai. Viņš pievērsa uzmanību aprakstos minētajām nodevām, ko iekarotāji acteki uzlika pakļautajām ciltīm. Nodevas tika uzskatītas par bargām Impērija pieprasīja divdesmit procentus ražas un desmit procentus no medījumiem. Divdesmit procentu nodevu likmes salīdzinājums ar tagadējām Eiropas Savienības ienākuma nodokļa likmēm lika Aleksandram pasmaidīt. Lielākā daļā Savienības valstu mūsdienās divdesmit procentu ienākuma nodokli uztvertu kā mērenu vai pat mazu. Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) Acteku impērijā nebija. Cita lieta, ka pakļautajām tautām pārāk bieži nācās dot cilvēkus upurēšanai reliģisko ceremoniju laikā.

Interesanti, ka arī Eiropas vēsturē laicīgā un garīgā vara bieži katra prasīja no padotajiem „desmito tiesu" (desmit procentu nodevu). Turklāt tauta agrāk bieži sacēlās pret šādām nodokļu likmēm un uzskatīja tās par pārmērīgi lielām. ***

Aleksandrs failā atrada informācijas apkopojumu, ko fragmentāri bija jau lasījis vēstures grāmatās. īsi pirms konkistadoru iebrukuma Inku impērijā notika ārkārtīgi spēcīga zemestrīce, kuras laikā, kā rakstīja hronikās, sadalījās milzīgas klintis un gruva kalni. Jūras krastiem uzbruka milzīgi cunami viļņi. Debesīs ap to laiku joņojuši degoši meteorīti, izraisot šausmas.

Dīvainas parādības un zīmes pirms konkistadoru iebrukuma notika arī Acteku impērijā. 1510. gadā lielais Tckskoko ezers pie impērijas galvaspilsētas bez vētras vai zemestrīces pēkšņi sabangojās, viļņi triecās pret krastu un appludināja galvaspilsētas Tenočtitlānas ielas, sagraujot daudzas piekrastes ēkas. Tādu rezultātu laika operācijās ietvaros varēja panākt ar zemūdens sprādzienu.

Drīz sekoja nākamais brīnums. No debesīm nolaidās ugunīga bumba, kas uz mirkli pakavējās virs galvenā tempļa. Pēkšņi iemirdzēdamās ārkārtīgi spožā gaismā, bumba pazuda. Notikuma vietā uzreiz pēc tam pacēlās liesmu stabs dega Kecalkoatla templis. Vēl īsi pirms spāņu ierašanās austrumos parādījusies dīvaina blāzma, kas sniegusies līdz pašam zenītam. Šī parādība bijusi līdzīga ugunīgai straumei, kas kaisījusi dzirksteles. Gaisā skanējuši vaidi un žēlabainas

gaudas. To, protams, uzskatīja par sliktu zīmi.

Aleksandrs atcerējās, ka arī nedaudz vēlāk, sešpadsmitā gadsimta četrdesmitajos gados, kad spāņu konkistadoriem radās problēmas ar Jukatānas iekarošanu, dabas stihija … atkal nejauši… nostājās viņu pusē. Briesmīga viesuļvētra nopostīja plašus Jukatānas rajonus, nolauza visus lielos kokus, meži izskatījās kā nopļauti. Krītošie koki nosita un sakropļoja cilvēkus, iznīcināja meža dzīvniekus. Jukatānu vairs nevarēja saukt par briežu un tītaru zemi. Lielās mājas vētrās aizdegās no pavardu uguns, un liesmās gāja bojā daudzi cilvēki. Paglābās tie, kas mita mazās būdiņās. Viesuļvētrai sekoja ilgs, postošs sausums, tad mēra un drudža epidēmija, pēc tam siseņu uzbrukums un bads. Spāņu hronisti, kas nāca līdzi konkistadoru otrajam vilnim, rakstīja, ka esot tīrais brīnums šajā zemē vēl sastapt cilvēkus.

Aleksandrs zināja, ka aizdomas par klimatisko, bakteoroloģisko un tektonisko ieroču pielietojumu konkistadoru atbalstam pieaugošā apmērā parādās sešpadsmitajā gadsimtā, sākot ar Meksikas iekarošanu. Tendence principā bija viegli izskaidrojama Acteku impērijas izlaupīšanas rezultātā konkistadoru operāciju organizatoru rīcībā nonāca milzīgi finanšu līdzekļi. Spriežot pēc tā, ka laika operāciju īstenošanā sākumā tika pielietoti sapņi un zemestrīces, daļa laika operāciju budžeta finansējuma, ļoti iespējams, tika izlietoti līdzīgi kā Žannas d'Arkas gadījumā. Izlietoti nākotnes tehnoloģiju un ieroču pirkšanai, nākotnes militāro speciālistu algošanai.

Divdesmit pirmā gadsimta sākumā civilizācijai vēl nebija ne „sapņu mašīnas", ne tektonisko ieroču. Tomēr, atcerējās Aleksandrs, jau senindiešu eposā „Mahabharata" rakstīts par „Dievu ieroci", ko pielietojot, sāk drebēt Himalaji. Pret Acteku un Inku impērijām veikto laika operāciju motivācija bija acīmredzama. Savukārt papildjautājums, kāpēc pret Jukatānu bija jāpielieto tāds ieroču arsenāls un jārīkojas ar tādu nežēlību, palika neatbildēts.

Ja Aleksandrs nesaskatītu konkistadoru zeltu Spānijas izcelsmes politiķa Huana Manuela kampaņas finansējumā, viņš, spriežot pēc pielietotajām tehnoloģijām, būtu nodomājis, ka visu Dienvidamerikas iekarošanu no A līdz Z organizējuši puiši no dažus gadu desmitus tālākas nākotnes. Bet tagad galvenais secinājumi, kas Aleksandra skatījumā acīmredzami izrietēja no faktiem par sešpadsmitā gadsimta laika operācijām Dienvidamerikā, bija ļoti nopietni un konfidenciāli. Ar tālejošām politiskām sekām. It īpaši kontekstā ar Huana Manuela ES prezidenta kampaņas finansēšanu. Protams, arī kontekstā ar mozaīku, kuras fragmentus viņš Huana Manuela uzdevumā mēģināja salasīt Eirāzijas vēstures tūkstošgadēs.

***

Aleksandrs vēl nedaudz palasīja konkistadoru līdera Ernando Kortesa biogrāfijas failu. Tur bija atrodamas patiešām kolorītas un

krāšņas epizodes. Bernals Diass savā hronikā rakstīja: „Kur un kad tas dzirdēts, ka četrsimt karavīru vispirms iznīcina savus kuģus vienīgo glābšanās līdzekli, pēc tam virzās uz milzīgu, nocietinātu ienaidnieka galvaspilsētu, labi zinādami, ka tieši tur tas gatavo viņiem drošu nāvi. Pēc tam saņem gūstā valdnieku, sagrābjot viņu paša pilī, ko apsargā ļaužu tūkstoši. Pēc tam publiski soda ar nāvi viņa ģenerāļus un viņu pašu tur sakaltu ķēdēs! Tas ir liels brīnums!"

Pēc Montesumas sagūstīšanas iegūtā laupījuma vērtību Bernals Diass raksturo kā 600 000 peso de oro (ap trīs tonnas zelta tā laika peso bija gandrīz pieci grami zelta).

Spānijas karalis un Kortess katrs saņēma piekto daļu laupījuma. Pēc tam Kortess iekasēja summu, ko Kubā bija ieguldījis ekspedīcijas rīkošanā, un atlīdzību par saviem iznīcinātajiem kuģiem. Beigu beigās jātnieki saņēma divsimt peso, bet vienkāršie karavīri tikai simts peso de oro. Viņiem, slāpējot neapmierinātību, tika solīts, ka tik bagātā zemē kā Meksika nākotnē katru gaidot bagātība. Tomēr sagūstītais Montesuma ātri zaudēja kontroli pār valsti.

Hronikās minēts gadījums ielu cīņu laikā Tenočtitlānā. Atkāpjoties pēc iebrukuma pilsētā, Kortess pamanīja šķērsielā savu draugu Dvero, kuru acteku karavīri bija norāvuši no zirga. Dvero, kurš savulaik Kubā bija palīdzējis Kortcsam kļūt par Meksikas iekarošanas ekspedīcijas vadītāju, tagad acteku aplenkts atgaiņājās ar garu dunci. Kortess uz zirga devās draugam palīgā, izgaiņāja actekus un atņēma viņiem Dvero zirgu. Tad abi jāšus izlauzās no aplenkuma un pievienojās pārējiem. Kortess ar bultu bija ievainots kreisajā rokā.

1520. gada pirmajā jūlijā, atkāpjoties no Tenočtitlānas, Kortess nakts kaujā zaudēja divas trešdaļas savas armijas krita ap astoņi simti spāņu konkistadoru. Visi izdzīvojušie bija ievainoti. Tika pazaudētas gandrīz visas salaupītās bagātības. Starp Tenočtitlānu un Verakrusu jau iepriekš tika iznīcināta spēcīga spāņu vienība, kas

veda zeltu pieci jātnieki un četrdesmit kājnieki.

1520. gada astotajā jūlijā atlikušo Kortesa karaspēku pie Otumbas sagaidīja liela acteku armija. Pēc vairāku stundu kaujas svelmainajā saulē spāņi sāka zaudēt spēkus. Kortess uzvarēja šo kauju, izmisīgā kavalērijas izrāvienā nogalinot acteku armijas komandieri. Līdzīgu taktiku pielietoja Maķedonijas Aleksandrs Gaugamelu kaujā ar Persijas valdnieku Dāriju. Kortesam kaujā bija sadragāti divi kreisās rokas pirksti, stipri sadauzīta kāja un viņš bija divreiz ievainots galvā. Smagākais Kortesa ievainojums bija ielauztais galvaskauss. Spēja turpināt kauju un izdzīvot ar šādiem ievainojumiem atkal lika domāt par divdesmit pirmā gadsimta militāro medikamentu pielietojumu.

Arī šoreiz hronisti raksta par svēto Jēkabu, kas baltā zirgā piedalījies Otumbas kaujā un vairākiem citiem brīnumiem. Interesanti, ka rakstot par Otumbas kauju, šoreiz arī Bernals Diass apliecina citu

hronistu minētos brīnumus.

Nākamā gada kaujās, kad konkistadori atjaunoja uzbrukumu Tenočtitlānai, divas reizes viņa karavīri burtiski izrāva Kortesu no acteku rokām. Tikai pēc smagām un ilgstošām kaujām konkistadoriem izdevās ieņemt Acteku impērijas galvaspilsētu. Laikā no 1519. gada līdz 1605. iekarotās Meksikas indiāņu skaits samazinājās no divdesmit pieciem miljoniem līdz aptuveni vienam miljonam cilvēku.

***

1532. gada sešpadsmitajā novembrī Kahamarkā spāņu konkistadors Fransisko Pizarro sagūstīja Inku impērijas valdnieku Atavalpu. Konkistadoru uzbrukuma brīdis lnku impērijai …atkal nejauši… bija izvēlēts labākais iespējamais tūlīt pēc postoša pilsoņu kara impērijā.

Ar pavadoņiem tuvojoties Kahamarkai, kuras tuvumā atradās viņa komandētā Inku impērijas armija vairāku desmitu tūkstošu karavīru lielumā, Atavalpa ap puskilometru no pilsētiņas apturēja savu svītu. Viņš pavēlēja uzcelt teltis. Atavalpa plānoja tur uzkavēties līdz nākamajam rītam un ar ziņnesi paziņoja savu nodomu Pizarro.

Tālāk sekoja epizode, kam pat hronikās nav izskaidrojuma. Saņēmis Pizarro atbildi ar uzaicinājumu ierasties Kahamarkā uzreiz, Atavalpa maina savu lēmumu, pavēl novākt pusuzceltās teltis un doties pie Pizarro. Turklāt viņš atstāj aizmugurē karavīrus un ierodas Kahamarkā ar sešiem tūkstošiem neapbruņotu indiāņu.

Spāņi, kas pilsētiņā bija ierīkojuši slēpni un uzstādījuši artilēriju, viņam piedāvā kristīties un atzīt Spānijas karaļa varu. Vēsture cauri gadsimtiem ir saglabājusi Inku impērijas valdnieka atbildi kristīgajam misionāram. Ar lepnu žestu viņš norādīja uz sauli: „Mans dievs ir dzīvs!”

Saņēmuši atteikumu, spāņu konkistadori sarīkoja asiņainu slaktiņu, nogalinot vairākus tūkstošus neapbruņotu indiāņu. Pēc valdnieka sagūstīšanas inku armija izklīda, nemēģinot atbrīvot Atavalpu.

Aleksandrs pievērsa uzmanību faktam, ka Montesumas un Atavalpas sagūstīšana un nogalināšana nesaskārās ar „Juliānu” pretdarbību. Arī „Laika Sargi” nekur nebija manāmi.

- Zelts atver daudzas durvis, viņš pie sevis pasmīnēja. Un atcerējās Austrumu parunu: ar zeltu apkrauts ēzelis var ieņemt cietoksni, ko nespētu uzveikt milzīga armija…

***

Lai iegūtu laiku, inks Atavalpa piekrita divu mēnešu laikā samaksāt milzīgu izpirkumu zeltā un sudrabā. Viņš piekrita piepildīt ar zeltu divu metru augstumā ap piecdesmit kvadrātmetru lielu zāli. Nedaudz mazāka telpa, kas atradās blakus, bija divreiz jāpiepilda ar sudrabu.

Kad bija pagājuši vairāk nekā pieci mēneši kopš Atavalpas sagūstīšanas, zelta istaba vēl nebija aizpildīta līdz uz sienas novilktās izpirkuma līnijas augstumam. Tomēr Kahamarkā savāktie dārgumi bija milzīgi, to vērtība bija 1 326 539 zelta peso. Tas bija vismaz divreiz vairāk par Kortesa laupījumu pēc Montesumas sagūstīšanas. Fransisko Pizarro saprata, ka laupījuma sadali vairs ilgāk atlikt nevar.

Līdzīgi Kortesam Pizarro nodalīja karalim domāto piekto daļu laupījuma, tai skaitā nosūtīja Spānijas karalim zelta mākslas izstrādājumus 100 000 zelta peso vērtībā. Šo dārgumu liktenis ir nezināms, Spānijas karaļa galmu tie nesasniedza. Krava pazuda bez pēdām. Tajā bija zelta kausi un dažāda izmēra un formas vāzes, paplātes, tempļu un piļu rotājumi, dzīvnieku un augu figūras. To vidū, piemēram, brīnišķīgi skaista zelta strūklaka, pie kuras pamatnes ūdenī rotaļājās zelta putni un dzīvnieki.

1533. gada piecpadsmitajā novembrī, gadu kopš ienākšanas Kahamarkā, spāņi iegāja Inku impērijas galvaspilsētā Kusko. Tur viņi sagrāba laupījumu, kas tika oficiāli novērtēts 580 200 zelta peso vērtībā. Sadalot guvumu, katrs no no jātniekiem saņēma 8000 peso un katrs no 460 kareivjiem 4000 peso.

Zirgs tajā laikā Jaunajā Pasaulē maksāja no piecsimt līdz tūkstoš zelta peso. Tātad par zirgu pie labas izdevības varēja dabūt gandrīz piecus kilogramus zelta. Iebrūkot Meksikā, Kortesa armijai sākumā bija tikai sešpadsmit zirgu.

Tomēr brāļiem Pizarro zelts nebija atnesis laimi. Francisko Pizarro brālis Ernando Pizarro Spānijā tika arestēts par cita konkistadoru komandiera Almagro nogalināšanu 1538. gada jūlijā. Viņš pavadīja Medina del Kampo cietokšņa cietumā divdesmit gadus. Pats Fransisko Pizarro tika nogalināts 1541. gada divdesmit sestajā jūnijā Almagro dēla organizēta sazvērestībā.

***

Jahta nedaudz pagriezās un balkona nojume automātiski konfigurējās tā, lai Aleksandra krēsls paliktu ēnā.

- Robots, apmierināti nodomāja Aleksandrs. Notikums nedaudz novirzīja domas. Viņš nesen bija noskatījies dokumentālu filmiņu par BMW auto montāžu. Rūpnieciskie roboti uzsāka darbu no metāla izejvielu kaudzes un tikai četrdesmit otrajā minūtē pie topošā BMW pirmoreiz pienāca cilvēks, lai ieliktu jaunajai automašīnai durvis.

Rūpnieciskie, mājsaimniecības, rotaļu, militārie, zinātniskie teleroboti, pat cilvēkveidīgie androīdi bija ikdiena. Robotiem līdzīgas būtnes, piemēram, dzīvas statujas, mehāniski kalpi un apburti priekšmeti, kas spēj kustēties paši no sevis, aprakstīti dažādos mītos un leģendās jau pirms mūsu ēras. Bija vēsturiskas liecības par mehāniskiem putniem, dzīvniekiem un dažādām ierīcēm, kas spējušas

kustēties un izdot dažādas skaņas. Par pirmo robotu mūsdienu izpratnē uzskatīja ar radioviļņiem vadāmu laivu, ko ap 1898. gadu izgudroja Nikola Tesla.

Terminu "robots" pirmo reizi lietoja Karels Čapeks 1920. gadā savā zinātniskās fantastikas lugā R.U.R. «Rossumas universālie roboti». Šo terminu esot izdomājis rakstnieka brālis Jozefs Capeks. Vārds visticamāk atvasināts no vārda "robota", kas čehu un arī slovāku valodā nozīmē "klaušas".

Lielākajā daļā Eiropas Savienības dzimstība bija zema. Aleksandrs saprata, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās, protams, ir nopietna ES problēma. Tomēr arī pašreizējais ES iedzīvotāju skaits saskārās ar vērā ņemamu bezdarbu. Turpinoties robotizācijai, Eiropas un Ziemeļamerikas attīstītās valstis pārskatāmā nākotnē varēja nonākt tuvu stāvoklim, ka cilvēku roku darbs lielā mērā kļūst par etnogrāfisku atrakciju. Līdzīgi naglu kalšanai ar rokām. Vai suvenīrmonētu kalšanai Prāgas centrālajā laukumā.

Tādējādi Eiropas sabiedrība un, protams, ES struktūras saskārās ar ļoti praktisku ilgtermiņa jautājumu ko cilvēkiem darīt? Divdesmitā gadsimta vidū Amerikas futurologi bija paredzējuši robotizācijas tendenci un prognozēja, ka darba nedēļas ilgums nākotnē būšot, piemēram, trīs darba dienas. Pārējā laikā cilvēki varēšot izbaudīt brīvo laiku.

Praksē tomēr notika citādi bija bezdarbnieki un pat bezpajumtnieki, savukārt uzņēmumos un valsts iestādēs notika štatu samazināšanas taupības nolūkos. Tas savukārt radīja pieaugošu darba slodzi un bieži arī nopietnu pārslodzi atlikušajiem darbiniekiem.

Savienībā bija valstis, piemēram, Dānija, kuru pilsonim strādāšana principā bija diezgan brīvprātīga izvēle. Skandināvijas sociālās drošības tīkls nodrošināja jebkuru, ieskaitot personas, kuras nekad nebija strādājušas algotu darbu un maksājušas nodokļus. Tai pat laikā dāņu uzņēmējs varēja atlaist darbinieku daudz vienkāršāk, nekā daudzās Dienvideiropas valstīs.

Maksājot augstākos nodokļus Eiropā, dāņi zināja, ka rezultātā valstī sasniedz labu iedzīvotāju izglītības līmeni, lielāku drošību, mazāku noziedzību un radošākus cilvēkus, kuri lielākā mērā strādā darbus, kas tiem patīk, nekā darbus, ko viņi spiesti strādāt. Tas deva labumu biznesam, jo uzņēmēji ieguva labāk motivētus darbiniekus ar augstāku darba ražīgumu. Dāņu firmu konkurētspēja bija laba. Pētījumos par cilvēku labsajūtu dāņi bija starp laimīgākajiem cilvēkiem pasaulē. Starp citu, augstākā izglītība Dānijā bija bezmaksas.

Dānija nebija kautrējusies stingri un efektīvi aizsargāt savas intereses Eiropas Savienībā. Piemēram, Dānija referendumā noraidīja ES kopējās valūtas euro ieviešanu, saglabājot tradicionālo dāņu kronu.

Pēc tam Dānijas paraugam sekoja Zviedrija, referendumā noraidot euro. Jau divdesmitā gadsimta deviņdesmitajos gados Dānija bija panākusi sev būtiskus izņēmumus no Eiropas Savienības Māstrihtas līguma.

Būdams reālists, Aleksandrs lieliski saprata, ka Eiropas Savienības attīstība un likumdošanas 203

process pēdējos gadu desmitos nebūt nebija vērsts uz Skandināvijas modeļa ieviešanu visā Savienības teritorijā. Skandināvijas labklājība bieži bija saglabāta, aizstāvoties no Briseles birokrātijas. Savukārt Savienības likumi pārāk bieži apkalpoja lielo dalībvalstu un lielo korporāciju intereses. Tas bija labi apmaksātas un profesionāli lobētas intereses. Prakse liecināja, ka cilvēku masu laime un labsajūta nav šo likumu lēmēju prioritāte.

Tomēr bija ari pietiekami skaidrs, ka Eiropas Savienības attīstība nonāks pilnīgā strupceļā un novedīs pie sabrukuma, ja piedāvātais Savienības modelis nespēs apmierināt plašu cilvēku masu, vairākuma vajadzības. Varas centralizācija un federalizācija soli pa solim nodeva Savienības rokās arvien jaunas sviras un iespējas kopā ar jaunām atbildības jomām. Rezultātā kontinents stāvēja krustcelēs un pilnīgi noteikti atradās pamatīgu pārmaiņu priekšvakarā. Aleksandrs lieliski saprata, ka arī drīzās ES Prezidenta vēlēšanas dos būtisku atbildi uz jautājumu, kur un kā tuvākos gados virzīsies Savienība.

***

Aleksandrs viegli uzsita pa sava datora taustiņiem, ielūkojoties jaunāko ziņu lapā. Šodien ziņās atkal bija aktualizējies jautājums par Turcijas dalību Eiropas Savienībā. Jau daudzus gadus Turcija bija kandidātvalsts un šajā statusā saņēma Savienības finansējumu. Huans Manucls šodien bija uzstājies ar neierasti stingru paziņojumu par stāvokli Ziemeļkiprā.

Pirms mēneša uzturoties Kiprā, Aleksandrs uz vienu dienu bija apmeklējis Ziemeļkipras Turku Republiku. Pirms tam Nikozijā viņš bija apmeklējis Bizantijas mākslas muzeju. Tas bija izvietots Makariosa Kultūras Fonda ēku kompleksā. Muzejā atradās patiešām iespaidīga vairāk nekā divsimts kultūras vērtību kolekcija. Tai skaitā ikonas, kas bija izgatavotas, sākot no mūsu ēras piektā gadsimta. Šīs ikonas labākajā gadījumā bija izveduši bēgļi no Ziemeļkipras, kas bija spiesti pamest dzimtos ciematus pēc 1974. gada turku iebrukuma. No salas ziemeļos palikušo grieķu pareizticīgo baznīcu sienām izzāģēto fresku un nozagto ikonu ceļš uz muzeju bija dramatiskāks. Šo mākslas vērtību atgūšanā bieži bija piedalījies Interpols.

Aleksandra draugs Eleftherios Antoniou, kuru viņš uzrunāja kā Elefteri, bija iepazīstinājis ar muzeja direktoru un pēc tam uzaicinājis arī aplūkot sagrautās un izlaupītās kristiešu baznīcas salas ziemeļdaļā. Pamestās piecpadsmitā un sešpadsmitā gadsimta baznīcas ar

brūkošajiem vai jau iebrukušajiem jumtiem, izlauztajām durvīm, izpostītajiem altāriem un sabojātajām freskām atstāja spēcīgu iespaidu. Šajā kontekstā Huana Manuela stingrais paziņojums bija pilnīgi pamatots un nostiprināja viņa pozīcijas.

***

Savulaik vēsturnieki ilgu laiku bija diskutējuši, pat strīdējušies par dažu kolorītu Turcijas vēstures faktu izcelsmi. Karstas diskusijas izraisīja, piemēram, turku admirāļa Piri Reisa karte. Ta bija izveidota 1513. gadā uz citu, senāku karšu pamata. Kā vienu no savas kartes pirmavotiem pats Piri Reiss min Kristofora Kolumba karti. Klīda leģendas, ka Kristofora Kolumba rīcībā esošā kartē Amerika bijusi uzzīmēta jau pirms tās atklāšanas. Aleksandrs itin labi varēja iedomāties, no kurienes Kristofors Kolumbs dabūja karti.

Zinātnieku interesi bija piesaistījis fakts, ka turku admirāļa kartē 1513. gadā, ļoti iespējams, bija attēlota arī Antarktīda, kas, kā zināms, sešpadsmitajā gadsimtā vēl vispār nebija atklāta. Kartes izveidē bija pielietota sfēriskā trigonometrija, ko izstrādāja tikai astoņpadsmitajā gadsimtā. Turklāt kartē pārsteidzoši precīzi attēloti kontinenti un salas, ieskaitot būtiskus Antarktīdas krasta līnijas elementus, ko jau ap miljons gadu slēpj apledojums. Zinot, ka cilvēks kā bioloģiska suga pastāv ap divsimts tūkstošus gadu, bet vissenākās civilizācijas un neolīta revolūcija atrodamas tikai piecus vai sešus tūkstošus gadus senā … vai jaunā, pie sevis pasmaidīja Aleksandrs,

- pagātnē…

Kartes autors pats rakstīja, ka vecākie no viņa izmantotajiem informācijas avotiem datējami ar Maķedonijas Aleksandra laikmetu. Sešpadsmitajā gadsimtā kuģotāji un kartogrāfi varēja itin labi noteikt savas atrašanās vietas platuma grādu. Savukārt meridiānu noteikšanā līdz hronometru izgudrošanai tika pieļautas manāmas neprecizitātes. Rezultātā sešpadsmitajā gadsimtā sastādītajās kartēs paralēles atzīmētas ievērojami precīzāk par meridiāniem. Firi Reisa kartē gan paralēles, gan meridiāni bija atzīmēti ar vienādu precizitāti, padarot šo karti par precīzāko sava gadsimta karti. Arī Laika Kodekss bija ievērots vietām kartē bija atrodamas dažas neprecizitātes.

Dienvidamerikas kontinentā turku admirālis 1513. gadā bija atzīmējis Andu kalnus, kas tajā laikā vēl nebija atklāti. Arī Piri Reisa kartē attēlotās Folklendu salas Dienvidamerikas piekrastē atklāja tikai sešpadsmitā gadsimta otrajā pusē. Admirāļa Piri Reisa sastādītā karte mūsdienās ir redzama uz Turcijas papīra naudas zīmēm.

***

Šodien pievērsīsim uzmanību krievu japāņu kara laikā 1905. gada četrpadsmitajā maijā notikušajai Cusimas jūras kaujai, nākamā rīta lekciju uzsāka Aleksandrs. Viņš bija nolēmis izmantot atlikušo laiku, lai kursantiem vairāk pastāstītu par Āziju.

- Nelielu apskatu par Cusimas kauju mums ir sagatavojis Andrejs. Lūdzu, jums vārds, sacīja Aleksandrs.

- Krievijas flotes viceadmirāļa Rožestvenska eskadra, kas bija nosūtīta uz Tālajiem Austrumiem no Baltijas jūras, ceļā pavadīja divsimts divdesmit dienu, veicot trīsdesmit divus tūkstošus kilometru, uzstāšanos uzsāka Andrejs.

- Rožestvenskis piedzima 1848. gadā. Pabeidza Jūras kadetu korpusu, pēc diviem jūrā pavadītiem gadiem kļuva par mičmani. Pēc tam beidza Artilērijas akadēmiju, nodarbojās ar Melnās jūras cietokšņiem, piedalījās karā ar Turciju, bija vadošos amatos Klusā okeāna flotē. 1891. gadā atgriezās Baltijas jūrā, strādāja par jūras atašeju Lielbritānijā un kā pirmā ranga kapteinis komandēja kreiseri "Vladimir Monomah".

Tomēr, neskatoties uz vērā ņemamo pieredzi, tuvojoties Cusimai, Rožestvenskis neaptumšoja kuģus. Tas japāņiem deva iespēju ātri pamanīt krievu eskadru un sagatavoties kaujai. Četrpadsmitajā maijā Krievu eskadra 13.30 labajā pusē priekšā pamanīja japāņu flotes galvenos spēkus. Neizmantojot japāņu admirāļa Togo sākotnēji kļūdaino manevru, krievu eskadra nonāca neizdevīgās pozīcijās un cieta smagus zaudējumus. Japāņu artilēristi bija pieredzējušāki, viņu lielgabalu darbības ātrums bija ap trīs reizes lielāks nekā krievu flotes lielgabaliem. Japāņi turklāt apšaudi efektīvāk koordinēja. Militārie speciālisti jau tolaik pievērsa uzmanību arī faktam, ka daudzi krievu flotes raidīto šāviņu detonatori pēc trāpījuma pretinieka kuģim nenostrādāja. Detonatoru kvalitāte, kā mēs zinām, nav vienīgais iespējamais šā fakta izskaidrojums. Vismaz sazvērestību teorijas līmenī pastāv arī manipulatīvo lauku pielietojuma versija.

Mūsu rīcībā ir neoficiāla informācija, ka Krievijas Laika programma Cusimas kaujas laikā veica humanitāru operāciju. Kaujā gāja bojā ap pieci tūkstoši krievu jūrnieku, tomēr zaudējumi varēja būt ievērojami lielāki. Zaudējumus būtiski samazināja tas, ka 15.05 parādījās bieza migla. Rezultātā pretinieki pazaudēja viens otru. Ap 15.40 japāņi atkal atrada krievu kuģus, kas virzījās un ziemeļaustrumiem, un atsāka ar tiem kauju. Ap 16.00 krievu eskadra pagriezās uz dienvidiem, un drīz miglas dēļ kaujā atkal iestājas pārtraukums. Šoreiz japāņu admirālis Togo nevarēja atrast Krievijas kuģus pusotru stundu. Tas, protams, ievērojami uzlaboja dažu krievu eskadras kuģu apkalpju izredzes izglābties.

-Jāatzīmē, ka iespējamu laika operāciju momenti krievu japāņu karā ir vērojami arī no japāņu puses, turpināja Andrejs. Par to liecina arī Krievijas Laika programmas Cusimas operācijas aparatūras mērījumu ierakstu analīze. Arī karadarbības laikā pirms 1905. gada Cusimas kaujas ir pamatotas aizdomas par manipulatīvo lauku un vadāmo raķešu pielietojumu no japāņu puses. Piemēram, 1904. gada

desmitajā augustā Portartūras ostā bloķētā Krievijas flotes eskadra mēģināja izlauzties. Mēģinājums gandrīz izdevās, un japāņu flote jau gatavojās atkāpties, kad krievu flagmaņkuģa „Cezarevič" komandpunktā trāpīja lādiņš. Eskadras komandieris admirālis Vitgefts un viss viņa štābs tika nogalināti. Šāda veida nejaušībām es personiski neticu. Domāju, ka krievu japāņu karā pielietotās laika operācijas un to sekas pelna tālāku izpēti. Līdzīgi kā „dievišķais vējš", Kamikadze. Šajā vārdā Japānas vēsturē tiek dēvēta vētra, kas iznīcināja mongoļu floti, kas veda iebrucēju desantu uz Japānu. Uzskatu, ka Japānas laika programma ne reizi vien sekmīgi izmantota Japānas militāro interešu nodrošināšanā, apskatu nobeidza Andrejs.

***

- Par to, kas notiek Ķīnā, Korejā un Japānā, mums pārsvarā ir ļoti maz informācijas, pēc pārtraukuma nodarbību atsāka Aleksandrs,- vai arī šī informācija parasti ir nepietiekama nopietnu secinājumu izdarīšanai. Šīs Austrumu valstis, īpaši Ķīna, efektīvi aizsargā vēsturisko laika kopumu savā teritorijā. Tomēr atsevišķi laika operāciju elementi arī no malas ir redzami pietiekami skaidri.

Sākot no leģendārā progresora Huan Di, kurš darbojās Huanhe upes rajonā apmēram divtūkstoš sešsimt gadus pirms mūsu ēras. Viņš ar saviem palīgiem iemācīja vietējiem cilvēkiem rakt akas, izgatavot mūzikas instrumentus, izmantot buļļu iejūgus, celt aizsargsienas un lietot

ārstniecībā adatu terapiju.

Huan Di, „Dzeltenais Imperators", tiek uzskatīts par pirmās ķīniešu valsts izveidotāju, viņam esot bijuši divdesmit pieci dēli, četrpadsmit no kuriem tiek uzskatīti par ietekmīgu ķīniešu klanu ciltstēviem.

Vēl piemērs. Senās Japānas grāmata „Sei To Ki" apgalvo, ka Korejā ap 2300. gadu pirms mūsu ēras no debesīm nolaidies dievišķais cilvēks, kurš valdījis tūkstoš gadu. Korejiešu leģendas stāsta arī par debesu cilvēku, kurš pārzinājis lauksaimniecību, dziedniecību, noteicis sodus, pavēlējis vēja, lietus un mākoņu gariem, mācījis atšķirt labo un ļauno.

Par to, ka Ķīna, Japāna un Koreja atbilstoši savām tehnoloģiskajām iespējām veic lielu apjomu laika operāciju, nav ne mazāko šaubu. Tomēr par šo operāciju saturu mēs visbiežāk uzzinām tikai tad, kad ar tām tieši saskaramies. Piemēram, 1905. gada Cusimas kaujas laika parametru mērījumos.

***

Nākamajā rītā, īsi pirms pamošanās Aleksandrs redzēja garu, krāsainu sapni. Sākumā viņš stāvēja pazemes zālē, kuras sienas rotāja vertikāli piekārti dažādi senu, šķiet, Dienvideiropas pilsētu karogi. Zālē ienāca taurētāji, noskanēja fanfaras, un tad ātri ienāca valdnieks

ar svītu. Viņš

bija vidēja auguma, mazāks par Aleksandru, ļoti neglīts, plecīgs un ļoti spēcīgs.

- Ko tu gribi? valdnieks sapnī jautāja Aleksandram, kurš uzreiz saprata, ka nevēlas no viņa neko prasīt. Aleksandrs pastiepa roku un iedeva valdniekam savu vizītkarti. Valdnieks izlasīja vizītkarti un nolika to uz galda ar tekstu uz leju un balto pusi uz augšu. Pēc tam valdnieks, neko nesakot, aizgāja, un svīta ātri viņam sekoja.

Sapņa nākamajā daļā Aleksandrs ieraudzīja sevi seglos zirgā uz milzīga Eiropas Savienības karoga tumšzili zvaigžņotā fona. Zirgs pacēlās pakaļkājās un sastinga. Aleksandrs seglos izskatījās vismaz pēc dižena karavadoņa skulpturālā tēla.

***

Nākamajā dienā Aleksandra izvēlētā lekcijas tēma bija alķīmija. Viņš kursantiem pastāstīja, kā nopietni viduslaiku zinātnieki savos darbos apraksta gadījumus, kad, izmantojot nezināmu svešinieku iedotus pulverīšus, viņiem personiski bija izdevies pārvērst dzīvsudrabu vai alvu zeltā. Piemēram, Helvēcijam 1666. gadā kāds nepazīstams apmeklētājs atstāja nedaudz šāda pulverīša. Ar to viņam izdevās pārvērst zeltā nelielu daudzumu alvas, ko Helvēcijs daļēji pārdeva kādam juvelierim. Kad par to izstāstīja slavenajam filozofam Baruham Spinozam, viņš devās pie juveliera, kurš apliecināja, ka pircis zeltu. Pēc tam Spinoza

devās pie Helvēcija, kurš viņam parādīja atlikušo zeltu un kausējamo tīģeli, kura iekšpuse vēl bija noklāta ar zeltu.

Viens no interesantākajiem alķīmijas stāstiem bija saistīts ar Parīzes grāmatu pārrakstītāju Nikolasu Flamelu. Reiz viņš pamestu rokrakstu vidū atrada senebreju foliantu, ko pēc tam mēģināja pakāpeniski atšifrēt vairāk nekā divdesmit gadus. Tad sieva ieteica viņam pakonsultēties ar kādu zinošu rabīnu. Tas nebūt nebija vienkāršs uzdevums, jo karalis Filips Otrais Augusts jau pirms krietna laika bija izraidījis ebrejus no Francijas.

Flamels devās uz Spāniju, kur divus gadus meklēja vajadzīgo cilvēku. Uzzinājis par grāmatu, mācītais rabīns visu pameta un kopā ar Flamelu devās uz Franciju. Ceļā uz Parīzi rabīns saslima un Orleānā nomira. Tomēr pa ceļam viņš paspēja Flamelam atklāt grāmatas simbolu un zīmju nozīmi. 1382. gada septiņpadsmitajā janvārī Flamelam, kā viņš raksta, pirmoreiz izdevās iegūt sudrabu no dzīvsudraba.

Šim apgalvojumam var ticēt vai neticēt, tomēr drīz pēc šā datuma mazpazīstamais Parīzes grāmatu pārrakstītājs kļuva par vienu no Francijas bagātākajiem cilvēkiem. Tas ir fakts, ko neviens nav mēģinājis noliegt. Netālu no savas mājas Flamels uzcēla baznīcu, pēc tam viņš lika uzcelt vēl septiņas baznīcas citās Francijas vietās.

Flamels ziedoja milzīgas summas baznīcai un labdarībai. Par savu naudu viņš uzcēla un uzturēja nabagu patversmes un četrpadsmit slimnīcas. Protams, šī pēkšņā bagātība piesaistīja varas iestāžu uzmanību. Karalis Saris Sestais pavēlēja veikt izmeklēšanu. Nav zināms, kādus argumentus pielietoja Flamels, bet pēc tam Francijas varas iestādes ne reizi viņu netraucēja ne ar kādiem jautājumiem. Flamels nomira 1419. gadā. Mantinieku viņam nebija, un savu bagātību viņš novēlēja labdarībai.

Dokumentos saglabājusies arī informācija par Romas pāvesta Inokentija Astotā personiskā drauga, zinātnieka Džordža Rippla, ziedojumu Maltas ordenim. 1460. gadā viņš tam ziedoja vairākus tūkstošus sterliņu mārciņu zeltā. Šādas tam laikam astronomiskas naudas summas nonākšana vienkārša zinātnieka rokās ir gandrīz tikpat fantastisks notikums kā zelta iegūšana no alvas vai dzīvsudraba.

Kad 1586. gadā nomira Saksijas kūrfirsts Augusts, kurš nodarbojās ar alķīmiju, viņa pārsteigtie mantinieki valsts kasē atrada septiņpadsmit miljonus svaigi izkaltu zelta reihstāleru. Tomēr zelta izgatavošanas noslēpumu saviem mantiniekiem viņš nebija atstājis. Mēģinot to uzzināt, 1604. gadā Saksijas kūrfirsts Kristiāns Otrais līdz nāvei spīdzināja alķīmiķi Sitoniju, kurš tomēr neizpauda zelta izgatavošanas noslēpumu.

Spīdzināto, ieslodzīto un nogalināto alķīmiķu saraksts ir garš. Aleksandrs saprata, ka cīņa

par nemirstības eliksīra recepti un kontroli pār šo informāciju, ja būtu cerības tādu iegūt, notiktu vēl asiņainmāk un nežēlīgāk. Vai arī jau notiek, viņš sevi domās izlaboja. Tai pat laikā pieeja informācijai saglabātos ļoti ierobežota.

Kopumā plašākai sabiedrībai nezināmie fakti, pēc Aleksandra domām, liecināja, ka nelielai daļai alķīmiķu, visticamāk, bija izdevies izgatavot zeltu. Turklāt tas bija iespējams jau ar četrpadsmitajā gadsimtā un pat ievērojami agrāk pieejamām tehnoloģijām. Tomēr šīs zināšanas vienmēr bija palikušas šaura personu loka privilēģija.

Pirms gadiem desmit Eiropas Savienība bija aizliegusi dzīvsudraba termometrus. Tai pat laikā Savienību nesatrauca dzīvsudraba klātbūtne lampās, no kurām tā nonākšana apkārtējā vidē bija daudz ticamāka. Dzīvsudraba termometru aizliegums Aleksandram likās visai aizdomīgs tieši alķīmijas kontekstā. Šis aizliegums cilvēkiem „no malas" ierobežoja pieeju eksperimentu izejvielām, un tai pat laikā lāva zinātājiem kontrolēt izejvielu plūsmas. Un koncentrēt tās savās rokās. ***

Nākamajā lekcijā Aleksandrs pakavējās pie kādas interesantas laika operāciju epizodes. 1898. gadā, četrpadsmit gadus pirms slavenais tvaikonis „Titāniks" tika uzbūvēts un devās savā liktenīgajā reisā, amerikāņu rakstnieks Morgans

Robertsons publicēja romānu par tvaikoņa „Titāns" katastrofu.

Līdzības starp "Titāniku" un Morgana Robertsona aprakstīto „Titānu" ir satriecošas. „Titānu" savā romānā Robertsons raksturo kā cilvēces lielāko sasniegumu uz ūdens, lielāko kuģi vēsturē, kas līdzinās viesnīcai uz ūdens. Un tas, protams, ir nenogremdējams. Gan „Titānika", gan „Titāna" pasažieru vidū lielā skaitā ir sabiedrības krējums. Abi iet bojā sadursmē ar aisbergu Atlantijas okeānā aprīlī un ap pusnakti.

Arī tas vēl nav viss. Robcrtsona romānā „Titāns" nogrima pēc sadursmes ar aisbergu četrsimt jūdzes no Ņūfaundlendas, pārvietojoties ar 25 mezglu ātrumu. „Titāniks" nogrima četrsimt jūdzes no Ņūfaundlendas pēc sadursmes ar aisbergu, pārvietojoties ar 22,5 mezglu ātrumu.

Robertsons savā romānā brīdina, ka nepietiks glābšanas laivu. „Titānikam" bija divdesmit glābšanas laivas, kas pat teorētiski varēja uzņemt labi ja pusi no divtūkstoš divsimt pasažieriem un komandas locekļiem. Arī „Titānam" ir tikai likumā noteiktais minimālais glābšanas laivu skaits, kas var uzņemt mazāk par pusi no pasažieriem. Gan patiesajā katastrofā, gan Robertsona romānā vairāk nekā puse tvaikoņa pasažieru un jūrnieku iet bojā.

Robertsona romāns bija tipiska humanitārā laika operācija brīdinājums. Tajā atrodamais

patiesās informācijas apjoms precīzi atbilda Laika Kodeksā atļautajam patiesības procentam gadījumos, ja tiek izpausta informācija par nākotni. Tomēr neprecīzā informācija bija novirzīta sadaļā „ātrums sadursmes brīdī" un tamlīdzīgās relatīvi otršķirīgās jomās, savukārt brīdinošie dati par sadursmes vietu, laiku un sekām bija precīzi.

- Un turklāt, Aleksandrs pagriezās pret kursantiem, katrs labs eksperts zina, cik lielas vai drīzāk mazas ir cerības, ka lēmumu pieņēmēji pamanīs un izdarīs secinājumus, izmantojot jūsu izteikto brīdinājumu. Viena no pirmajām Eiropas vēsturē, kura par šīm izredzēm pārliecinājās uz savas ādas, bija Trojas pareģe Kasandra. Viņa brīdināja, ka nevajag ievest pilsētā Trojas zirgu. Līdz ar to, turpināja Aleksandrs, brīdiniet, bet neceriet, ka tas kaut ko dos. Gudri vadoņi cilvēces vēsturē ir retums. Jums, starp citu, ar vadītāju ir paveicies. Novērtējiet to.

***

- Labdien, pēc lekcijas pie Aleksandra vērsās Avenova sekretāre, vai jūs varēsiet šodien pievakarē, ap astoņiem ienākt pie Avenova kunga uz glāzi konjaka?

Aleksandrs, protams, piekrita. Labā garastāvoklī viņš izgāja uz jahtas klāja. Aleksandrs pamanīja, ka Eiropas Laika Komisāra tumšzilais helikopters bija nolaidies uz jahtas.

- Interesanti. Laikam diplomātiskais pasts,

- viņš nodomāja. Huans Manuels bija aizņemts prezidenta vēlēšanu cīņā, un pagaidām Aleksandram ziņu no viņa nebija. Tā nu šovakar Aleksandram bija iespēja neformāli apspriesties ar vienu no planētas bagātākajiem cilvēkiem. Turklāt par oligarhiem Krievijā sauca tos bagātniekus, kuriem bija vērā ņemama politiska ietekme. Viņš nojauta, ka sarunas brīdis var būt saistīts arī ar Eiropas Savienības politisko situāciju. Prezidenta vēlēšanas Savienībā bija finiša taisnē. Pirmo reizi ES prezidentu vēlēja Eiropas Parlaments. Turklāt Savienības Prezidenta pilnvaras tagad bija paredzēts ievērojami paplašināt, tuvinot tās Amerikas Savienoto Valstu, Krievijas un tamlīdzīgu federālu valstu paraugiem.

Aleksandrs, kurš lieliski orientējās Eiropas Savienības politikā un reizēm tajā piedalījās, šoreiz nesekoja līdzi vēlēšanu kampaņas detaļām. Bija interesantāk pavadīt laiku, veicot informācijas analīzi, gatavojot lekcijas un sarunājoties ar Viktoriju un Aļonu, nekā no malas vērot sarežģīto vēlēšanu cīņas procesu bez reālas iespējas to ietekmēt, un turklāt saņemot par to tikai publisko informāciju.

Ejot pa jahtas klāju, Aleksandrs pamanīja, ka Aļona, par kuru viņš tikko bija domājis, stāvēja uz klāja turpat netālu. Aleksandrs pārsteigts uz mirkli apstājās. Viņu pārsteidza ne jau meitene uz klāja. Neticama likās viņas kleitiņa. Ta

bija tieši tāda, kādu pirms divdesmit gadiem Rīgā nēsāja viņa pirmā mīlestība. Aļona pagriezās pret viņu. Pienācis pie meitenes, Aleksandrs uzmanīgi uz viņu paskatījās un it kā pajokoja:

- Tu solīji padomāt. Vai pārvāksies pie mums ar Viktoriju? viņš atgādināja. Viņi abi jau kopš pirmās tikšanās Kijevā juta savstarpējas simpātijas.

- Es padomāju, Aļona klusi atbildēja. Ja tu būtu tur viens, es vienā mirklī savāktu savas mantiņas un … atnāktu ciemos, viņa pasmaidīja.

- Tad man tev, Aļona, ir pat vēl labāks priekšlikums, arī Aleksandrs pasmaidīja. Paņem savas mantiņas, noteikti arī šo kleitiņu … un atbrauc pie manis pirms gadiem divdesmit. Tad es biju jauns un brīvs. Formalitātes es nokārtošu. Protams, tu man tajā laikā nedrīkstēsi teikt, no kurienes esi atceļojusi. Laika Kodekss… Bet es tevi jau atceros. Pirmā mīlestība. Nopietni! viņš vēlreiz pasmaidīja.

- Sarunāts! jautri atbildēja Aļona, man patīk ceļot! Un… man arī pirmā… Starp citu, kur mēs toreiz iepazināmies? viņa priecīgi pajautāja.

***

Avenovs sagaidīja Aleksandru neformālo sarunu telpā ar respektabliem brūnas ādas klubkrēsliem un logu ar skatu uz jūru, kas bija

redzama visas ārsienās platībā. Televizors stūri bez skaņas translēja futbola spēli.

- Daudz kas no jaunā ir labi aizmirsta vecais,

- Avenovs, uzsākot sarunu, pamāja uz ekrānu, divdesmitajā gadsimtā, veidojot Padomju Savienības valsts izlases dalībai Olimpiskajās spēlēs, tika ņemti vērā sportistu bioritmi. Pētījumos bija noskaidrots, ka mēnesi pirms dzimšanas dienas tie ir viszemākie, savukārt mēnesi pēc visaugstākie. Ja diviem sportistiem, valsts olimpiskās izlases kandidātiem, rezultāti bija apmēram vienādi, tad izvēle nolika, balstoties uz šo kritēriju. Tagad to atkal ir sākuši izmantot, sacīja Avenovs un pārslēdza kanālu. Raidīja ziņas krievu valodā. Aleksandrs ekrānā ieraudzīja Krievijas Federācijas prezidentu. Avcnovs ar pulti ieslēdza skaņu. Uzstājoties Vācijā, prezidents runāja vācu valodā.

- Kur viņš tik labi iemācījās vācu valodu? Aleksandrs pavaicāja Avenovam.

- Laikam strādājot Vācijā, Avenovs atbildēja un pārslēdza ekrānu. Tagad uz tā bija viņa datora desktops. Atvēris skaņas failu, viņš teica:

- Šis FCM ieraksts ir no manas kolekcijas favorītiem. Prezidents Vācijā, brīdī, kad pūlis gatavojas šturmēt Padomju Savienības pārstāvniecību. Viņš vienīgais no tur esošajiem darbiniekiem iznāca pie pūļa un vāciski teica…

- Avenovs ieslēdza failu.

- Ich bin Soldat bis zum Tod… atskanēja ierakstā. Fonā bija dzirdama liela pūļa troksnis.

- Esmu karavīrs līdz nāvei, Aleksandrs domīgi pārtulkoja. Šis ir tiešām unikāls ieraksts,

- viņš sacīja.

- Jā, Avenovs smaidīja, un tas ir pilnīgi patiess. Tas nav teikts televīzijas kameru priekšā. Pūlis pagriezās un devās prom… viņš drusku apklusa un tad mainīja tēmu.

- Kā jūs domājat, viņš vērsās pie Aleksandra, vai nemirstības eliksīrs jau pastāv?

- Intuitīvi… domāju, ka pastāv, ar nelielu pauzi atbildēja Aleksandrs, un, izvērtējot lielu informācijas apjomu, viņš turpināja, esmu nonācis pie secinājuma, ka jāpievērš loti nopietna uzmanība Ķīnai. Daļa no mozaīkas noteikti ir tur. Varbūt pat galvenā daļa… Kaut arī šī problēma ir ļoti sarežģīta, tomēr esmu pārliecināts, ka ar mūsu rīcībā esošajiem resursiem risinājums ir atrodams.

- Jūs esat optimists, domīgi pasmaidīja Avenovs, tas ir labi. Uz veselību! viņš pacēla konjaka glāzi. Un par uzvaru! viņš pamāja uz televizoru un papildināja tostu.

Televizora ekrānā Aleksandrs ieraudzīja Huanu Manuelu, ap kuru

pulcējās žurnālisti un intensīvi zibeņoja preses fotogrāfu zibspuldzes. Eiropas Savienības Prezidenta vēlēšanas bija noslēgušās. Pēc garām debatēm ar pārliecinošu vairakumu šāvakara Eiropas Parlamenta balsojumā bija uzvarējis Huans Manuels. Avenovs pastiepa roku un paņēma telefonu.

- Apsveicu jūs no visas sirds, viņš enerģiski teica, esmu pilnvarots jums nodot Krievijas Federācijas Prezidenta personisku apsveikumu. Prezidents uzskata, ka varas vertikāles nostiprināšana Eiropas Savienībā paver jaunas tālākas sadarbības perspektīvas mūsu tautu labā.

Aleksandrs varēja dzirdēt tikai to, ko saka Avenovs. Noklausījies Huana Manuela atbildi, Avenovs sacīja: Esmu pārliecināts, ka viņa kompetence ir ļoti augsta un jūsu izvēlētais kandidāts ir pilnībā piemērots šim darbam. Pabeidzis sarunu, Avenovs pagriezās pret Aleksandru.

- Rīt Huans Manuels piedāvās Eiropas Parlamentam jauno Eiropas Komisijas sastāvu. Šodienas balsojums liecina, ka viņa piedāvātais Komisijas sastāvs tiks apstiprināts. Es patiešām priecājos, ka Huans Manuels nolēmis par Eiropas Laika Komisāru, Avenovs ieturēja nelielu pauzi, tomēr īsāku nekā parasti, izvirzīt jūs, Aleksandr.

Agri nākamajā rītā tumšzilais Eiropas Laika Komisāra helikopters, kas bija atlidojis pēc Aleksandra, pacēlās no Avenova jahtas un gar Toskānas krastu devās uz ziemeļiem. Paskatījies pa helikoptera sānu logu, Aleksandrs austrumu pusē debesis ieraudzīja sauli. Viņš pasmaidīja, paņēma savu plānotāju, atšķīra jaunu lappusi un sāka tur pierakstīt paredzētos darbus.

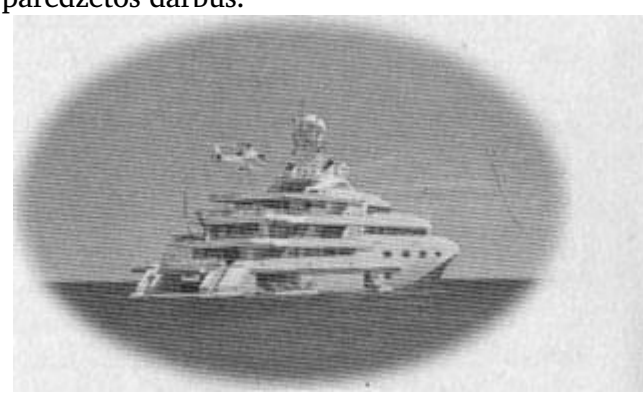

European Union Democrats

8.00
9.00
10.00
11.00
12.00
13.00
U.00

1500
16.00
12-00
18.00
ISBN: 978-9984-49-719-8
© Normunds Grostiņš
Izdevējs: Nākotnes institūts
Grāmatu iespējams pasūtīt pa e-pastu: nākotnes.instituts(a > grnail.com